

JOB-MONITOR

2018

JOB-MONITOR

2018

Beste student,

Dankjewel voor jouw medewerking aan de JOB-monitor. Dankzij jou weet JOB hoe mbo-studenten in Nederland over hun onderwijs denken. De 264.532 mbo-studenten vormen samen de JOB-monitor 2018. Dat is 55% van het totaal aantal mbo-studenten in Nederland. Met jullie hulp is de JOB-monitor nog steeds het grootste onderzoek naar studenttevredenheid in Nederland!

Dat is nog niet alles, want deze monitor is ook nog eens de tiende editie! In 2001 is JOB begonnen met onderzoek naar de tevredenheid van mbo-studenten over hun onderwijs. De resultaten van deze tiende editie liggen nu voor je. De mening van de studenten ligt letterlijk in jouw handen.

Wat nu? De mening van de mbo-studenten is samengevat in een grote hoeveelheid cijfers, tabellen en figuren. Achter al deze cijfers gaan verhalen van studenten schuil. JOB vraagt daarom aan iedereen die naar deze cijfers kijkt: lees aandachtig en luister naar de mening van de mbo-studenten. Je kunt met deze cijfers geen ranglijsten maken of scholen afrekenen. Het belangrijkste is dat iedereen die iets wil doen met deze cijfers, met jou (student) in gesprek gaat over de resultaten en jouw verhaal hoort. Met deze cijfers en het achterliggende verhaal van jouw school of studentenraad, kan het onderwijs nóg beter worden gemaakt.

Ten eerste is de JOB-monitor bedoeld voor de studentenraad op jouw school. Zij krijgen een eigen rapport met de mening van alle studenten op jouw school die de monitor hebben ingevuld. De studentenraad kan hierover in gesprek gaan met de leiding van jouw school. Aan de hand van deze cijfers kunnen zij ook besluiten waar ze hun rechten als studentenraad het best voor kunnen gebruiken. Jouw schoolbestuur kijkt vaak ook zelf naar de resultaten om verbeterplannen te maken voor de school, maar om de resultaten goed te begrijpen, hebben ze jouw verhaal nodig!

Daarnaast gaan wij zelf ook hard aan de slag met de resultaten. Door de JOB-monitor weten wij de mening van 264.532 studenten en zorgen wij ervoor dat die mening door iedereen gehoord gaat worden! Wij nodigen andere lezers en geïnteresseerden van harte uit om ons daar bij te ondersteunen, want de stem van het mbo moeten we niet verloren laten gaan!

Aan het eind van elk hoofdstuk kun je lezen wat JOB met de resultaten gaat doen. Hier vind je ons perspectief op de resultaten en onze aandachtspunten voor de toekomst.

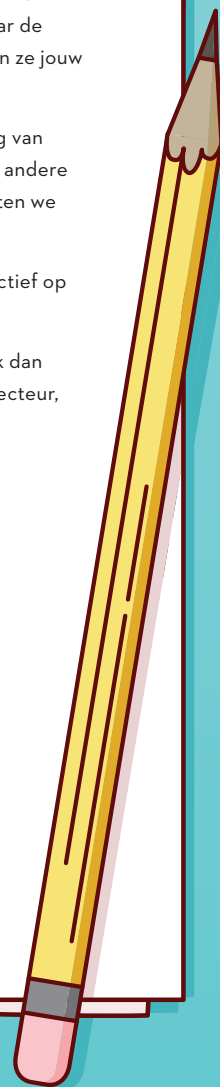
Waarschijnlijk ben je inmiddels hartstikke nieuwsgierig naar de resultaten en wil je er mee aan de slag. Kijk dan naast deze rapportage ook naar www.jobmonitorresultaten.nl. Ga met de resultaten in de hand naar je directeur, teamleider, docent, wie dan ook. En maak het onderwijs beter!

Voor nu wens ik je veel leesplezier. Ik hoop dat wij, samen met jou, het mbo nog beter mogen maken!

Namens het JOB-bestuur,

Jasper van Doremalen,

Projectleider JOB-monitor 2018

INLEIDING	7
1.1 ACHTERGROND	8
1.2 ONDERZOEKSOPZET	8
1.3 RESPONS	8
1.4 INDELING VRAGEN IN CLUSTERS	11
1.5 VERDER IN DIT RAPPORT	12

JOB OVER DE RESULTATEN	15
2.1 MEEST OPVALLENDE RESULTATEN UIT DE JOB-MONITOR	16

ONDERWIJS	19
3.1 LESSEN	20
3.2 NEDERLANDS, REKENEN, ENGELS	23
3.3 VAARDIGHEDEN EN MOTIVATIE	24
3.4 TOETSING	26
3.5 SAMENVATTING	28
DIT ZEGT JOB	30

BEGELEIDING EN BPV	35
4.1 STUDIEBEGELEIDING	36
4.2 STUDIE- EN LOOPBAANBEGELEIDING	38
4.3 STAGE (BOL)	39
4.4 WERKPLEK (BBL)	44
4.5 SAMENVATTING	47
DIT ZEGT JOB	49

SCHOOLORGANISATIE	55
5.1 VEILIGHEID EN SFEER	56
5.2 ONDERWIJSFACILITEITEN	58
5.3 INFORMATIE	60
5.4 KEUZEDELEN	61
5.5 RECHTEN EN PLICHTEN	62
5.6 KANTINE	64
5.7 SAMENVATTING	65
DIT ZEGT JOB	66

STUDEREN MET EEN BEPERKING **71**

6.1	STUDENTEN MET EEN BEPERKING	72
6.2	TEVREDENHEID OVER ONDERSTEUNING	73
6.3	VERSCHILLEN IN TEVREDENHEID	75
6.4	VERSCHILLEN IN TEVREDENHEID BIJ STUDENTEN MET EN ZONDER BEPERKING	75
6.5	SAMENVATTING	76
	DIT ZEGT JOB	77

INSPRAAK **79**

7.1	AANWEZIGHEID STUDENTENRAAD	80
7.2	BELANG GEHECHT AAN INSpraak	81
7.3	ACTIEF MEEDENKEN OVER BELEID	82
7.4	SAMENVATTING	83
	DIT ZEGT JOB	84

ALGEMEEN OORDEEL **87**

8.1	SCHOOL EN STUDIE	88
8.2	BELANGRIJKE VERSCHILLEN	89
8.3	RAPPORTCIJFERS	90
8.4	BELANGRIJKE VERSCHILLEN	90
8.5	SAMENVATTING	91

WAT BEPAALT TEVREDENHEID? **93**

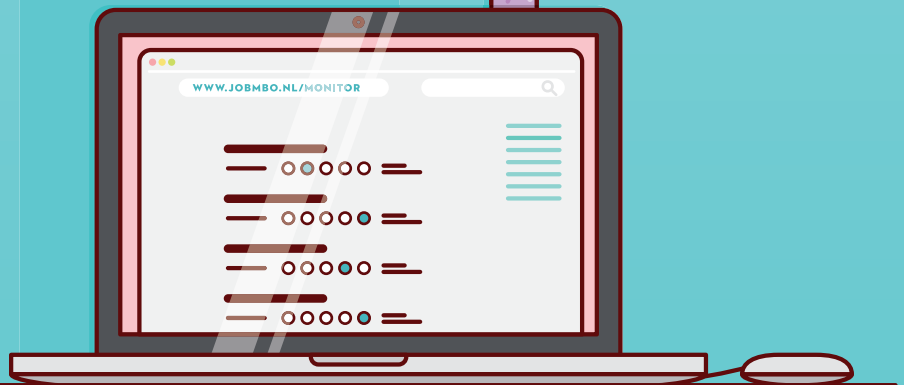
9.1	VERSCHILLEN JUIST INTERPRETEREN	94
9.2	INVLOED VAN INSTELLING EN OPLEIDING OP TEVREDENHEID	96
9.3	TEVREDEN STUDENTEN	97
9.4	PRIORITEITEN BEPALEN	99
9.5	SAMENVATTING	101

BIJLAGEN **103**

BIJLAGE A:	RESPONS NAAR ACHTERGRONDKENMERKEN	104
BIJLAGE B:	INDELING IN CLUSTERS	107
BIJLAGE C:	VRAGENLIJST	109
BIJLAGE D:	GEBRUIKTE AFKORTINGEN	116
BIJLAGE E:	LIJST VAN TABELLEN EN FIGUREN	117

aantal meningen:

264.532

INLEIDING

1.1 ACHTERGROND

Dit jaar is de tiende uitgave van de JOB-monitor! Een monitor voor en door de mbo-studenten zelf. Als grootste tevredenheidsonderzoek in het mbo, ook nog eens een heel succesvolle. Met de monitor wordt iedere twee jaar in kaart gebracht hoe tevreden studenten zijn over zaken die direct aan hun onderwijs raken. Het doel van de JOB-monitor is om te signaleren wat er goed en minder goed gaat op school. Het is een middel voor school en studenten om samen in gesprek te gaan en de kwaliteit van het onderwijs verder te verbeteren. De monitor wordt mede mogelijk gemaakt door het ministerie van OCW, maar zou niet mogelijk zijn zonder de grote inzet van kwaliteitszorgmedewerkers in het mbo en al helemaal niet zonder de vele studenten die ook dit jaar weer de tijd namen om hun mening met ons te delen. Het onderzoek is opgezet door de Jongeren Organisatie Beroeps onderwijs (JOB) en is uitgevoerd door onderzoeksbureau ResearchNed.

1.2 ONDERZOEKSOPZET

Van 4 december 2017 tot en met 19 maart 2018 konden mbo-studenten via een online enquête hun mening over hun onderwijs geven. Inloggen op de vragenlijst vond plaats via de inlogfaciliteit van DUO¹, waar studenten konden inloggen met hun achternaam, geslacht en geboortedatum. Deze manier van inloggen via DUO heeft een aantal belangrijke voordelen. Om te beginnen geeft de gepersonaliseerde inlog studenten de mogelijkheid de vragenlijst in te vullen op een plek die voor hen het handigst is (dus ook thuis of op de leerwerkplek). Daarnaast is het mogelijk het invullen tussentijds te onderbreken en later verder te gaan op het punt waar ze waren gebleven. Een volgend belangrijk voordeel is dat het bovendien mogelijk is een groot deel van de relevante achtergrondkenmerken te koppelen vanuit de bestaande studentenadministratie bij DUO in BRONMBO², zodat deze niet als extra vragen aan de studenten voorgelegd hoeven te worden. Het invullen van de vragenlijst kostte de studenten gemiddeld tien minuten tijd, 90 procent vulde de lijst in maximaal zestien minuten compleet in.

1.3 RESPONS

Aan de JOB-monitor 2018 namen 66 instellingen deel. In totaal openden 290.042 studenten de vragenlijst (61% van de populatie). Deze bruto-respons wordt via een aantal vastgestelde stappen opgeschoond. Hierbij is gelet op onmogelijk snel ingevulde vragenlijsten, te onvolledig ingevulde vragenlijsten en te eenzijdig ingevulde vragenlijsten. Na deze opschoning zijn er 264.532 geldige enquêtes overgebleven (net iets minder dan de 267.042 respondenten van twee jaar terug). In onderstaande tabel is de respons per instelling weergegeven.

1: De studenten aan de Politieacademie staan niet geregistreerd bij DUO. Voor deze studenten is een aparte inlogfaciliteit gebouwd door ResearchNed. Op basis van de studentadministratie van de Politieacademie zelf, vergelijkbaar met de inlogfaciliteit bij DUO. In dit geval logden de studenten in met hun studentnummer en geboortjaar en -maand. Deelname van de Politieacademie gebeurde onder voorwaarde dat zij dezelfde administratieve informatie konden aanleveren als ook bij DUO bekend is.

2: De koppeling met achtergrondkenmerken gebeurt bij DUO, de verrijkte bestanden worden met een niet-herleidbaar 'omnummer' aan ResearchNed geleverd, waardoor de koppeling tussen de naam van de student en het onderzoeksresultaten nooit te maken is (DUO krijgt de onderzoeksresultaten niet, ResearchNed krijgt de identificatiegegevens niet). De toestemming voor de wijze waarop enquêtegegevens en administratieve gegevens gemaakt wordt, is gegeven door OCW, in afstemming met de privacy-officer van DUO.

tabel 1: Overzicht respons JOB-monitor 2018

	Nettorespons	Populatie	% Nettorespons
Onderwijsgroep Tilburg	5.378	7.388	72,8%
IVA Driebergen	211	291	72,5%
Grafisch Lyceum Utrecht	1.513	2.135	70,9%
SintLucas	2.106	2.970	70,9%
AOC Oost	1.088	1.546	70,4%
Nimeto Utrecht	982	1.398	70,2%
Hoornbeeck College	4.530	6.464	70,1%
Helicon Opleidingen	3.176	4.558	69,7%
Landstede Groep	7.451	10.712	69,6%
mbo Menso Alting	454	652	69,6%
Noorderpoort	8.811	12.943	68,1%
ROC Rivor	1.483	2.180	68,0%
Wellantcollege	2.267	3.337	67,9%
Hout- en meubileringscollege	2.531	3.741	67,7%
ROC Friese Poort	8.634	12.826	67,3%
ROC Gilde Opleidingen	6.080	9.038	67,3%
ROC Leeuwenborgh	4.398	6.615	66,5%
Mediacollege Amsterdam	1.772	2.670	66,4%
Alfa-college	7.832	11.819	66,3%
ROC Nijmegen	5.860	8.856	66,2%
Graafschap College	5.583	8.456	66,0%
Friesland College	6.302	9.578	65,8%
ROC Kop van Noord-Holland	2.121	3.254	65,2%
Terra MBO	1.300	1.997	65,1%
AOC De Groene Welle	839	1.308	64,1%
MBO Utrecht	2.957	4.623	64,0%
ROC Nova College	7.028	11.027	63,7%
Clusius College	968	1.528	63,4%
Edudelta Onderwijsgroep	355	561	63,3%
Koning Willem 1 College	8.058	12.723	63,3%
CITAVERDE College	772	1.226	63,0%
Nordwin College	948	1.532	61,9%
Rijn IJssel	6.852	11.062	61,9%
Deltion College	9.112	14.762	61,7%
SG De Rooi Pannen	3.678	5.975	61,6%
Regio College	3.075	5.013	61,3%
ROC A12	3.516	5.735	61,3%
ROC de Leijgraaf	3.168	5.170	61,3%
Grafisch Lyceum Rotterdam	2.325	3.901	59,6%

	Nettorespons	Populatie	% Nettorespons
ROC West-Brabant	9.096	15.287	59,5%
Aeres MBO	1.982	3.341	59,3%
ROC Drenthe College	4.648	7.909	58,8%
Leidse Instrumentmakers School	175	306	57,2%
Scalda	4.990	8.760	57,0%
Horizon College	6.549	11.549	56,7%
ROC Ter AA	1.679	2.976	56,4%
Summa College	8.686	15.397	56,4%
MBO Amersfoort	4.245	7.568	56,1%
ROC Midden Nederland	9.157	16.330	56,1%
ROC van Twente	10.495	18.916	55,5%
Arcus College	3.151	5.791	54,4%
Lentiz onderwijsgroep	753	1.393	54,1%
ROC Albada College	10.435	19.729	52,9%
Aventus	5.774	10.938	52,8%
Hogeschool Tio	245	468	52,4%
mboRijnland	8.747	16.727	52,3%
ROC TOP	2.271	4.355	52,1%
ROC Mondriaan	8.745	17.418	50,2%
Politieacademie	1.074	2.169	49,5%
STC-Group	2.566	5.272	48,7%
Da Vinci College	4.204	8.683	48,4%
Zadkine	7.446	16.280	45,7%
SOMA College	395	889	44,4%
SVO vakopleiding food	913	2.326	39,3%
Business School Notenboom	45	137	32,8%
Cibap vakschool voor verbeelding	487	1.778	27,4%
Overige instellingen	65	33.263	0,2%
Totaal	264.532	477.525	55,4%

Bron: JOB-monitor 2018 en BRONMBO-2017

Ondanks de hoge respons, blijkt uit de responsanalyses dat er sprake is van een onevenwichtigheid naar achtergrondkenmerken die van invloed zijn op de tevredenheidsoordelen. Daar komt bij dat de samenstelling van de studentpopulatie en de responspercentages sterk verschillen tussen instellingen. Hiervoor is gecorrigeerd met een weegfactor die ervoor zorgt dat ondervertegenwoordigde groepen zwaarder meetellen in de totalen en oververtegenwoordigde groepen minder zwaar meetellen. De weegfactor is berekend op basis van domein, instelling, geslacht, niveau en leerweg.

1.4 INDELING VRAGEN IN CLUSTERS

De vragen in de JOB-monitor zijn ingedeeld in elf inhoudelijke clusters (zie Bijlage B), vastgesteld in samenspraak met het deskundigenpanel (bestaande uit vier hoogleraren methodologie van verschillende universiteiten die meedenken over de methodologische beslissingen in dit onderzoek). Deze clusters of 'totaalordelen' helpen om de onderliggende vragen te ordenen en geven een eerste signaal op welke onderwerpen goed of wellicht nog iets minder goed gescoord wordt. De totaalordelen zijn berekend door binnen elk cluster het aantal positief gescoorde items te percenteren ten opzichte van het totaal aantal items in een cluster.

Niet alle vragen bleken statistisch en inhoudelijk verstandig in een cluster samengenomen te kunnen worden. De volgende vragen worden daarom 'los' behandeld:

- In welk leerjaar zit je?
- Klopt de informatie gekregen voorafgaand aan de opleiding met wat je nu over je opleiding weet?
- Hoe tevreden ben je over de lessen Nederlands?
- Hoe tevreden ben je over de lessen rekenen?
- Hoe tevreden ben je over de lessen Engels?
- Ben je tevreden over de hoeveelheid stage/werk in je opleiding?
- Vind je dat er op school veel onderwijsactiviteiten uitvallen?
- Ben je tevreden over je rooster?
- Vind je dat roosterwijzigingen op tijd worden doorgegeven?
- Heb je stage gelopen of doe je dat op dit moment?
- Ben je tevreden over het aanbod van keuzedelen in je opleiding?
- Ben je tevreden over de kantine op je school?
- Weet je waar of bij wie je terecht kan als je een klacht hebt?
- Heb je een van de volgende lichamelijke handicaps, functiebeperkingen of (chronische) ziektes?
- Is dit vastgesteld door een specialist?
- Heb je last van je beperking(en) in je opleiding?
- Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt?
- Houden docenten voldoende rekening met jouw beperking?
- Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er op school zijn voor jouw beperking?
- Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor mensen met jouw beperking?
- Vindt de school jouw mening belangrijk?
- Heb je een studentenraad of deelnemersraad op school?
- Zou je zelf willen meepraten over het verbeteren van jouw school en/of opleiding?
- Ga je met plezier naar jouw opleiding?
- Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding?
- Welk rapportcijfer geef je jouw school?

1.5 VERDER IN DIT RAPPORT

In het volgende hoofdstuk allereerst de visie van JOB. Welke zorgpunten zijn er? Waar zijn ze trots op? En: aan welke punten gaat JOB de komende periode extra aandacht besteden?

Na de visie van JOB volgen hoofdstukken met resultaten van deze JOB-monitor inhoudelijk geordend. De hoofdstukken volgen telkens een zelfde structuur waarin totaaloordelen en onderliggende vragen worden beschreven, waar mogelijk in vergelijking met eerdere metingen en vergeleken tussen groepen studenten. Aan het eind van elk hoofdstuk geeft JOB telkens hun visie op de uitkomsten. In de JOB-monitor zijn alle tevredenheidsaspecten op een vijfpuntsschaal aan de studenten voorgelegd. Voor de leesbaarheid van het rapport worden in de figuren steeds alleen de percentages negatief (score 1 + 2) en positief (score 4 + 5) getoond. De categorie 'neutraal' (score 3) kan van daaruit eenvoudig berekend worden.

Het laatste hoofdstuk geeft tips en tricks voor de interpretatie van de gegevens. En gegevens zijn er te over! Naast de resultaten in dit rapport zijn alle resultaten ook te raadplegen in een online rapportagetool op www.jobmonitorresultaten.nl. Hier kunnen studentenraden en andere geïnteresseerden de resultaten van hun instelling en opleiding bekijken.

Jasper

dit is het
JOB-bestuur
2017-18
→

Rachel

Koen

Roosmarijn

Mike

JOB OVER

DE RESULTATEN

De resultaten van de JOB-monitor bepalen voor een groot deel waar JOB zich de komende tijd mee bezig gaat houden. De JOB-monitor heeft als doel een startpunt te bieden voor een gesprek tussen de studentenraad en de school. Zo kunnen de studenten en de school samen het onderwijs verbeteren.

2.1 MEEST OPVALLENDE RESULTATEN UIT DE JOB-MONITOR

In dit hoofdstuk worden de meest opvallende resultaten besproken. Voor deze punten gaat JOB zich de komende tijd inzetten. Achter elk hoofdstuk gaat JOB op de blauwe pagina's dieper in op de resultaten. We geven aan waar kansen en aandachtspunten voor het mbo liggen. Ben je benieuwd hoe JOB denkt over de resultaten, blader dan door naar de blauwe pagina's!

BOEKEN EN LESMATERIAAL

In de voorgaande editie is er al veel aandacht besteed aan het feit dat gekochte boeken en lesmateriaal niet altijd gebruikt worden. Ook dit jaar geven veel studenten aan dat ze hun boeken en lesmateriaal niet altijd nodig hebben. Ten opzichte van 2010 (het eerste meetjaar in dit overzicht) zijn studenten dit jaar zelfs met vijf procentpunt meer ontevreden (2010: 38%; 2018: 43%). Elke editie blijken studenten meer ontevreden te worden. Op verschillende scholen wordt gezocht naar een oplossing, maar helaas blijkt uit de cijfers dat dé oplossing nog niet gevonden is. JOB wil scholen, OCW en de MBO-Raad graag op het hart drukken om hier aandacht aan te blijven besteden. JOB wil voorkomen dat studenten onnodig veel geld uitgeven aan boeken en lesmateriaal die ze niet gebruiken.

STAGE/BPV

Een groot deel van de studenten ziet de stage als een leerzaam moment binnen de opleiding. Maar liefst 74 procent van de bol-studenten heeft deze editie aangegeven tevreden te zijn over wat ze leren op hun stage. Van de bbl-studenten geeft 79 procent aan tevreden te zijn over wat ze leren op hun werkplek. We vinden het daarom extra jammer dat achttien procent van de bol-studenten aangeeft moeite te hebben met het vinden van een stage. Negentien procent van de bol-studenten zegt geen hulp te krijgen van de school in de zoektocht naar een stage. Toch is het belangrijk dat mbo-instellingen verantwoordelijkheid nemen en studenten helpen bij het zoeken naar een stage vooral wanneer studenten hier moeite mee hebben. De resultaten laten namelijk zien dat studenten minder moeite hebben met het vinden van een stage als ze door de school geholpen worden. JOB vindt dat hier dus een grote kans voor de school ligt om goed in de gaten te houden welke (groepen) studenten moeite hebben met het vinden van een stage en deze de ondersteuning te bieden die nodig is.

KEUZEDLEN

De keuzedelen zijn ingevoerd als vervanging van de vrije ruimte die scholen zelf konden invullen. Dit is een belangrijk nieuw onderdeel in het mbo en is daarom uitgevraagd in deze editie van de JOB-monitor. Het algemene oordeel over het aanbod van de keuzedelen is nog niet erg positief. Minder dan de helft van de studenten (43%) is tevreden over de het aanbod van keuzedelen in de opleiding. Daarnaast zien we in de resultaten van de JOB-monitor dat dit in het ene domein beter geregeld is dan in het andere. Keuzedelen onderdeel maken van opleidingen is nog vol in ontwikkeling. JOB is van mening dat voordat er verder ontwikkeld wordt, zoals regio-specifieke keuzedelen, de basis (zoals het aanbod en de kwaliteit) eerst goed op orde moet zijn.

KLACHTEN

In augustus 2017 is het klachtenrecht ingevoerd. Dit recht houdt in dat scholen een klachtencommissie moeten hebben. Hiervoor hebben scholen een nieuw klachtenprotocol moeten opstellen. Studentenraden kregen instemmingsrecht over de nieuwe klachtenregeling binnen dit protocol. Deze klachtenregeling beschrijft het pad dat studenten moeten afleggen om een klacht te kunnen indienen. Uit de JOB-monitor blijkt echter dat bijna een kwart van de studenten nog steeds niet weet waar ze met hun klachten heen moeten. JOB vindt dat studenten beter moeten worden geïnformeerd over waar zij naartoe moeten als er iets mis gaat tijdens de studie. Scholen dienen deze verantwoordelijkheid te nemen en de studentenraden kunnen hierin ondersteunen. Dit kan door de klachtenregeling zichtbaarder te maken op de schoolwebsite of digitale schoolomgeving van de studenten. Studentenraden kunnen ondersteunen in het nakijken of dit protocol ook te begrijpen is voor studenten.

BEPERKING

Uit de resultaten van de JOB-monitor blijkt dat bijna een kwart van de studenten met een beperking niet bij de school meldt dat ze een beperking hebben. Het zou zonde zijn om studenten die hulpmiddelen nodig hebben, bij school hun beperking niet melden omdat ze niet weten dat er hulpmiddelen beschikbaar zijn. JOB wil graag dat de informatievoorziening met betrekking tot beschikbare hulpmiddelen, voorafgaande aan en tijdens de opleiding, beter wordt. Studenten kunnen dan makkelijker aanspraak maken op hulpmiddelen en krijgen hierdoor de extra begeleiding die ze verdienen. Ook aan de beschikbare hulpmiddelen schort het soms. Uit de resultaten blijkt helaas dat een kwart ontevreden is over de aangeboden hulpmiddelen. JOB vindt dat elke student recht heeft op de juiste begeleiding en hulpmiddelen. De komende periode gaan wij ons hart maken voor een betere informatievoorziening over de beschikbare hulpmiddelen voor studenten met een beperking.

INSPRAAK

De onbekendheid van de studentenraad op de school waar zij actief zijn, blijft een aandachtspunt voor de studentenraden. Bijna de helft van de studenten weet niet dat er op school een studentenraad actief is (45%) en acht procent denkt dat hun school geen studentenraad heeft. Dit vinden wij als JOB erg jammer. De studentenraad kan namelijk veel betekenen in het verbeteren van het onderwijs op school. In de toekomst zal JOB de studentenraden blijven ondersteunen in hun activiteiten. Dit doen we bijvoorbeeld door het verzorgen van trainingen, zoals “hoe communiceer je als studentenraad met je achterban?”.

ONDERWIJS

Hoe tevreden zijn studenten over het onderwijs dat zij krijgen? In dit hoofdstuk gaan we in op de tevredenheid over lessen, roosters, vaardigheden en motivatie en ten slotte toetsing. In het hoofdstuk wordt allereerst naar de veranderingen ten opzichte van eerdere jaren per totaaloordeel en onderliggende vragen gekeken. De belangrijkste verschillen naar achtergrondvariabelen zoals geslacht en niveau worden daarna besproken. JOB zelf geeft aan het eind van het hoofdstuk op een aantal aspecten binnen dit thema hun visie.

3.1 LESSEN

Het totaaloordeel over lessen is opgebouwd uit de antwoorden op vijf vragen:

- Hoe tevreden ben je over de afwisseling in de manieren waarop je les krijgt?
- Vind je jouw docenten goed?
- Vind je het lesmateriaal goed?
- Worden de boeken en lesmaterialen die je moet kopen, gebruikt?
- Heb je goed contact met je docenten?

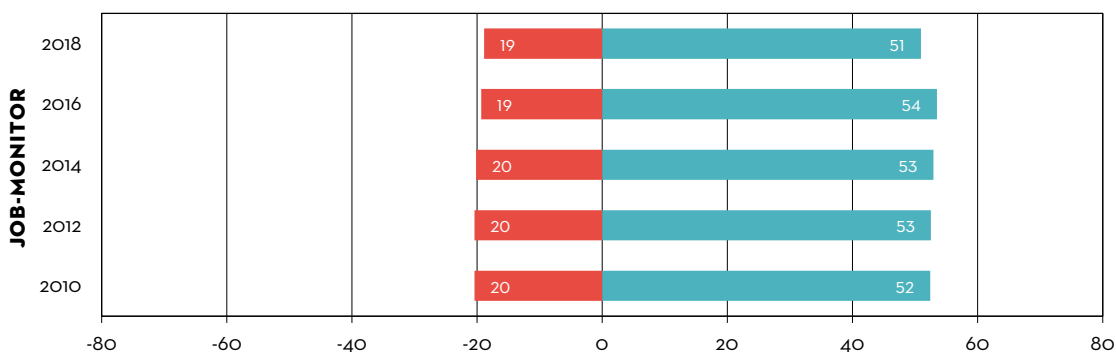
De vraag over de afwisseling in de manieren waarop je les krijgt, is dit jaar voor het eerst voorgelegd aan de studenten en kent daarom geen vergelijking in de tijd.

In deze paragraaf wordt ook de tevredenheid over het rooster beschreven:

- Vind je dat er op school veel onderwijsactiviteiten uitvallen?
- Ben je tevreden over je rooster?
- Vind je dat roosterwijzigingen op tijd worden doorgegeven?

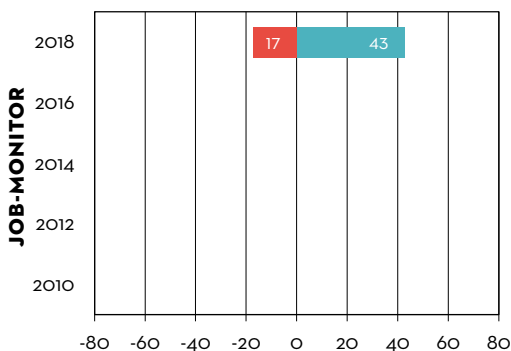
VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Iets meer dan de helft van de studenten oordeelt dit jaar positief over de lessen. Eén op de vijf studenten oordeelt hierover negatief. Hoewel het lijkt alsof dit positieve oordeel ten opzichte van eerdere jaren is afgenomen, kan het oordeel niet zuiver vergeleken worden door de toevoeging van een nieuwe vraag.

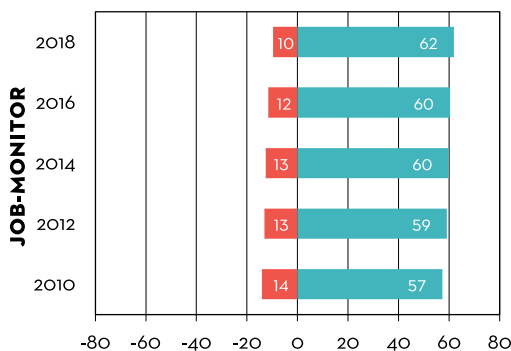

figuur 1: Oordeel over lessen (totaaloordeel)

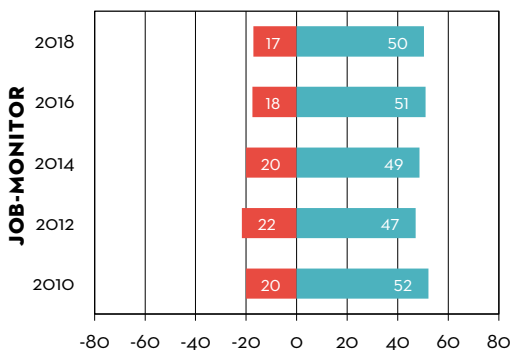
Vergeleken met eerdere jaren zijn studenten meer tevreden over hun docenten: 62 procent vindt hun docenten goed, in 2016 was dit nog 60 procent. Op de overige aspecten zien we een afname in tevredenheid, maar tegelijkertijd een afname in ontevredenheid. Studenten hebben over deze aspecten dus een minder uitgesproken mening gekregen. Alleen over het gebruik van gekochte boeken en lesmaterialen zijn studenten dit jaar ook meer ontevreden: 43 procent ten opzichte van 41 procent in 2016. Over de afwisseling in de manieren waarop studenten les krijgen is 43 procent tevreden en zeventien procent ontevreden. Een grote groep, 40 procent, heeft hierover geen uitgesproken mening. Omdat deze vraag dit jaar nieuw is toegevoegd, kunnen we deze resultaten niet vergelijken met eerdere jaren.

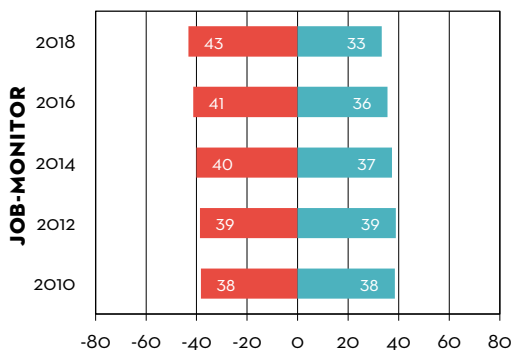
figuur 2: Hoe tevreden ben je over de afwisseling in de manieren waarop je les krijgt?

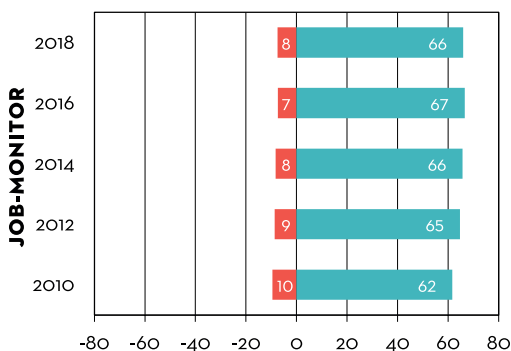
figuur 3: Vind je jouw docenten goed?

figuur 4: Vind je het lesmateriaal goed?

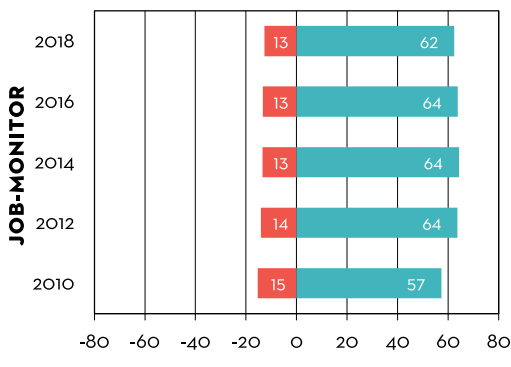

figuur 5: Worden boeken en lesmaterialen die je moet kopen, gebruikt?

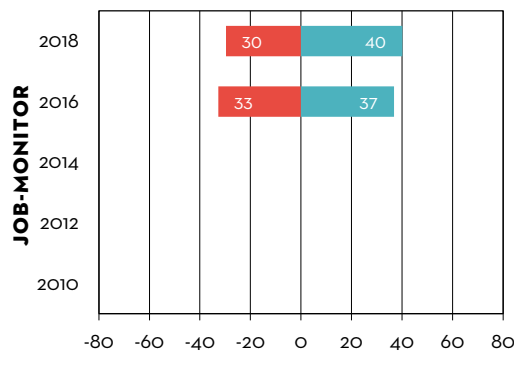

figuur 6: Heb je goed contact met je docenten?

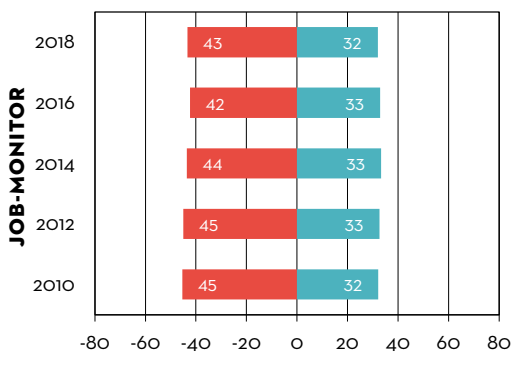
Meer dan de helft van de studenten vindt dat er niet veel onderwijsactiviteiten uitvallen. Dit is een lichte verslechtering ten opzichte van vorige meting. Over de roosters zijn studenten dit jaar meer tevreden (40%) dan vorig jaar (37%). De mening over het op tijd doorgeven van roosterwijzigingen is nauwelijks veranderd. Nog altijd vindt bijna een derde van de studenten dat de roosterwijzigingen op tijd worden doorgegeven. Een groter aandeel, 43 procent, is van mening dat dit te laat gebeurt.

figuur 7: Vind je dat er op school veel onderwijsactiviteiten uitvallen? (blauw=(bijna) nooit)

figuur 8: Ben je tevreden over je rooster?

figuur 9: Vind je dat roosterwijzigingen op tijd worden doorgegeven?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

In hun tevredenheid over lessen verschillen studenten van verschillende schooltypen nauwelijks van elkaar. Op vier van de acht onderliggende vragen zijn die verschillen er wel. Tussen studenten aan roc's en vakscholen verschilt de tevredenheid over de afwisseling in de manieren waarop ze les krijgen en over het rooster: studenten aan vakinstellingen zijn hier meer tevreden over dan studenten aan roc's. Tussen studenten aan aoc's en vakinstellingen verschilt de tevredenheid over de docenten en het lesmateriaal: studenten aan vakinstellingen zijn hier meer tevreden over dan studenten aan aoc's.

Bbl-studenten zijn over het algemeen positiever dan bol-studenten over de aspecten van lessen en het rooster. Alleen wat betreft de afwisseling in de manieren waarop ze les krijgen, het lesmateriaal en het contact met docenten verschillen bbl-studenten niet in tevredenheid van bol-studenten.

Met betrekking tot hun lessen en het rooster oordelen studenten aan entreeopleidingen doorgaans positiever dan studenten aan de andere niveaus. Studenten van niveau 2, 3 en 4 verschillen niet noemenswaardig van elkaar. Wel zien we een aantal uitzonderingen. Studenten van niveau 4 zijn, na de studenten aan entreeopleidingen, het meest tevreden over de afwisseling in de manieren waarop ze les krijgen. Het oordeel over het gebruik van gekochte boeken en ander lesmateriaal wordt steeds minder positief naarmate het niveau stijgt. We constateren nauwelijks verschillen in tevredenheid tussen de studenten van verschillende niveaus waar het gaat om het uitvallen van onderwijsactiviteiten.

Mannelijke studenten zijn meer tevreden over lessen, de onderliggende aspecten en het rooster dan vrouwelijke studenten. Het grootste verschil is te zien bij het oordeel over het gebruik van gekochte boeken en ander lesmateriaal.

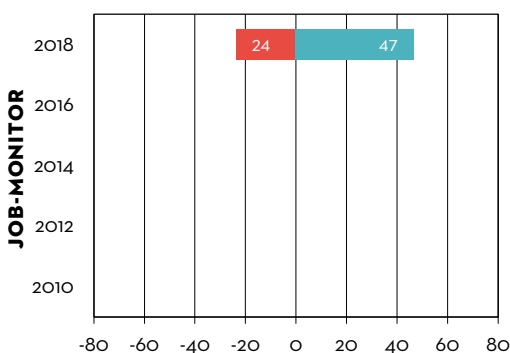
3.2 NEDERLANDS, REKENEN, ENGELS

In deze paragraaf kijken we naar drie nieuwe vragen over specifieke lessen:

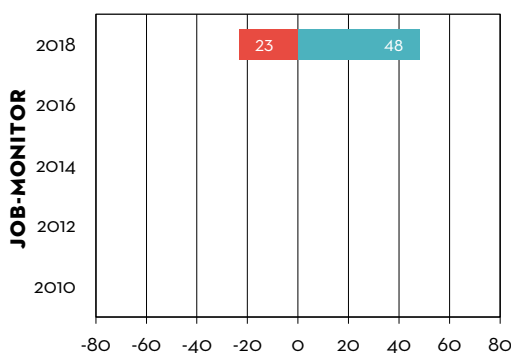
- Hoe tevreden ben je over de lessen Nederlands?
- Hoe tevreden ben je over de lessen rekenen?
- Hoe tevreden ben je over de lessen Engels?

Bijna alle mbo-studenten krijgen lessen Nederlands; vier procent van de studenten geeft aan geen lessen Nederlands te krijgen. Ook krijgt het grootste deel van de mbo'ers les in rekenen: zeven procent zegt geen rekenlessen te krijgen. Driekwart van de mbo-studenten geeft aan Engelse les te krijgen en dus krijgt één op de vier studenten geen lessen Engels. Alleen studenten die een opleiding op niveau 4 volgen, krijgen een centraal examen Engels. Wanneer we deze groep studenten apart bekijken, zien we dat niet iedereen voor dit examen wordt opgeleid. Acht procent van de niveau-4-studenten geeft namelijk aan geen Engelse les te krijgen.

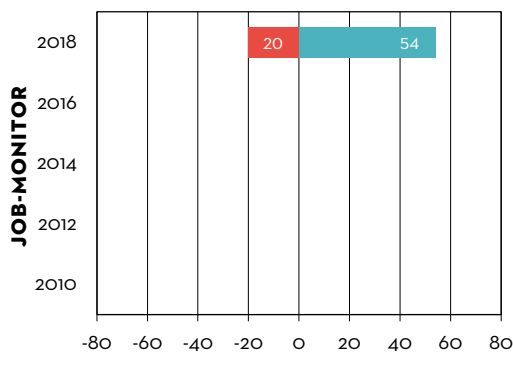
Bijna de helft van de studenten die lessen Nederlands krijgen is met deze gegeven lessen tevreden. Ditzelfde geldt voor de lessen rekenen, ook hier is bijna de helft van de studenten tevreden over deze lessen. Over de lessen Engels oordeelt iets meer dan de helft van de studenten positief.

figuur 10: Hoe tevreden ben je over de lessen Nederlands?

figuur 11: Hoe tevreden ben je over de lessen rekenen?

figuur 12: Hoe tevreden ben je over de lessen Engels?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Bol-studenten zijn beduidend positiever over de lessen Engels dan bbl-studenten. Het oordeel over de lessen Nederlands en rekenen verschilt niet tussen de bol- en bbl-studenten.

Entreestudenten zijn het meest positief over zowel de lessen Nederlands, rekenen als Engels vergeleken met de studenten van andere niveaus. Naarmate het niveau van de opleiding stijgt, daalt de tevredenheid over de lessen Nederlands en rekenen. Bij de lessen Engels zijn het de entreestudenten die het minst positief gestemd zijn. Het meest tevreden over de lessen Engels zijn de studenten van niveau 2 en 4.

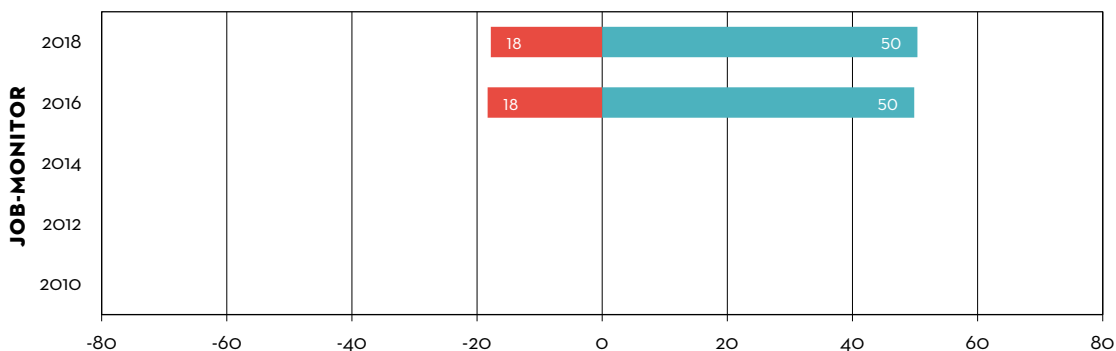
3.3 VAARDIGHEDEN EN MOTIVATIE

Op basis van de volgende vier vragen is het totaaloordeel vaardigheden en motivatie gevormd:

- Weet je waarom je iets moet leren?
- Hoe tevreden ben je over hoe docenten jou motiveren?
- Word je voldoende uitgedaagd tijdens de les?
- Vind je de lessen die je krijgt nuttig?

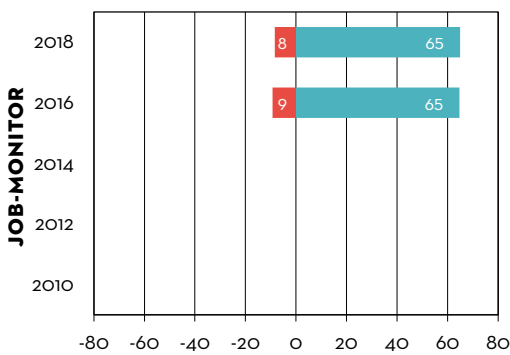
VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Het aandeel studenten dat tevreden is over vaardigheden en motivatie is onveranderd gebleven ten opzichte van 2016. Nog altijd oordeelt de helft van de mbo'ers positief over vaardigheden en motivatie en is bijna één op de vijf van de mbo-studenten hier ontevreden over.

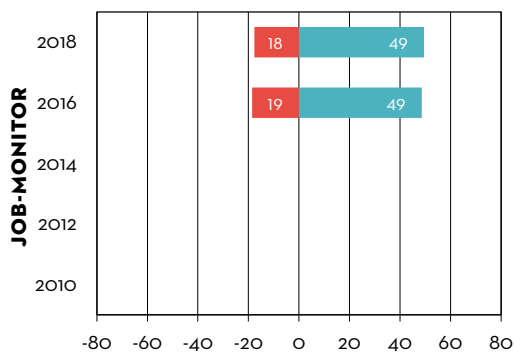

figuur 13: Oordeel over vaardigheden en motivatie (totaaloordeel)

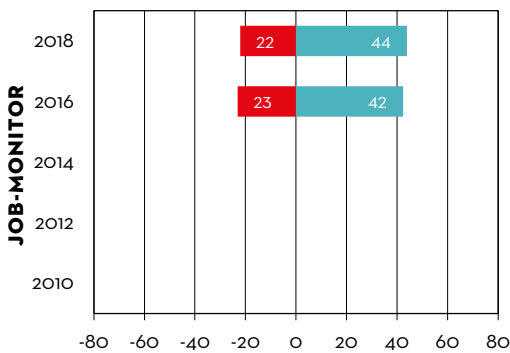
Op de vier aspecten van vaardigheden en motivatie zien we eveneens weinig tot geen vooruitgang. Hoewel meer dan de helft van de mbo-studenten weet waarom ze iets moeten leren, zijn mbo-studenten minder te spreken over hoe zij gemotiveerd worden door docenten, over de uitdaging tijdens de les en over het nut van de lessen.

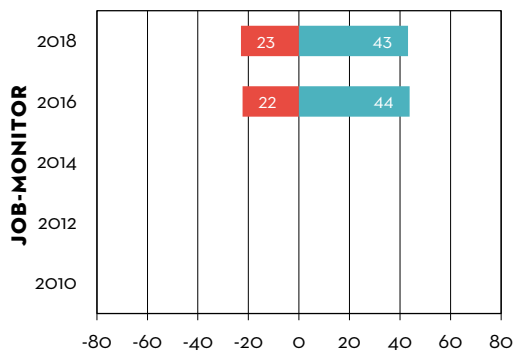
figuur 14: Weet je waarom je iets moet leren?

figuur 15: Hoe tevreden ben je over hoe docenten jou motiveren?

figuur 16: Word je voldoende uitgedaagd tijdens de les?

figuur 17: Vind je de lessen die je krijgt nuttig?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Studenten aan vakinstellingen oordelen positiever over vaardigheden en motivatie dan studenten van aoc's en roc's. Ook voelen zij zich meer uitgedaagd tijdens de les en vinden zij de lessen die ze krijgen nuttiger dan studenten aan aoc's en roc's.

Bbl-studenten zijn positiever in hun oordeel over vaardigheden en motivatie dan bol-studenten. Bbl-studenten weten vooral vaker wat zij moeten leren dan bol-studenten en zijn meer tevreden dan bol'ers over hoe docenten hen motiveren.

Hoe hoger het niveau van de opleiding, hoe minder duidelijk het voor studenten is waarom zij iets moeten leren. Ook de tevredenheid over hoe docenten hen motiveren daalt naarmate het niveau van de opleiding stijgt. Studenten van entreeopleidingen zijn meer dan studenten van andere niveaus van mening dat zij worden uitgedaagd tijdens de les en dat de lessen nuttig zijn.

Mannelijke en vrouwelijke studenten verschillen nauwelijks van elkaar in hun oordeel over de aspecten van vaardigheden en motivatie. Met één uitzondering: mannelijke studenten voelen zich meer uitgedaagd tijdens de les dan vrouwelijke studenten.

3.4 TOETSING

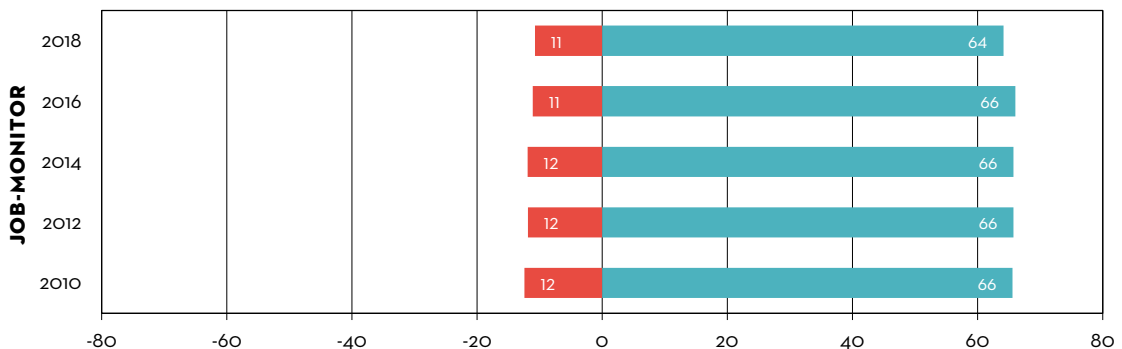
Over het onderwerp toetsing en examinering zijn vijf vragen voorgelegd aan de studenten die samen het totaaloordeel vormen:

- Weet je op tijd wanneer er een toets is?
- Weet je op tijd waar de toets over gaat?
- Krijg je de uitslag van de toets op tijd te horen?
- Sluiten de toetsen aan op wat je hebt geleerd?
- Hoe tevreden ben je over hoe een toets wordt afgenomen?

De tevredenheidsvraag over hoe een toets wordt afgenomen is dit jaar nieuw toegevoegd aan de monitor.

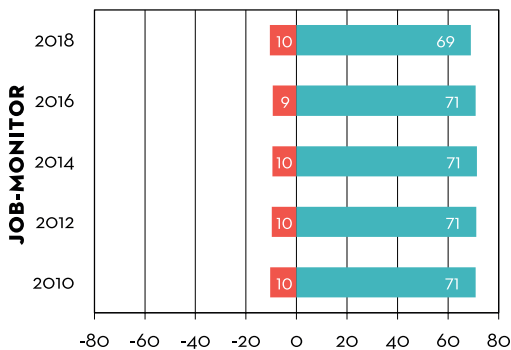
VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Een meerderheid van de studenten oordeelt positief over toetsing en examinering. Eén op de tien studenten is hierover ontevreden.

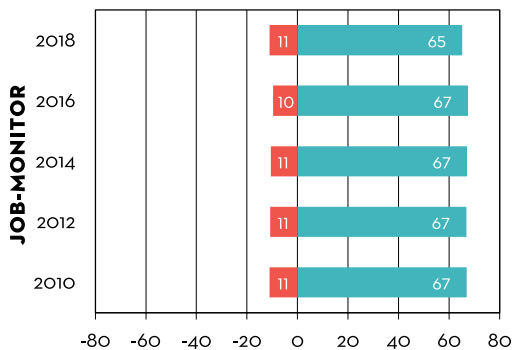

figuur 18: Oordeel over toetsing en examinering (totaaloordeel)

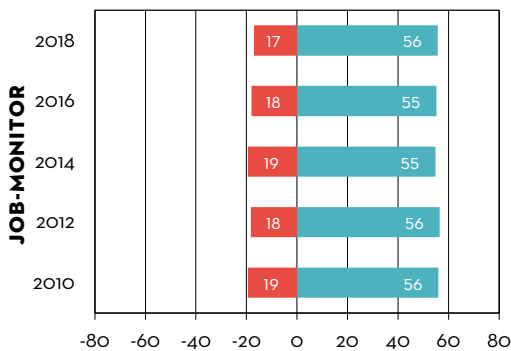
Wanneer gekeken wordt naar de aspecten van toetsing en examinering die meerdere jaren zijn voorgelegd aan studenten zien we een minder positief beeld ten opzichte van de vorige meting. De enige uitzondering hierop is het oordeel over het op tijd terugkrijgen van de toetsuitslag. Vooral over de aansluiting van de toetsen bij wat studenten geleerd hebben, is men dit jaar minder te spreken dan in 2016. Iets meer dan de helft van de studenten vindt dat zij de uitslag van een toets op tijd te horen krijgen, vrijwel onveranderd vergeleken met 2016. Over hoe een toets wordt afgenomen, is 64 procent van de mbo'ers tevreden.

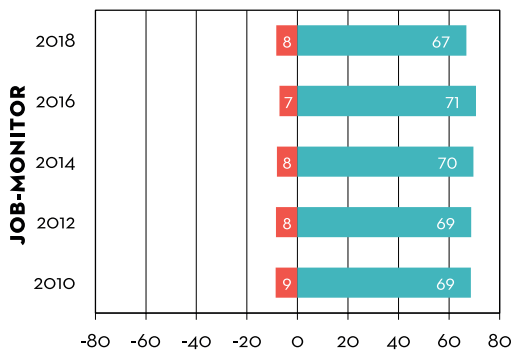
figuur 19: Weet je op tijd wanneer er een toets is?

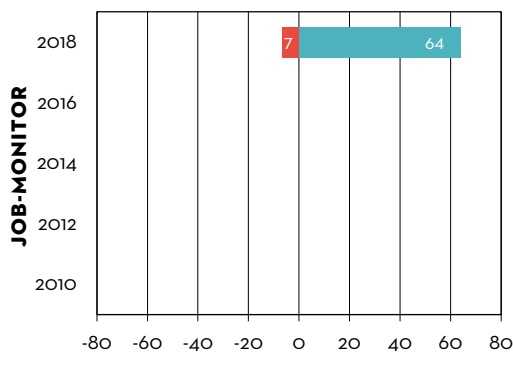
figuur 20: Weet je op tijd waar de toets over gaat?

figuur 21: Krijg je de uitslag van een toets op tijd te horen?

figuur 22: Sluiten de toetsen aan op wat je hebt geleerd?

figuur 23: Hoe tevreden ben je over hoe een toets wordt afgenomen?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Alleen over het op tijd te horen krijgen van de uitslag van de toets verschilt de tevredenheid van studenten van de verschillende schooltypes van elkaar. Studenten van roc's zijn het meest tevreden over het op tijd terugkrijgen van de uitslag, gevolgd door studenten aan vakscholen. Studenten van aoc's zijn hierover het minst tevreden.

Over het op tijd weten wanneer er een toets is, het op tijd weten waar de toets over gaat en over het op tijd terugkrijgen van de uitslag van de toets, verschillen de bbl-studenten en bol-studenten van mening. Bbl-studenten zijn over alle drie de aspecten positiever gestemd dan bol-studenten.

Studenten van entreeopleidingen zijn het meest tevreden over de aspecten van toetsing en examinering. Zij vinden vaker dan studenten van niveau-2-opleidingen dat zij op tijd weten dat er een toets is. Studenten van niveau 3 en niveau 4 zitten in hun oordeel hier tussenin: zij vinden minder vaak dan studenten van entreeopleidingen, maar vaker dan studenten van niveau 2, dat zij op tijd te horen krijgen dat er een toets is. Studenten van entreeopleidingen weten vaker op tijd waar de toets over gaat dan studenten van andere niveaus. Met het stijgen van het niveau van de opleiding daalt de tevredenheid over het op tijd terugkrijgen van de uitslag van de toets. Studenten van entreeopleidingen zijn het meest tevreden over de aansluiting van de toetsen bij wat ze geleerd hebben, studenten van niveau-2-opleidingen zijn hier het minst tevreden over. Het meest tevreden over hoe een toets wordt afgenomen zijn de studenten van entreeopleidingen en van niveau-4-opleidingen. Hierover zijn studenten van niveau-2-opleidingen het minst positief.

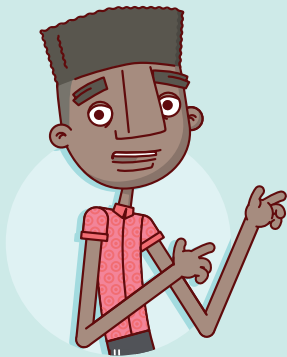
Verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke studenten constateren we bij het op tijd weten waar de toets over gaat en over het op tijd terugkrijgen van de toetsuitslag. Over beide aspecten oordelen mannelijke studenten het meest positief.

3.5 SAMENVATTING

In dit hoofdstuk is ingezoomd op de tevredenheid over lessen, roosters, de lessen Nederlands, rekenen en Engels, de vaardigheden en motivatie en over toetsing en examinering. Wat betreft de oordelen over lessen lijkt er een afnemende tevredenheid onder studenten te ontstaan. Over twee van de drie onderliggende aspecten die met eerdere jaren te vergelijken zijn, zijn studenten (iets) minder tevreden geworden. Het gebruik van boeken en lesmateriaal die gekocht moeten worden, is volgens een groeiende groep studenten nog altijd niet op orde. Alleen over hun docenten oordelen studenten vergeleken met eerdere jaren iets positiever. Over de afwisseling in de manieren waarop studenten les krijgen, is minder dan de helft tevreden. Over het algemeen is de helft van de studenten positief over de gegeven lessen Nederlands, rekenen en Engels.

Nog altijd is de helft van de mbo'ers tevreden over vaardigheden en motivatie. Ook over de onderliggende aspecten van vaardigheden en motivatie is nauwelijks verschil te zien in tevredenheid met een jaar eerder. Het meest te spreken zijn studenten over het weten wat je moet leren. Het minst over de geboden uitdaging tijdens de lessen en het nut van lessen. Voor beide aspecten geldt dat het vooral studenten van entreeopleidingen zijn die hier wel tevreden over zijn.

Het merendeel van de mbo'ers is tevreden over toetsing. Het meest positief zijn studenten over het tijdig weten wanneer er een toets is. Ze zijn minder te spreken over het op tijd terugkrijgen van de uitslag van de toets. Vergeleken met 2016 zijn de studenten dit jaar over het algemeen minder positief over toetsing. Ook over toetsing zijn studenten van entreeopleidingen het meest positief gestemd.

DIT ZEGT JOB

Het onderwijs is uiteindelijk de reden waarom je naar school gaat, JOB vindt dit dan ook een belangrijk onderdeel uit de JOB-monitor. Helaas is er een aantal resultaten waar JOB niet blij mee is. Hieronder worden de onderwerpen besproken waar JOB zich het meeste zorgen om maakt.

30

BOEKEN EN LESMATERIAAL

De boeken en lesmaterialen die studenten moeten kopen worden in 43 procent van de gevallen helemaal niet gebruikt. Dit is niet oké. JOB is dieper in deze cijfers gedoken. In figuur 24 staan de verschillende domeinen weergegeven. Een groot deel van de studenten in de volgende domeinen geven aan hun gekochte boeken en lesmaterialen helemaal niet te gebruiken: Informatie en communicatietechnologie (46%); Media en vormgeving (51%); Voedsel, natuur en leefomgeving (46%) en Zorg en welzijn (54%).

JOB vindt dat studenten alleen boeken en lesmateriaal moeten kopen wanneer deze ook daadwerkelijk gebruikt worden. JOB maakt zich ook zorgen om het feit dat hoge kosten voor boeken en lesmaterialen invloed kunnen hebben op de studiekeuze. Geld mag geen rol spelen in de studiekeuze. Daarom vinden wij het een kwalijke zaak dat studenten boeken en lesmaterialen moeten aanschaffen die ze vervolgens niet gebruiken. Er zijn verschillende voorbeelden bekend waarbij mbo-instellingen boeken terugnemen wanneer deze niet gebruikt zijn of waarbij studenten alleen boeken kopen die ook direct gebruikt moeten worden. JOB gaat samen met de scholen en OCW op zoek naar een goede langetermijnoplossing om studenten geen boeken en lesmateriaal meer te laten kopen die niet gebruikt worden.

figuur 24: Worden boeken en lesmaterialen die je moet kopen, gebruikt?

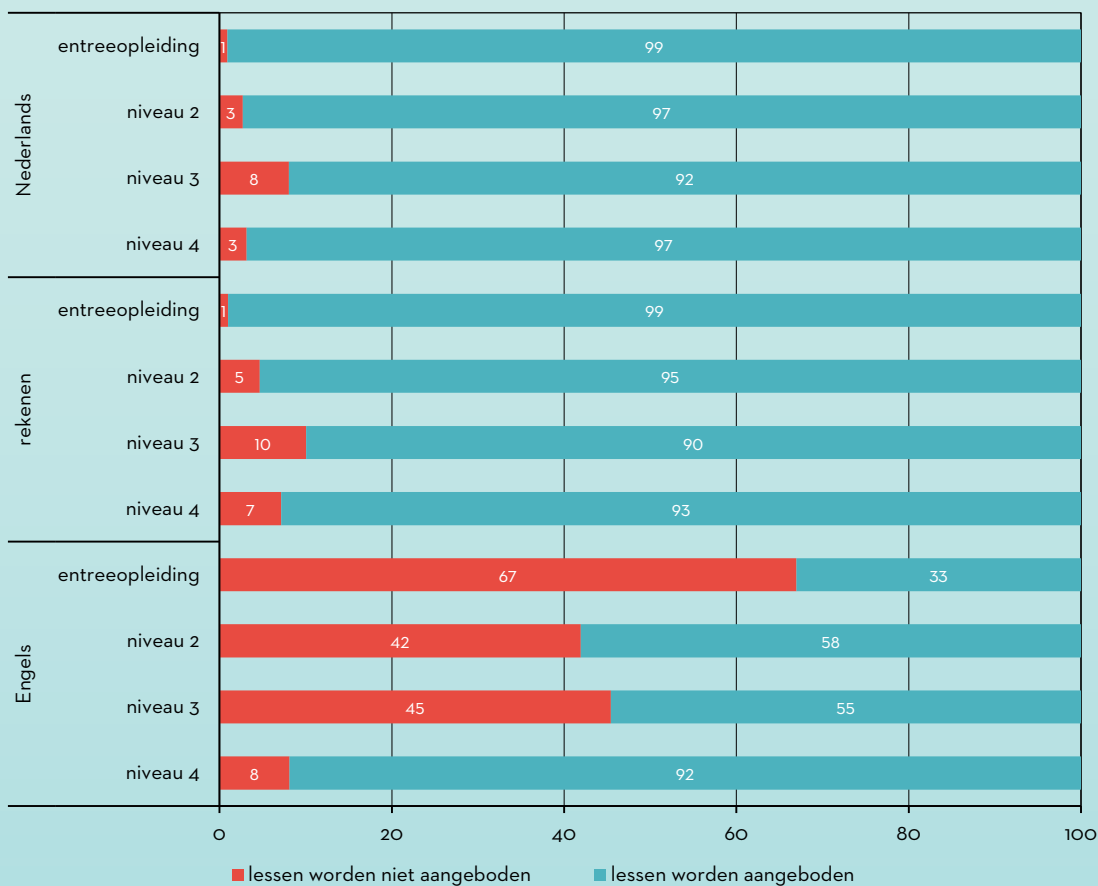
ROOSTERS EN TOETSEN

Het valt ons op dat een derde van de studenten ontevreden is over hun rooster. Daarnaast is een nog hoger percentage, namelijk 43 procent, ontevreden over het op tijd doorgeven van roosterwijzigingen. Het is ons ook opgevallen dat studenten ontevreden zijn over het tijdig terugkoppelen van de resultaten van de toets (17% is ontevreden). JOB kan geen landelijk beleid voeren op roosters of toetsen, hier maakt elke school namelijk zelf zijn regels over. Daarom adviseren wij

studentenraden om hierover in gesprek te gaan met het College van Bestuur. Samen kunnen jullie duidelijke afspraken maken over toetsen en roosters.

REKENEN, ENGELS EN NEDERLANDS

De vakken rekenen, Engels en Nederlands zijn dit jaar in de JOB-monitor opgenomen om inzicht te geven in de tevredenheid van studenten over deze vakken. JOB is geschrokken van het feit dat de lessen Nederlands, rekenen en Engels (voor niveau 4) verplicht zijn, maar zeven procent van de mbo-studenten aangeeft geen lessen rekenen te krijgen. JOB heeft in onderstaande figuur (figuur 25) de cijfers uitgesplitst naar niveau. Wat ons zorgen baart is het feit dat de lessen Nederlands en rekenen verplicht zijn, maar een relatief grote groep niveau-3-studenten aangeeft geen lessen Nederlands (8%) en rekenen (10%) te krijgen. JOB heeft vaker de geluiden gehoord dat studenten geen les krijgen maar wel het examen moeten maken, maar we schrikken van de hoge cijfers. Een relatief grote groep studenten maakt blijkbaar zonder lessen hun examen. Ook op niveau 4 geeft acht procent aan geen lessen Engels te krijgen, terwijl er voor niveau 4 wel een verplicht centraal examen Engels wordt afgenomen. Uit eerder onderzoek van JOB bleek al dat 59 procent van de studenten vindt dat ze niet goed voorbereid het examen moeten maken³. JOB blijft dit nauwlettend in de gaten houden en gaat in gesprek met de betrokken partijen.

figuur 25: Aanbod lessen Nederlands, rekenen en Engels

Daarnaast valt het ons op dat bijna een kwart van de studenten ontevreden is over de lessen rekenen, Engels, Nederlands. JOB zou graag zien dat de lessen inhoudelijk worden verbonden aan de vakspecifieke opleidingen. Zodat bijvoorbeeld studenten uit het domein Bouw leren hoe ze de vaardigheden van rekenen kunnen inzetten voor het waterpas maken van een muur. JOB heeft een uitsplitsing op domein laten maken. Het domein informatietechniek en communicatie sprong er positief uit voor zowel Engels (67% tevreden) als Nederlands (51% tevreden). JOB adviseert om bij de domeinen te kijken waar het goed gaat en daarvan te leren. Uit eerder onderzoek van JOB blijkt dat slechts 37 procent van de studenten uitdaging ervaart in de lessen Engels en Nederlands³. Dit kan ook een oorzaak zijn waarom studenten ontevreden zijn over de lessen Nederlands en Engels. JOB denkt dat maatwerk hiervoor een oplossing kan zijn. Studenten kunnen het examen Nederlands en Engels dan op een hoger niveau maken. JOB wil zich blijven inzetten voor een goede en inhoudelijke invulling van het taal- en rekenonderwijs.

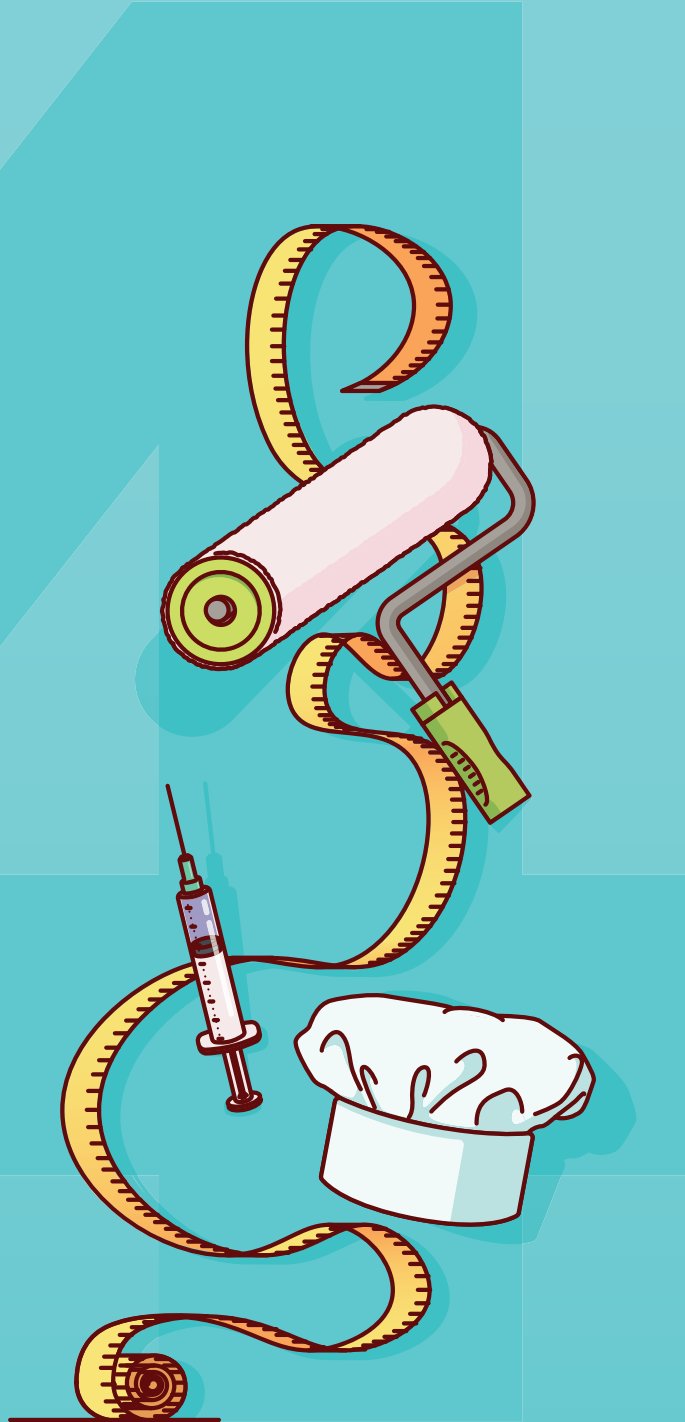
MOTIVATIE

Volgens JOB valt er nog winst te behalen op het onderdeel motivatie. Zo voelt maar de helft van de studenten zich gemotiveerd door zijn of haar docent. Daarbij vindt bijna een kwart van de studenten de lessen niet nuttig en ervaart 22 procent geen uitdaging in de les. Maatwerk zou volgens JOB een oplossing kunnen zijn om studenten meer te motiveren. Er blijkt een verband te zijn tussen de mogelijkheid om in je eigen tempo te werken en de uitdaging die studenten ervaren in de lessen. JOB denkt daarom dat maatwerk een oplossing kan bieden om studenten meer te motiveren.

AANDACHTSPUNTEN VOOR ONDERWIJSLAND:

- JOB ziet graag dat er eindelijk een oplossing komt voor de boeken en lesmaterialen die niet gebruikt worden. De maatregelen die op dit onderwerp tot nu toe zijn genomen, zijn volgens JOB niet voldoende.
- JOB wil graag aandacht vragen voor het feit dat een grote groep studenten geen reken- of taalonderwijs krijgt, maar wel het centrale examen moet maken.
- JOB wil er op aansturen dat de lessen Engels, Nederlands en rekenen meer inhoudelijk worden verbonden aan de verschillende vakopleidingen.

3: JOB (2017). Taal is zeg maar niet ons ding: een onderzoek naar taalonderwijs in het mbo. Amsterdam: Jongeren organisatie beroepsonderwijs (JOB).

BEGELEIDING

EN BPV

In dit vierde hoofdstuk komt de tevredenheid over de begeleiding tijdens de opleiding en de beroepspraktijkvorming (bpv) aan de orde. We gaan hierbij onder meer in op het zicht dat studenten hebben op de eigen voortgang bij de opleiding, de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor een vervolgopleiding, de stage die bol-studenten volgen en de werkplek van bbl-studenten. Ook in dit hoofdstuk wordt allereerst gekeken naar de verschillen in tevredenheid ten opzichte van eerdere jaren per totaaloordeel en naar de onderliggende vragen. Hierna worden de belangrijkste verschillen naar achtergrondvariabelen als geslacht en niveau besproken. Het hoofdstuk eindigt met een toelichting van JOB op een aantal voor hun belangrijke beleidsthema's.

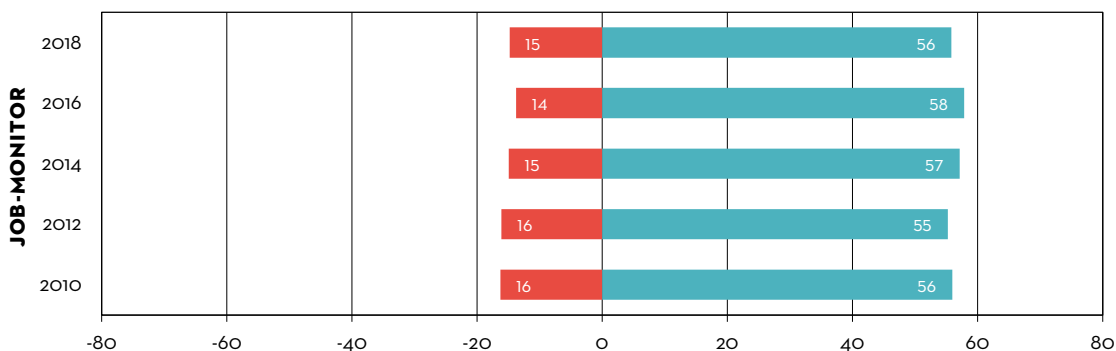
4.1 STUDIEBEGELEIDING

Studenten hebben de volgende drie vragen voorgelegd gekregen waarvan de antwoorden samen het totaaloordeel over studiebegeleiding vormen:

- Hoe vind je de begeleiding bij je opleiding?
- Heb je een goed beeld van je eigen voortgang bij je opleiding?
- Is er voldoende mogelijkheid om in je eigen tempo te leren?

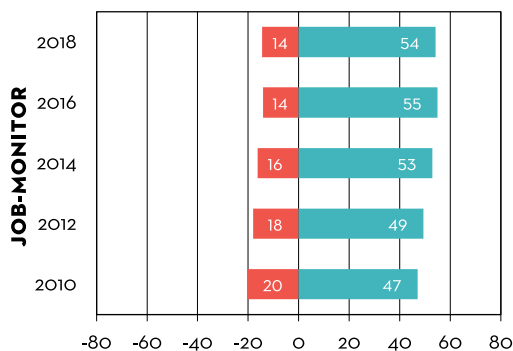
VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Dit jaar oordelen studenten over studiebegeleiding iets minder positief dan voorgaande jaren. In 2018 is 56 procent tevreden en vijftien procent ontevreden over studiebegeleiding.

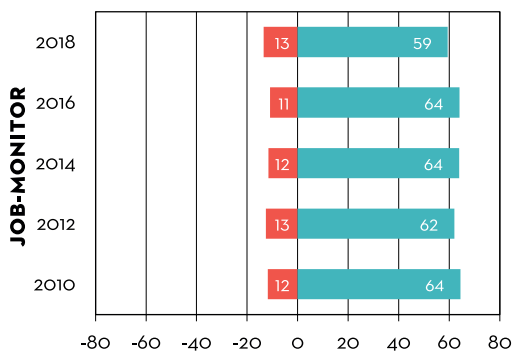

figuur 26: Oordeel over studiebegeleiding (totaaloordeel)

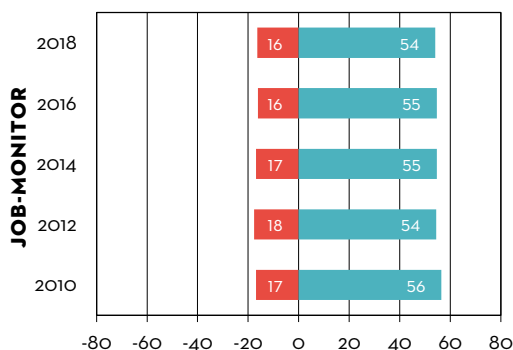
Op alle onderliggende aspecten van studiebegeleiding is een afname in tevredenheid te zien, maar de grootste verandering vindt plaats bij de vraag of studenten een goed beeld van de eigen studievoortgang hebben. Was in 2016 nog 64 procent van de mbo'ers van mening dat zij een goed beeld van de eigen voortgang had, in 2018 is dit bij 59 procent van de studenten het geval. Ondanks deze daling in tevredenheid, is het beeld van de voortgang nog wel het aspect van studiebegeleiding waar studenten het meest tevreden over zijn. Over de begeleiding bij de opleiding en de mogelijkheid om in eigen tempo te leren, oordelen studenten ook dit jaar weer het minst positief.

figuur 27: Hoe vind je de begeleiding bij je opleiding?

figuur 28: Heb je een goed beeld van je eigen voortgang bij je opleiding?

figuur 29: Is er voldoende mogelijkheid om in je eigen tempo te leren?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Het aandeel studenten aan vakinstellingen dat een goed beeld heeft van de eigen studievoortgang is groter dan onder studenten aan aoc's. Over de overige twee aspecten van studiebegeleiding verschillen de studenten aan vakscholen, aoc's en roc's nauwelijks van elkaar in hun oordeel.

Over het kunnen leren in eigen tempo zijn studenten aan een bbl-opleiding meer tevreden dan studenten aan een bol-opleiding. Op de overige aspecten zijn de verschillen in tevredenheid tussen bbl'ers en bol'ers klein.

Studenten aan entreeopleidingen zijn zowel in het totaaloordeel als in de drie onderliggende vragen, het meest positief in hun oordeel. Verschillen tussen studenten van niveau 2, niveau 3 en niveau 4 zijn alleen gevonden bij de tevredenheid over leren in eigen tempo. Naarmate het niveau van de opleiding stijgt, daalt de tevredenheid over het in eigen tempo kunnen leren.

Verschillen in tevredenheid tussen mannelijke en vrouwelijke studenten zijn bij twee aspecten gevonden. Zowel over de begeleiding bij de opleiding als over de mogelijkheid om in eigen tempo te kunnen leren zijn mannen meer tevreden dan vrouwen.

4.2 STUDIE- EN LOOPBAANBEGELEIDING

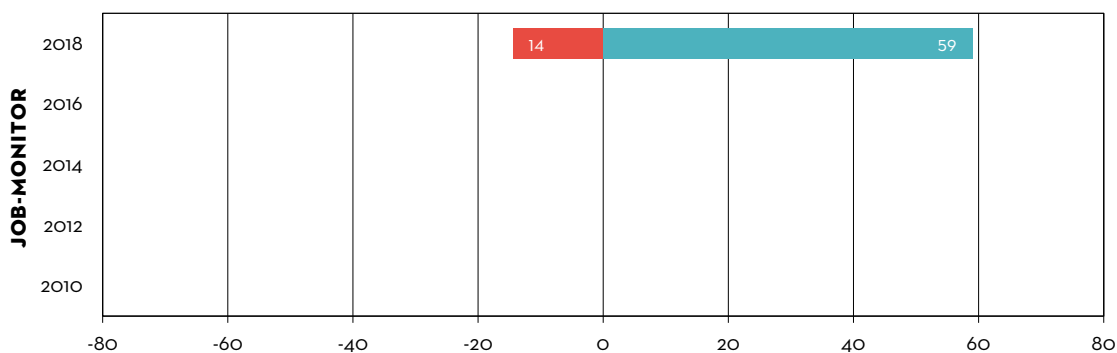
Dit jaar zijn er twee vragen gesteld over studie- en loopbaanbegeleiding:

- Weet je wat je na je opleiding kan gaan doen?
- Ben je tevreden over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor een vervolgopleiding?

De antwoorden vormen samen het totaaloordeel studie- en loopbaanbegeleiding. Door de toevoeging van de vraag over of studenten weten wat ze na hun opleiding kunnen doen, en het niet meer voorleggen van twee andere vragen over studie- en loopbaanbegeleiding uit 2016, is het totaaloordeel niet te vergelijken met eerdere jaren.

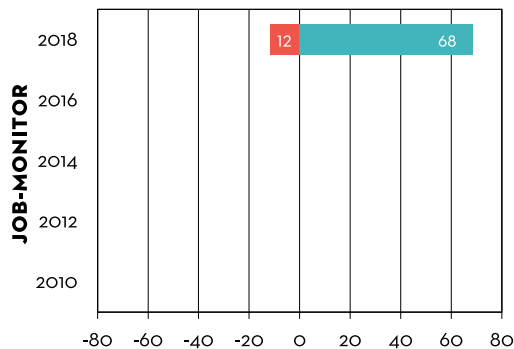
VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

De studie- en loopbaanbegeleiding die studenten hebben gekregen, wordt door 59 procent als positief ervaren. Het aandeel studenten dat hier negatief over oordeelt, is 14 procent.

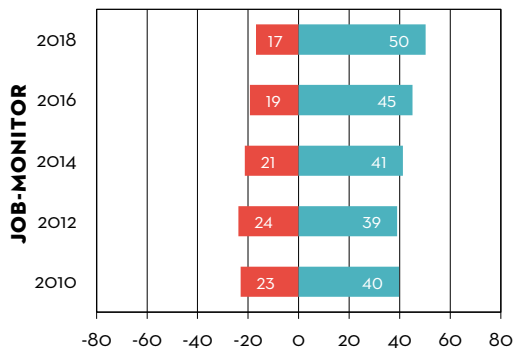

figuur 30: Oordeel over studie- en loopbaanbegeleiding (totaaloordeel)

De meerderheid van de mbo'ers weet wat ze na de opleiding kunnen gaan doen. Voor twaalf procent is dit nog onduidelijk. De positieve ontwikkeling in tevredenheid over de begeleiding bij beroepskeuze of de keuze voor een vervolgopleiding zet ook dit jaar door. De helft van de studenten geeft aan tevreden te zijn over deze begeleiding. Hoewel ook het aandeel ontevreden studenten aan het dalen is, is in 2018 nog altijd zeventien procent hier ontevreden over.

figuur 31: Weet je wat je na je opleiding kan gaan doen?

figuur 32: Ben je tevreden over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor vervolgopleiding?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Studenten aan roc's zijn meer op de hoogte van wat ze na hun opleiding kunnen gaan doen dan studenten aan aoc's en vakinstellingen. De tevredenheid over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor een vervolgopleiding verschilt nauwelijks tussen de studenten aan de verschillende schooltypes.

De verschillen naar leerweg zijn groot. Bbl-studenten geven vaker aan dat zij voldoende weten over wat ze na hun opleiding kunnen gaan doen dan bol-studenten. Ook zijn bbl'ers meer tevreden over de begeleiding bij het maken van een beroepskeuze of een keuze voor een vervolgopleiding.

Studenten van een niveau-3-opleiding geven het vaakst aan dat zij voldoende weten over wat ze na hun opleiding kunnen doen, op de voet gevolgd door studenten aan entreeopleidingen. Studenten van niveau 4 geven het minst vaak aan dat zij voldoende kennis hebben over de mogelijkheden na de opleiding. Ook over de begeleiding bij beroepskeuzes of de keuze voor een vervolgopleiding zijn studenten van niveau 4 het minst tevreden. Studenten van entreeopleidingen zijn ronduit het meest tevreden over deze begeleiding.

Mannelijke studenten verschillen nauwelijks van vrouwelijke studenten in de mate waarin ze weten wat ze na hun opleiding kunnen gaan doen. Wel zijn er verschillen in tevredenheid over de begeleiding bij keuze voor een beroep of vervolgopleiding gevonden. Mannen zijn over deze begeleiding meer te spreken dan vrouwen.

4.3 STAGE (BOL)

Ten tijde van de afname van de JOB-monitor (december 2017 – maart 2018) loopt 43 procent van de bol-studenten stage, heeft 29 procent al wel eens eerder stage gelopen voor de huidige opleiding maar loopt nu geen stage en geeft 28 procent aan dat zij nog nooit stage hebben gelopen. Vooral eerste- en tweedejaarsstudenten aan vakinstellingen en eerstejaars aan roc's geven aan nog geen stage te hebben gelopen.

Aan de bol-studenten die stage lopen of dit eerder hebben gedaan voor hun huidige opleiding zijn negen vragen gesteld die samen het totaaloordeel stage vormen:

- Ben je door school goed voorbereid op je stage/bpv?
- Had je moeite om een stage-/bpv-plaats te vinden?
- Helpt de school je bij het vinden van een stage-/bpv-plaats?
- Leer je op je stage-/bpv-plaats voldoende?

- Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je stage/bpv?
- Ben je tevreden over de begeleiding door de school tijdens je stage/bpv?
- Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf tijdens je stage/bpv?
- Vind je dat jouw begeleider op school en jouw stagebegeleider voldoende contact hebben?
- Ben je tevreden over de manier waarop jouw stage/bpv wordt beoordeeld?

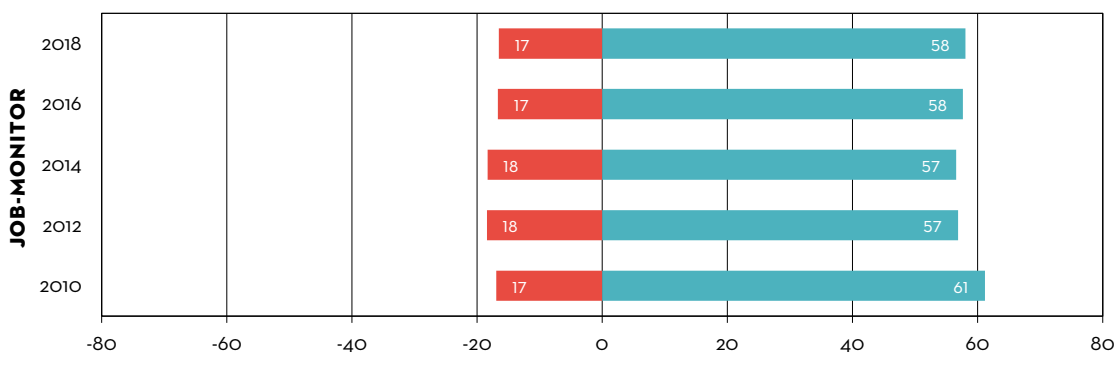
Daarnaast is de volgende vraag over stage voorgelegd aan alle studenten, ongeacht of men al een stage heeft gelopen of niet:

- Ben je tevreden over de hoeveelheid stage in je opleiding?

In deze paragraaf worden alleen de resultaten van de bol-studenten op deze vraag gepresenteerd. De antwoorden van de bbl-studenten komen in de volgende paragraaf aan bod.

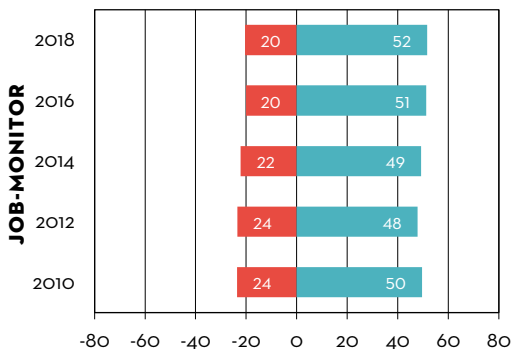
VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

De tevredenheid over stage is de afgelopen jaren onveranderd gebleven. Ook in 2018 is 58 procent van de bol-studenten tevreden en zeventien procent ontevreden over de stage.

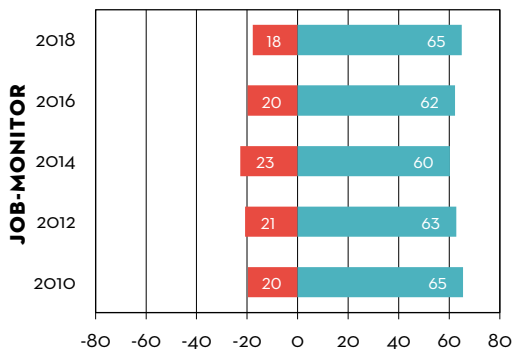

figuur 33: Oordeel over stage (bol, totaaloordeel)

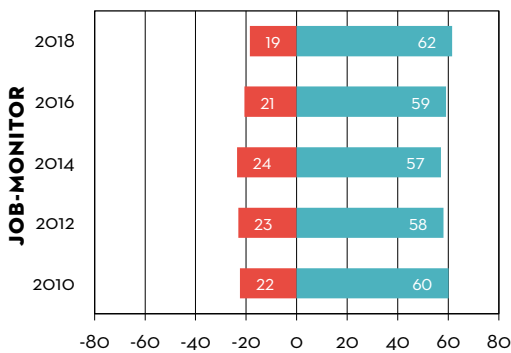
Op een paar onderliggende aspecten zien we echter wel een (kleine) verschuiving. De positieve ontwikkeling ingezet sinds 2014 bij de vragen over de voorbereiding door school op de stage, de moeite die het kost om een stageplaats te vinden, de hulp die school biedt bij het vinden van een stageplaats en het contact tussen de begeleider op school en de stagebegeleider, zet ook dit jaar door. Studenten worden steeds beter voorbereid door school op hun stage. Echter geeft nog altijd één op de vijf studenten aan dat het aan voorbereiding schort. Het kost studenten steeds minder moeite om een stageplaats te vinden. Ook hiervoor geldt dat één op de vijf studenten moeite had om een stageplek te vinden. De school helpt vaker bij het vinden van een stageplek, maar nog altijd geeft één op de vijf studenten aan dat deze hulp ontbrak. Hoewel ook het contact tussen de begeleider van school en de begeleider op de stageplek dit jaar wederom door meer studenten als voldoende gezien wordt, is dit wel het aspect waar studenten het minst tevreden over zijn. Het meest tevreden zijn studenten ook dit jaar weer over wat ze leren op de stageplaats: driekwart van de studenten die stage hebben gelopen, is hier tevreden over.

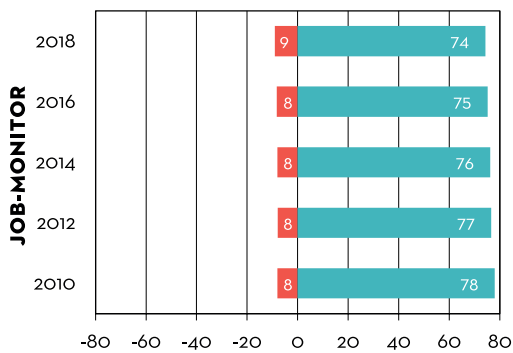
figuur 34: Ben je door je school goed voorbereid op je stage/bpv?

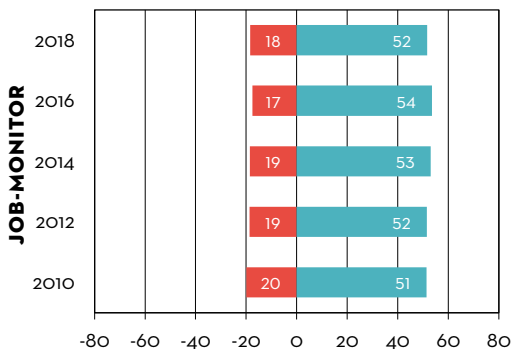
figuur 35: Had je moeite om een stage-/bvp-plaats te vinden? (blauw=geen moeite)

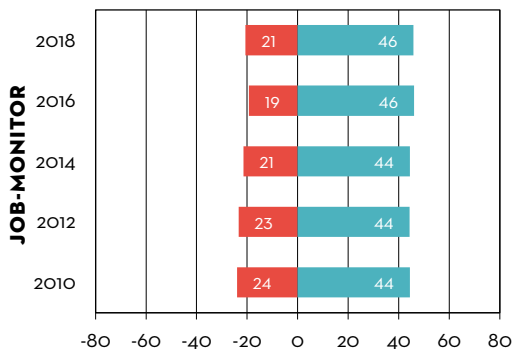
figuur 36: Helpt de school je bij het vinden van een stage-/bvp-plaats?

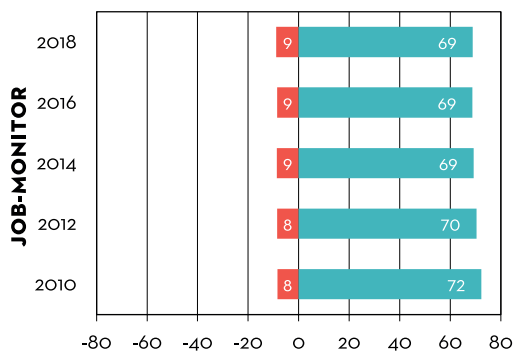
figuur 37: Leer je op je stage-/bvp-plaats voldoende?

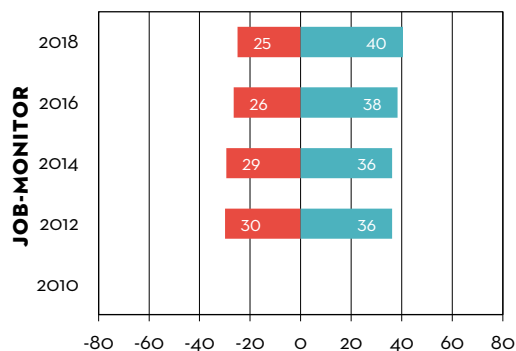
figuur 38: Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je stage/bpv?

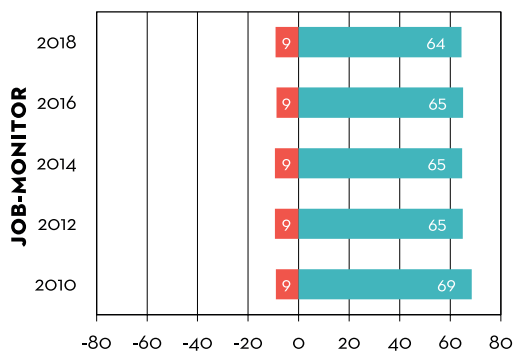
figuur 39: Ben je tevreden over de begeleiding door de school tijdens je stage/bpv?

figuur 40: Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf tijdens je stage/bpv?

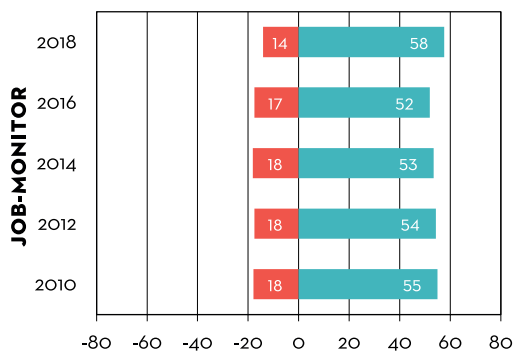

figuur 41: Vind je dat jouw begeleider op school en jouw stagebegeleider voldoende contact hebben?

figuur 42: Ben je tevreden over de manier waarop jouw stage/bpv wordt beoordeeld?

De tevredenheid over de hoeveelheid stage in de bol-opleiding is dit jaar gestegen ten opzichte van een jaar eerder. Was in 2016 nog 52 procent tevreden over de hoeveelheid stage, dit jaar ligt het aandeel tevreden studenten op 58 procent. We constateren een verschil in tevredenheid tussen studenten die nu of eerder stage hebben gelopen en degenen die dat nog niet hebben gedaan. Van deze laatste groep is nog niet de helft van de studenten tevreden over de hoeveelheid stage in de opleiding. De studenten die wel stage hebben gelopen of die nu stage lopen, zijn in meerderheid tevreden over de hoeveelheid.

figuur 43: Ben je tevreden over de hoeveelheid stage in je opleiding? (bol)

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Op de meeste onderliggende aspecten verschillen de studenten aan aoc's, roc's en vakscholen van elkaar in oordeel. Studenten aan aoc's zijn meer dan studenten aan roc's en aan vakinstellingen te spreken over de voorbereiding door school op de stage en over de manier waarop de stage wordt beoordeeld. Over deze twee aspecten zijn studenten aan roc's weer meer te spreken dan studenten aan vakinstellingen. Wat betreft de moeite die het kost om een stageplek te vinden: studenten aan roc's geven het vaakst aan dat dit geen moeite heeft gekost, gevolgd door studenten aan aoc's. Studenten aan vakscholen zijn het minst van mening dat het vinden van een stageplek geen moeite heeft gekost.

Aan roc's worden studenten het meest geholpen door school bij het vinden van een stageplek, aan aoc's wordt die hulp het minst vaak geboden. Studenten aan vakscholen worden minder vaak dan aan roc's maar wel meer dan aan aoc's geholpen bij het vinden van een stageplek.

Over de aansluiting van wat er op school geleerd wordt bij wat je op de stage zou moeten kunnen, zijn vooral verschillen tussen studenten aan roc's en studenten aan vakinstellingen te zien: studenten aan roc's zijn het meest tevreden over deze aansluiting, studenten aan vakinstellingen het minst. Ditzelfde geldt voor de tevredenheid over de begeleiding door school tijdens de stage: studenten aan roc's zijn hier meer tevreden over dan studenten aan vakinstellingen. De tevredenheid over de begeleiding door het leerbedrijf tijdens de stage is het hoogst onder studenten aan aoc's. De tevredenheid onder studenten aan roc's verschilt op dit aspect nauwelijks van die van studenten aan vakinstellingen. Wat betreft de tevredenheid over de hoeveelheid stage tijdens de opleiding: studenten aan aoc's zijn hier van alle studenten het meest tevreden.

De tevredenheid onder studenten van entreeopleidingen die stage hebben gelopen, is op een aantal aspecten van de stage hoger dan onder studenten van de andere niveaus. Het grootste verschil in tevredenheid is te vinden bij het oordeel over de mate van contact tussen de begeleider vanuit school en de begeleider vanuit het leerbedrijf. Ook bij het oordeel over de begeleiding door school is een groot verschil waar te nemen. Voor beide aspecten geldt dat de tevredenheid daalt met het toenemen van het niveau. Het vinden van een stageplek wordt naarmate het opleidingsniveau hoger wordt, steeds meer overgelaten aan de studenten zelf: hoe hoger het niveau, hoe minder studenten door school worden geholpen bij het vinden van een stageplek.

Over de voorbereiding door school op de stage is het verschil tussen studenten van entreeopleidingen aan de ene kant en de studenten van niveau 2, niveau 3 en niveau 4 aan de andere kant, groot te noemen. Een verschil in tevredenheid tussen studenten van entreeopleidingen versus studenten van niveau 2, niveau 3 en niveau 4 is, zij het minder groot, ook te vinden bij het oordeel over de manier van beoordelen van de stage. Over de aansluiting van het geleerde op school

bij wat nodig is tijdens de stage zijn studenten van entreeopleidingen het meest tevreden en studenten van niveau 2 en niveau 4 het minst. Studenten van niveau 3 hebben het minste moeite gehad om een stageplek te vinden. Studenten van entreeopleidingen geven het minst vaak aan dat het vinden van een stageplek hen geen moeite heeft gekost.

Wat verder opvalt is dat studenten van niveau 3 en niveau 4 het vaakst vinden dat zij op hun stageplek voldoende leren. Studenten van entreeopleidingen en van niveau 2 zijn hier iets minder van overtuigd. Studenten van niveau 2 zijn minder dan de andere niveaus tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf. Studenten van niveau 3 zijn het meest positief gestemd over de hoeveelheid stage tijdens de opleiding, studenten van entreeopleidingen zijn met de hoeveelheid stage het minst tevreden.

Verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke studenten over stage en de onderliggende aspecten zijn minimaal. Er zijn echter twee uitzonderingen. Het contact tussen de begeleider van school en de begeleider van het leerbedrijf wordt door meer mannen dan vrouwen als voldoende beschouwd. Ook over de voorbereiding op de stage door school zijn mannen meer tevreden dan vrouwen. Wat betreft de tevredenheid over de hoeveelheid stage tijdens de bol-opleidingen oordelen mannen niet verschillend van vrouwen.

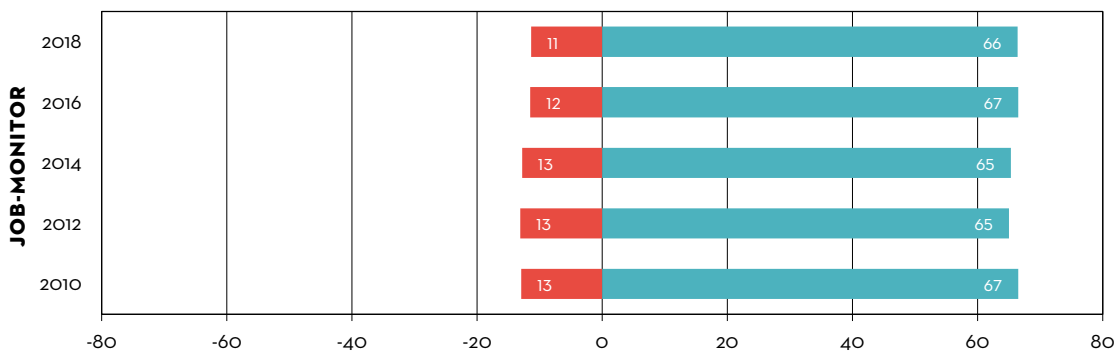
4.4 WERKPLEK (BBL)

Aan studenten die een bbl-opleiding volgen zijn eveneens vragen over de werkplek voorgelegd. De antwoorden op deze zeven vragen vormen samen het totaaloordeel werkplek:

- Had je moeite om voor je opleiding een werkplek te vinden?
- Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf op je werkplek?
- Kun je jouw werkervaringen voldoende op school bespreken?
- Leer je op je werkplek voldoende?
- Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je werkplek?
- Ben je tevreden over de manier waarop jouw praktijkdeel wordt beoordeeld?
- Vind je dat de school en jouw leerbedrijf voldoende contact hebben?

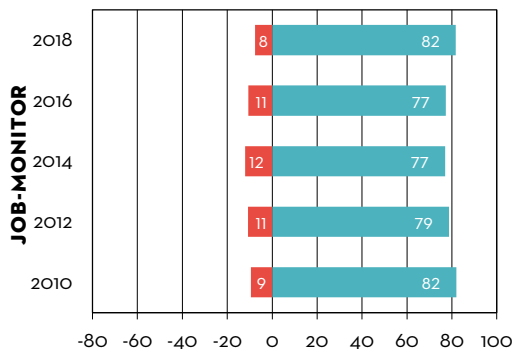
VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Over hun werkplek oordelen bbl-studenten dit jaar niet wezenlijk anders dan voorgaande jaren. Twee derde van de bbl'ers is positief gestemd over de werkplek, elf procent oordeelt hier negatief over.

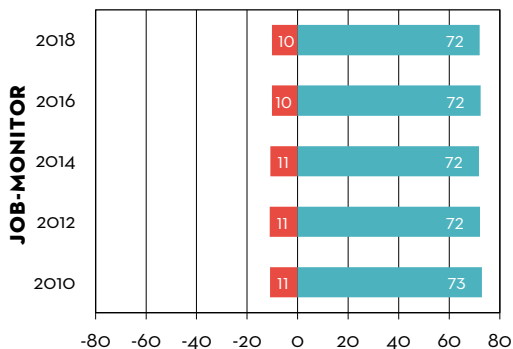

figuur 44: Oordeel over werkplek (bbl, totaaloordeel)

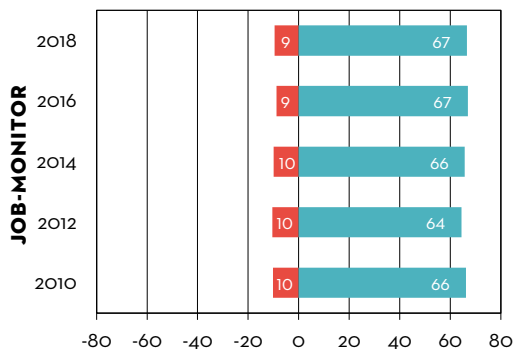
Over de onderliggende aspecten van werkplek zijn studenten grotendeels (zeer) tevreden, op twee aspecten na. Studenten zijn het minst tevreden over de mate van contact tussen school en leerbedrijf. Ook over de aansluiting van wat je op school moet leren bij wat je moet kunnen op de werkplek, zijn studenten in mindere mate tevreden. Voor beide aspecten geldt een lichte daling in tevredenheid vergeleken met 2016. Over de manier waarop het praktijkdeel wordt beoordeeld, zijn studenten eveneens minder tevreden geworden. Wat verder opvalt bij de onderliggende aspecten van werkplek, is het verschil in oordeel over het vinden van een werkplek voor de opleiding met een jaar eerder. Dit jaar geeft 82 procent van de bbl'ers aan dat zij geen moeite hadden om een werkplek te vinden. In 2016 was dit 77 procent. Het aandeel studenten dat aangeeft veel moeite te hebben gehad om een werkplek te vinden, is gedaald naar acht procent.

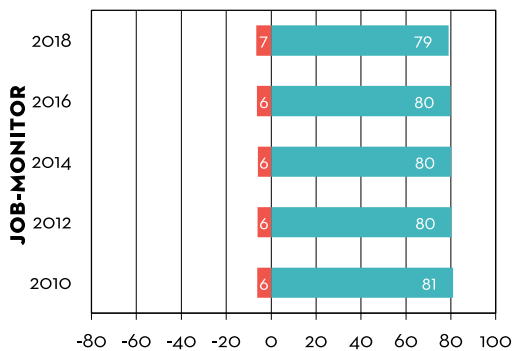
figuur 45: Had je moeite om voor je opleiding een werkplek te vinden? (blauw=geen moeite)

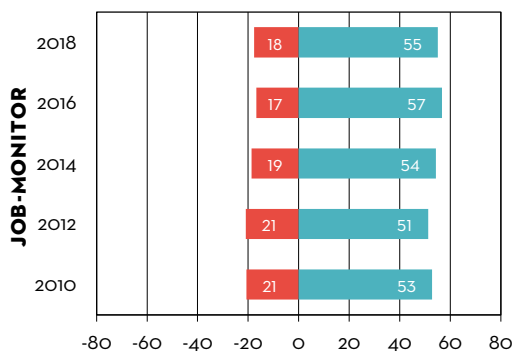
figuur 46: Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf op je werkplek?

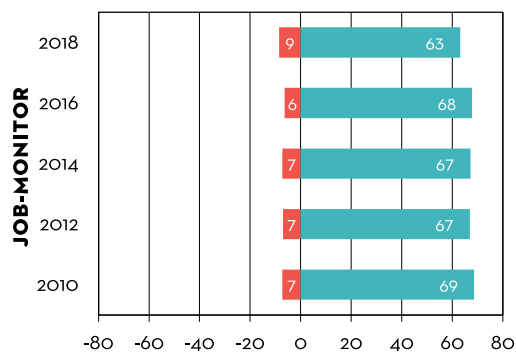
figuur 47: Kun je jouw werkervaringen voldoende op school bespreken?

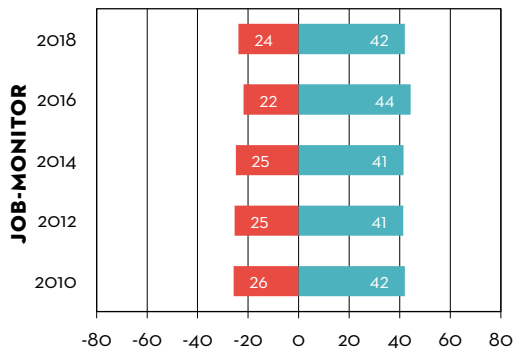
figuur 48: Leer je op je werkplek voldoende?

figuur 49: Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je werkplek?

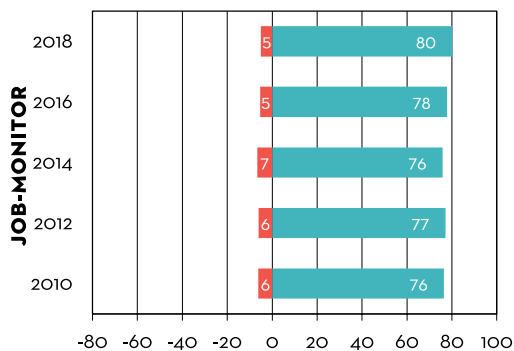

figuur 50: Ben je tevreden over de manier waarop jouw praktijkdeel wordt beoordeeld?

figuur 51: Vind je dat de school en jouw leerbedrijf voldoende contact hebben?

De meerderheid van de bbl-studenten is tevreden over de hoeveelheid bpv in de opleiding. Sinds 2014 is de tevredenheid hierover elke meting licht gestegen.

figuur 52: Ben je tevreden over de hoeveelheid bpv in je opleiding? (bbl)

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Bbl-studenten van de verschillen onderwijstypes oordelen verschillend over het kunnen bespreken van werkervaringen op school. Studenten aan vakscholen zijn hierover het meest tevreden, studenten aan aoc's minder en studenten aan roc's het minst (maar nog altijd in meerderheid tevreden). Over de mate van contact tussen school en leerbedrijf zijn studenten aan aoc's het meest tevreden, studenten aan vakscholen het minst. Ook over de begeleiding door het leerbedrijf zijn studenten aan aoc's het meest tevreden en studenten van vakscholen en van roc's het minst. Studenten aan vakscholen zijn op hun beurt weer meer tevreden over de manier waarop het praktijkdeel wordt beoordeeld dan studenten aan andere onderwijssoorten. De tevredenheid over de hoeveelheid bpv tijdens de opleiding is onder studenten aan aoc's het grootst, onder studenten aan roc's het kleinst. Het verschil in tevredenheid over de hoeveelheid bpv tussen studenten aan roc's en aan vakscholen is klein.

Het grootste verschil in oordeel tussen de opleidingsniveaus constateren we bij de vraag over de mate van contact tussen school en leerbedrijf. De tevredenheid hierover daalt naarmate het opleidingsniveau hoger wordt. Daarnaast zien we dat hoe hoger het niveau van de opleiding, hoe minder moeite het studenten kost om een werkplek te vinden voor de opleiding. Over het bespreken van werkervaringen op school zijn er vooral verschillen tussen studenten aan entreeopleidingen en studenten niveau 2 te zien: de eerste groep geeft het meest vaak aan dat zij hun werkervaringen in voldoende mate kunnen bespreken, niveau-2-studenten zijn hier het minst vaak deze mening toebedeeld. Op de vraag of studenten voldoende leren op de werkplek zijn het de studenten van niveau 3 en van niveau 4 die hier het meest instemmend op antwoorden. Entreeopleidingen scoren hier het minst, maar met 75% tevreden en 5% ontevreden nog altijd niet slecht. Over de hoeveelheid bpv tijdens de opleiding zijn studenten van niveau 2 en van niveau 3 het meest tevreden; studenten aan entreeopleidingen en van niveau 4 zijn hier het minst tevreden over.

Tussen mannelijke en vrouwelijke bbl-studenten zijn op twee aspecten verschillen in tevredenheid gevonden. Het aandeel vrouwen dat de aansluiting tussen wat op school geleerd wordt en wat studenten op de werkplek moeten kunnen als voldoende ervaart, is groter dan dat bij mannen het geval is. Mannen daarentegen zijn weer meer te spreken over de mate van contact tussen school en het leerbedrijf. Ook over de hoeveelheid bpv tijdens de opleiding zijn mannelijke bbl-studenten meer tevreden dan vrouwelijke bbl-studenten.

4.5 SAMENVATTING

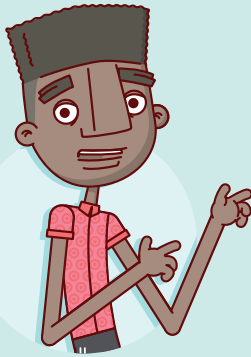
Mbo'ers zijn dit jaar iets minder te spreken over studiebegeleiding dan in 2016. Op alle aspecten van studiebegeleiding is een lichte daling te zien maar vooral de eigen voortgang hebben minder studenten dit jaar goed in beeld. Bbl'ers zijn meer tevreden over het kunnen leren in eigen tempo dan bol'ers. Studenten aan entreeopleiding zijn over studiebegeleiding het meest tevreden dan de studenten van de andere niveaus. Mannen zijn meer te spreken over studiebegeleiding dan vrouwen.

Bij bijna 70 procent van de studenten is bekend wat zij na de opleiding kunnen doen. Voor twaalf procent is dit nog niet duidelijk. Studenten aan roc's zijn beter op de hoogte wat zij met hun opleiding kunnen dan studenten aan aoc's en aan vakscholen. Ook bij bbl'ers is deze kennis meer aanwezig dan bij bol'ers. De begeleiding bij de keuze voor een beroep of een vervolgopleiding wordt dit jaar positiever gewaardeerd dan in voorgaande jaren. Bbl's waarderen deze begeleiding vaker dan bol'ers. Opvallend is dat studenten van niveau 4 het minst zicht zeggen te hebben op wat zij na hun opleiding kunnen gaan doen en ook het minst tevreden zijn over de begeleiding hierbij.

Bol-studenten zijn nauwelijks veranderd in hun oordeel over stage. Op de onderliggende aspecten zijn wel (kleine) veranderingen zichtbaar. Het meest opvallend is dat het studenten minder moeite kost om een stageplek te vinden dan in 2016 en 2014. Het meest tevreden zijn bol'ers over wat ze leren op hun stage; het minst over de mate van contact tussen de begeleider op school en die op de stageplek. Een kwart van de studenten is hier ronduit ontevreden over. Een ruime meerderheid is tevreden over de hoeveelheid stage in de opleiding. Studenten die nog geen stage hebben gelopen zijn

minder tevreden over deze hoeveelheid dan studenten die wel al ervaring met stage hebben. Verschillen tussen studenten naar schoolsoort (aoc, roc, vakschool) zijn er. Het grootste verschil zit 'm in de hulp die bol'ers krijgen bij het zoeken naar een stageplek: studenten aan roc's worden het meest hierbij geholpen en studenten aan aoc's het minst. De grootste verschillen in oordeel tussen de verschillende opleidingsniveaus vinden we bij de mate van contact tussen de begeleider van school en die van de stageplek en bij de tevredenheid over de begeleiding door school. Voor beide aspecten geldt dat het oordeel minder positief wordt naarmate het opleidingsniveau stijgt.

Ook de bbl-studenten oordelen dit jaar weinig anders dan voorgaande jaren als het gaat over werkplekken. Voor één op de tien bbl-studenten laat de werkplek te wensen over, voor twee derde geldt dat zij tevreden zijn over werkplek als het totaaloordeel. Het meest positief zijn bbl'ers over het vinden van een werkplek: 80 procent geeft aan dat dit geen tot weinig moeite heeft gekost. Opgemerkt moet worden dat dit natuurlijk gevraagd is aan studenten die al studeren aan een bbl-opleiding en dus al een werkplek hebben. Degenen die het niet gelukt is om een werkplek te vinden en dus niet konden beginnen aan een bbl-opleiding, zijn in dit onderzoek niet gevraagd. Het minst tevreden zijn bbl'ers over de mate van contact tussen school en het leerbedrijf. Dit zagen we ook bij de bol-studenten en dit blijkt dus een generiek probleem te zijn. Over de hoeveelheid bpv in de opleiding is het overgrote deel van de bbl-studenten tevreden, deze tevredenheid is gestegen ten opzichte van eerdere twee metingen en is ook dit jaar weer hoger dan onder bol-studenten. Als we kijken naar het type school waar ze hun opleiding volgen, zie we de grootste verschillen tussen bbl-studenten bij het kunnen bespreken van de werkervaringen op school. Studenten aan vakscholen zijn hier het meest over te spreken, gevolgd door studenten aan roc's. Het minst tevreden hierover zijn studenten aan aoc's. De grootste verschillen tussen studenten aan de verschillende opleidingsniveaus constateren we bij de mate van contact tussen school en de begeleider van het leerbedrijf: hoe hoger het niveau van de opleiding hoe minder tevreden men is met de hoeveelheid contact. Mannelijke en vrouwelijke bbl-studenten verschillen wat betreft werkplek op twee aspecten van elkaar: vrouwen zijn meer tevreden over de aansluiting tussen wat nodig is op de werkplek en wat geleerd wordt tijdens de opleiding en mannen zijn meer tevreden over de mate van contact dat bestaat tussen school en het leerbedrijf.

DIT ZEGT JOB

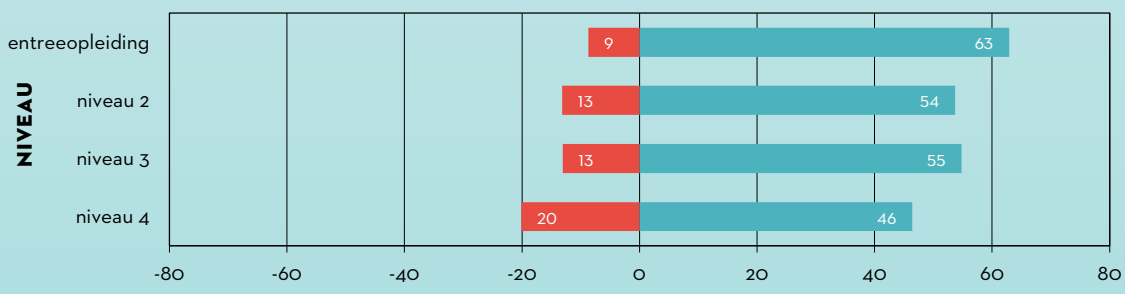
JOB vindt dat studenten goed geïnformeerd moeten worden over hun studievoortgang en wat zij kunnen gaan doen na de opleiding. Studie- en loopbaanbegeleiding is daarom een belangrijk onderdeel van het onderwijs. Dit helpt studenten na te denken over het vervolg van hun carrière als student of afgestudeerde vakman of vakvrouw. Ook stage lopen en een bbl-werkplek dragen bij aan het ontwikkelen van dat beeld. Naast de praktijkervaring en kennis die studenten opdoen tijdens de stage, krijgen zij ook een beeld van het werkveld waar zij in terecht zullen komen na het afstuderen. In dit stuk gaan wij in op de cijfers over deze onderwerpen.

STUDIEVOORTGANG

Een afnemend aandeel studenten geeft aan een goed beeld te hebben van de eigen voortgang bij de opleiding. Met “een goed beeld hebben van de eigen voortgang” wordt bedoeld dat studenten weten welke cijfers zij hebben gehaald en hoe zij ervoor staan in de opleiding. Tijdens deze editie van de JOB-monitor geeft 59 procent van de studenten aan goed op de hoogte te zijn van de eigen voortgang. In 2014 en 2016 was dit nog 64 procent. JOB vraagt zich af waarom studenten een minder goed beeld hebben van hun voortgang in hun opleiding. Door middel van een digitale leeromgeving – zoals Magister of Eduarte – is het goed mogelijk om de voortgang van iedere student in kaart te brengen en studenten een overzicht te geven van wat ze nog moeten doen om hun diploma te halen. JOB roept de scholen op om in gesprek te gaan met studenten en de studentenraad om te onderzoeken waar deze stijging in onzekerheid bij de studenten vandaan komt, om te voorkomen dat dit een negatieve trend wordt.

STUDIE- EN LOOPBAANBEGELEIDING

Naast dat het belangrijk is dat studenten weten hoe zij ervoor staan tijdens de opleiding, is het belangrijk dat studenten weten wat zij na de opleiding kunnen gaan doen. Wanneer we de antwoorden van de niveau-4-studenten bekijken, zien we dat één op de vijf studenten ontevreden is over de begeleiding die zij krijgen bij hun beroepskeuze of keuze voor vervolgopleiding (20%). Dit is een hoger percentage ten opzichte van de andere niveaus zoals te zien is in het figuur hieronder. Een mogelijke reden voor meer onzekerheid is volgens JOB dat studenten van niveau 4 buiten de instelling moeten zoeken naar een vervolgopleiding (bijvoorbeeld op een hbo) of aan het werk gaan in het bedrijfsleven.

figuur 53: Ben je tevreden over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor vervolgopleiding? Naar niveau

Voor deze groep is het dan ook extra belangrijk dat studenten goed begeleid worden in hun beroepskeuze of keuze voor een vervolgopleiding. In de resultaten van de JOB-monitor is een verband gevonden tussen de tevredenheid van de student over de begeleiding en de kennis die zij hebben over wat zij na de opleiding kunnen gaan doen. Binnen de groep studenten die aangeeft tevreden te zijn over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor een vervolgopleiding, weet 90 procent voldoende wat zij kunnen gaan doen na de opleiding. Binnen de groep studenten die aangeeft ontevreden te zijn over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor een vervolgopleiding, geeft slechts 35 procent aan voldoende te weten over wat zij kunnen gaan doen na de opleiding en heeft maar liefst 43 procent te weinig kennis hierover.

figuur 54: Weet je wat je na je opleiding kan gaan doen? Naar mate waarin studenten tevreden zijn over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor vervolgopleiding

JOB is dan ook erg blij dat er een akkoord is met de MBO-Raad over een LOB-ambitieagenda⁵. In deze agenda staat de ambitie voor het mbo om ervoor te zorgen dat er op elke school een goed LOB-beleid is opgesteld waar begeleiding een belangrijk onderdeel van is.

STAGE

Naast studie- en loopbaanbegeleiding is stage een goede manier voor de studenten om te ervaren hoe het is om straks na de studie aan de slag te gaan op de werkvloer. JOB is blij om te zien dat studenten aangeven veel te leren op hun stage/ werkplek (van de bol-studenten is 74% tevreden, van de bbl-studenten is 79% tevreden). Daarnaast zien we een stijgende lijn in tevredenheid over de hoeveelheid stage in de bol-opleiding. Er is een stijging van zes procentpunt ten opzichte van vorige editie (2018, 58%; 2016, 52%). JOB is blij dat er in het mbo een betere balans is gevonden tussen bpv en lessen.

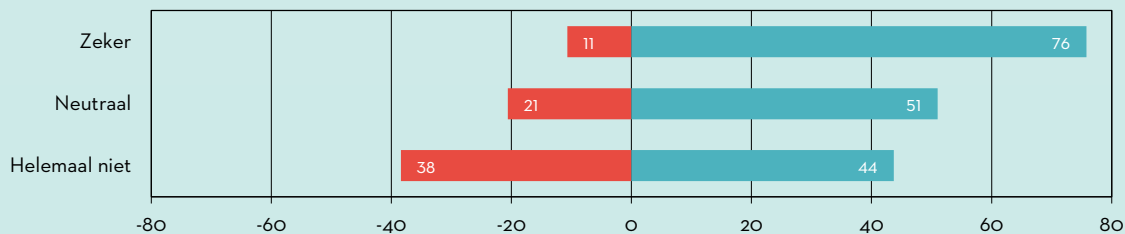
We vinden het dan ook jammer dat het bol-studenten veel moeite kost om een stage te vinden. Bbl studenten hebben hier minder last van. Daarvan geeft acht procent aan moeite te hebben met het vinden van een werkplek. Daarentegen geeft bijna een vijfde van de bol-studenten (18%) aan veel moeite te hebben met het vinden van een stage. Dit is een gemiddelde van alle domeinen. Wanneer we een overzicht bekijken uitgesplitst naar domein zien we een grote verdeeldheid (figuur 55 betreft alleen bol-studenten). JOB begrijpt dat het binnen het ene het domein nu eenmaal makkelijker is om een stage te vinden dan in het andere domein. Toch bieden resultaten wel inzicht in waar het goed gaat en wat minder goed gaat. Onderlinge uitwisseling van kennis tussen opleidingen uit verschillende domeinen kan helpen om de studenten te ondersteunen in het vinden van een stage. SBB heeft een wettelijke taak in het erkennen en begeleiden van leerbedrijven, en kan hier derhalve een rol in spelen. Als schakel tussen onderwijs en bedrijfsleven kunnen zij hier hun expertise inzetten om een proces te ontwikkelen van kennisuitwisseling tussen de verschillende sectoren .

5: LOB staat voor loopbaanoriëntatie en -begeleiding.

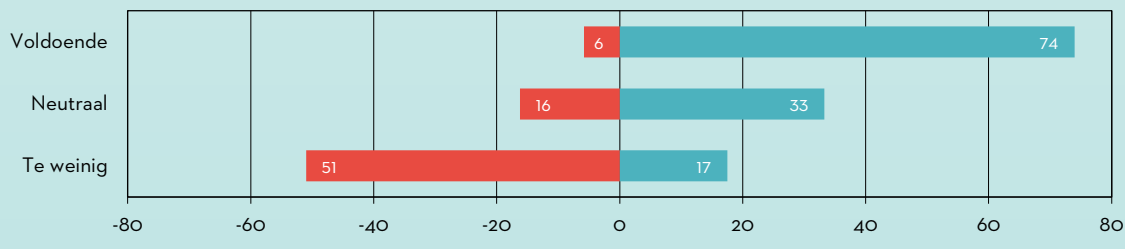
figuur 55: Had je moeite om een stage-/bvp-plaats te vinden? Naar domein (bol)

Het makkelijk vinden van een stage hangt samen met de hulp die school hierin biedt. In het BPV-protocol (opgesteld in een samenwerking tussen scholen en het bedrijfsleven) staat dat scholen deels verantwoordelijk zijn voor het vinden van een stage voor de studenten. Momenteel zegt negentien procent van de bol-studenten dat de school niet helpt bij het vinden van een stageplaats. Dit is jammer want uit de resultaten van de JOB-monitor blijkt dat er een positief verband is tussen de hulp die school biedt en de moeite die de student heeft met het vinden van een stage. Van de studenten die helemaal geen hulp krijgen vanuit school, zegt 38 procent veel moeite te hebben met het vinden van een stage. Van studenten die wel hulp krijgen vanuit school, heeft elf procent veel moeite om een stage te vinden.

figuur 56: Had je moeite om een stage-/bpv-plaats te vinden? Naar of school helpt bij vinden stageplaats (bol)

Als de student eenmaal een stage gevonden heeft, is het belangrijk dat de school betrokken blijft. Helaas zegt een kwart van de bol-studenten dat er te weinig contact is tussen de school en de stagebegeleider. Slechts 40 procent van de bol-studenten geeft aan dat er voldoende contact is. Hier is winst te behalen voor de scholen. De uitkomsten van de JOB-monitor laten namelijk een verband zien tussen de tevredenheid over de begeleiding door de school tijdens de stage en het contact tussen school en de stagebegeleider. Van de groep bol-studenten die aangeeft dat er onvoldoende contact is tussen de begeleider op school en de stagebegeleider, is 51 procent ontevreden over de begeleiding tijdens de stage. Van de groep studenten die vindt dat de begeleider op school en de stagebegeleider voldoende contact hebben, is daarentegen 74 procent tevreden over de begeleiding door de school tijdens de stage. Contact tussen school en de stagebegeleider is dus een belangrijk aandachtspunt in de tevredenheid van studenten over de begeleiding van school tijdens de stage.

figuur 57: Ben je tevreden over de begeleiding door de school tijdens je stage/bpv? Naar mate van contact tussen begeleider op school en op stage (bol)

AANDACHTSPUNTEN VOOR ONDERWIJSLAND:

- JOB ziet graag dat scholen de LOB-ambitieagenda ter harte nemen. De resultaten laten duidelijk zien dat studenten die begeleiding krijgen vanuit school beter weten welke vervolgstappen zij kunnen nemen na het afstuderen.
- JOB roept scholen op om nauwer betrokken te zijn bij de stage van de student, van het zoeken van de stage tot de laatste dag van de stageperiode. Studenten die hulp krijgen vanuit school vinden makkelijker een stage en zijn meer tevreden over de begeleiding tijdens de stage.

SCHOOL-

ORGANISATIE

Hoe is de sfeer op school? Voelen studenten zich er veilig? En hoe zit het met de tevredenheid over praktische zaken als onderwijsfaciliteiten, informatievoorziening, het aanbod van keuzedelen? Zijn studenten op de hoogte van hun rechten en plichten en weten ze waar ze terecht kunnen als ze een klacht hebben? In dit hoofdstuk een beschrijving van de studenttevredenheid over een aantal voor hen belangrijke aspecten van de schoolorganisatie.

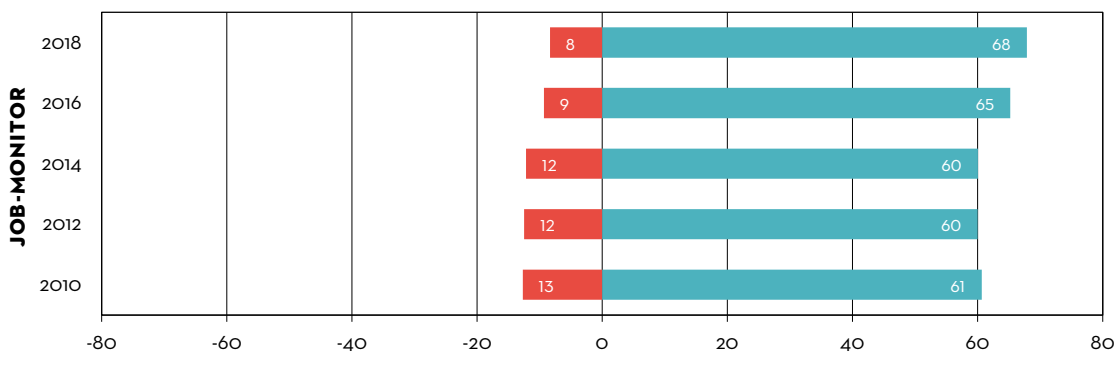
5.1 VEILIGHEID EN SFEER

Het totaaloordeel over sfeer en veiligheid is gebaseerd op de gemiddelde score op de volgende vier vragen:

- Is het in en om het schoolgebouw schoon?
- Voel je je veilig op school?
- Vind je dat je school voldoende doet om je er veilig/op je gemak te laten voelen?
- Hoe vind je de sfeer binnen jouw opleiding?

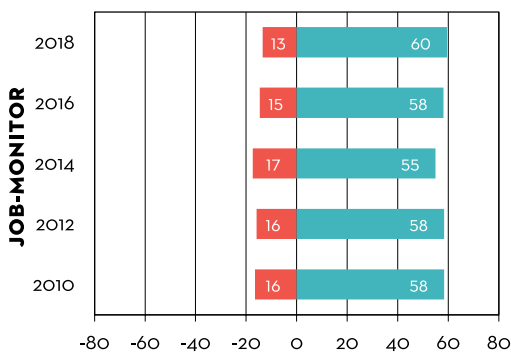
VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Een toenemend aantal studenten is tevreden over de sfeer en veiligheid op school. In totaal oordeelt 68 procent van de studenten er positief over, tegenover acht procent die er minder tevreden over is.

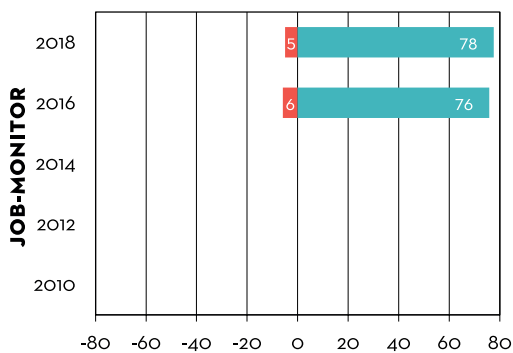

figuur 58: Oordeel over sfeer en veiligheid (totaaloordeel)

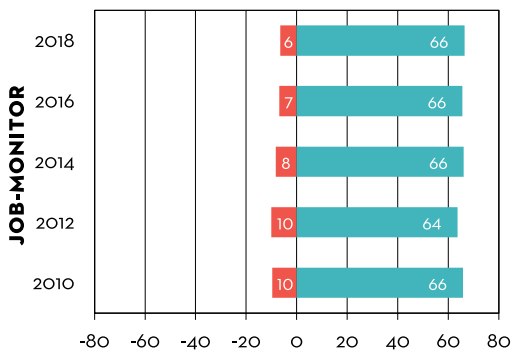
Meer dan driekwart van de studenten voelt zich veilig op school, een (niet te verwaarlozen!) klein percentage doet dat niet. Ook zijn studenten overwegend positief over de sfeer op de opleiding en de mate waarin school moeite doet om studenten zich er veilig te laten voelen. Binnen het thema veiligheid wordt het in en om schoon zijn van het schoolgebouw in verhouding het minst positief beoordeeld: hierover is zestig procent tevreden en dertien procent ontevreden. Ten opzichte van eerdere jaren is de tevredenheid over de mate waarin school zich inzet om studenten zich veilig te laten voelen, onveranderd gebleven. Studenten zijn wel meer tevreden in vergelijking met eerdere jaren over de frisheid van hun schoolgebouw, het zich er veilig voelen en de sfeer die er is. Met het oog op die sfeer is het wel belangrijk op te merken dat de vraag ten opzichte van vorige meting aangepast is, wat in elk geval mogelijk een deel van de verbetering veroorzaakt heeft. Eerder werd gevraagd naar de tevredenheid over de sfeer op school, voor deze meting werd dat aangepast naar de sfeer binnen de opleiding.

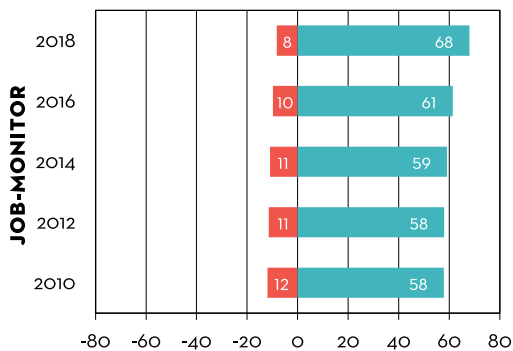
figuur 59: Is het in en om het schoolgebouw schoon?

figuur 60: Voel je je veilig op school?

figuur 61: Vind je dat je school voldoende doet om je er veilig/op je gemak te laten voelen?

figuur 62: Hoe vind je de sfeer binnen jouw opleiding?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Studenten aan vakscholen zijn beduidend meer tevreden over alle aspecten van sfeer en veiligheid dan studenten aan roc's en aoc's. Studenten aan roc's zijn daarover het minst vaak tevreden.

Verschillen naar leerweg zijn er beperkt. Bbl-studenten zijn net iets vaker tevreden over de sfeer binnen de opleiding dan studenten die een bol-opleiding volgen.

Studenten aan niveau-4-opleidingen en studenten aan entreeopleidingen zijn vaker tevreden over de sfeer en veiligheid dan studenten die een opleiding op niveau 2 of niveau 3 volgen.

De tevredenheid over sfeer en veiligheid is hoger onder mannelijke studenten dan onder vrouwelijke. Het verschil is het grootst als het gaat om hoe schoon het in en om het schoolgebouw is. In totaal is 63 procent van de mannelijke mbo-studenten tevreden over de frisheid in en om school tegenover 56 procent van de vrouwelijke studenten.

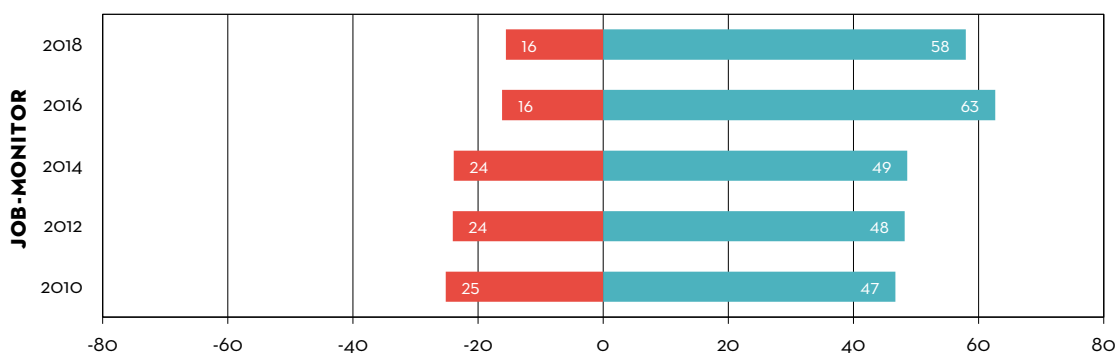
5.2 ONDERWIJSFACILITEITEN

In de JOB-monitor zijn de volgende vijf vragen gebruikt als input voor het totaaloordeel over onderwijsfaciliteiten:

- Kun je op school ergens rustig studeren?
- Als je een medewerker van school nodig hebt, kun je die dan bereiken?
- Kun je gebruikmaken van internet als dat nodig is voor school?
- Hoe tevreden ben je over hoe docenten met ict werken?
- Ondersteunt school jou bij het gebruik van ict die je moet gebruiken voor jouw opleiding?

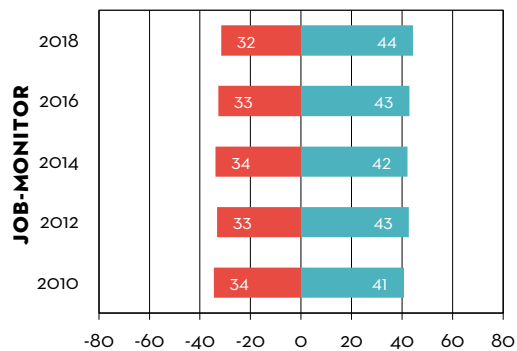
VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Iets meer dan de helft van de studenten is tevreden over de onderwijsfaciliteiten, zestien procent is dat niet. Er lijkt zich een daling voor te doen ten opzichte van vorige meting, maar die heeft in elk geval deels te maken met het toevoegen van nieuwe items aan dit overkoepelende gemiddelde.

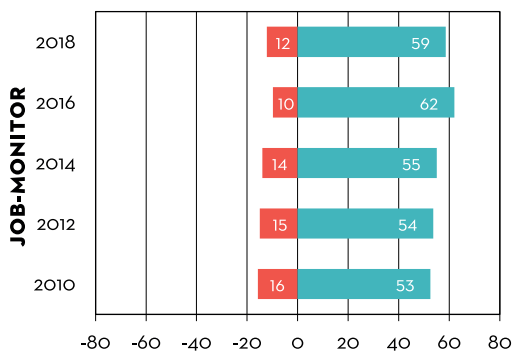

figuur 63: Oordeel over onderwijsfaciliteiten (totaaloordeel)

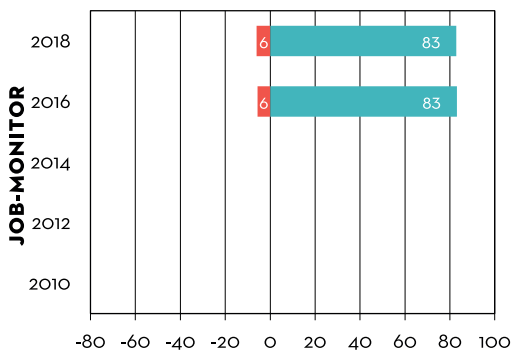
Als het gaat over onderwijsfaciliteiten zijn studenten met name zeer te spreken over de beschikbaarheid van internet. Wat 83 procent van de studenten betreft is die op hun school prima op orde. De mate waarin ict op school gebruikt wordt, wordt echter beduidend minder positief beoordeeld. Ongeveer de helft van de studenten is tevreden over de ondersteuning vanuit school bij het gebruik van ict voor de opleiding en over hoe docenten zelf met ict werken. Ook andere onderwijsfaciliteiten worden minder vaak positief beoordeeld dan de beschikbaarheid van internet. Bijna zestig procent geeft aan een medewerker te kunnen bereiken als dat nodig is. Het minst positief zijn studenten over de mogelijkheid om op school ergens rustig te kunnen studeren: hierover is 44 procent positief en maar liefst één op de drie studenten negatief.

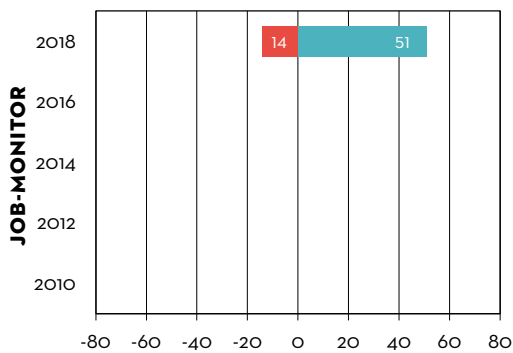
figuur 64: Kun je op school ergens rustig studeren?

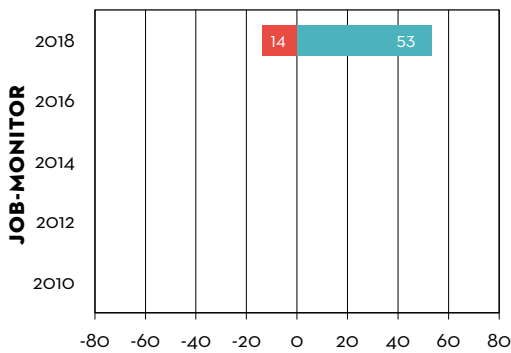
figuur 65: Als je een medewerker van school nodig hebt, kun je die dan bereiken?

figuur 66: Kun je gebruikmaken van internet als dat nodig is voor school?

figuur 67: Hoe tevreden ben je over hoe docenten met ict werken?

figuur 68: Ondersteunt school jou bij het gebruik van ict die je moet gebruiken voor jouw opleiding?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

De mogelijkheid om ergens rustig te studeren lijkt met name op de roc's onder druk te staan. Hier is het percentage ontevreden studenten het hoogst (32%), gevolgd door studenten aan aoc's (28%). Op vakscholen is iets minder dan een kwart van de studenten van mening dat er onvoldoende mogelijkheid is om op school ergens rustig te studeren. Met uitzondering van de beschikbaarheid van internet (waar geen noemenswaardig verschil naar schoolsoort is) scoren roc's en aoc's ook op andere onderwijsfaciliteiten telkens minder goed dan vakinstellingen. Het verschil is het grootst waar het gaat over de ondersteuning van studenten door school bij het gebruik van ict voor de opleiding. Hierover is 61 procent van de studenten aan vakscholen tevreden, tegenover 53 procent van de roc-studenten en 51 procent van de aoc-studenten.

Tussen studenten aan bol-opleidingen en bbl-opleidingen is er geen verschil in de waardering van onderwijsfaciliteiten. Tussen studenten van verschillende niveaus zijn die er wel. Over alle onderwijsfaciliteiten zijn studenten aan entreeopleidingen het meest tevreden. Het rustig ergens kunnen studeren wordt met name gemist door niveau-3- en -4-studenten. De tevredenheid over de ondersteuning bij het gebruik van ict op school is het laagst bij studenten van niveau 1 en 2.

Mannelijke en vrouwelijke studenten verschillen eveneens op een aantal punten van elkaar in de mate waarin onderwijsfaciliteiten gewaardeerd worden. Doorgaans oordelen de mannen minder negatief dan de vrouwen, alleen over de beschikbaarheid van internet en de wijze waarop docenten ict gebruiken oordelen deze twee groepen nagenoeg gelijk.

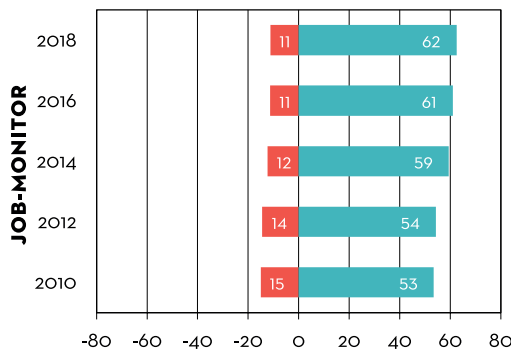
5.3 INFORMATIE

Ten aanzien van de informatie die studenten over school krijgen is er in deze meting één vraag gesteld, namelijk:

- Klopt de informatie over de opleiding die je kreeg voordat je aan de opleiding begon met wat je nu weet?

VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

De tevredenheid over de mate waarin de informatie over de opleiding klopt die voorafgaand aan de opleiding aan de studenten gegeven wordt, neemt ook dit jaar licht toe. Inmiddels is bijna tweederde van de studenten er tevreden over, een aanzienlijke verbetering ten opzichte van acht jaar geleden.

figuur 69: Klopt de informatie over de opleiding die je kreeg voordat je aan de opleiding begon met wat je nu weet?

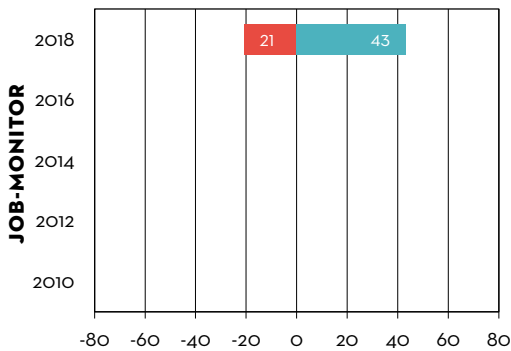
BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Studenten aan vakinstellingen zijn het vaakst tevreden met de informatievoorziening voorafgaand aan de opleiding, studenten aan aoc's zijn dat het minst vaak. Datzelfde geldt voor studenten aan entreeopleidingen, ook zij zijn vaker dan studenten aan andere niveaus tevreden met de informatievoorziening, net als mannelijke studenten daar meer over te spreken zijn dan vrouwelijke studenten.

5.4 KEUZEDLEN

Nieuw in deze monitor is een vraag naar de tevredenheid over het aanbod van keuzedelen. Met de invoering van de herziening van de kwalificatiestructuur zijn deze keuzedelen geïntroduceerd. De keuzedelen komen in de plaats van de vrije ruimte. Een mbo-opleiding bestaat daarmee voortaan uit drie delen, waarbij het basisdeel en het profieldeel van de kwalificatiedossiers aangeven wat nodig is voor een beginnend beroepsbeoefenaar en het keuzedeel een verrijking is die bovenop de kwalificatie komt. Voor studenten is het met name belangrijk dat er voldoende aanbod in keuzedelen is, zodat er daadwerkelijk te kiezen valt.

Niet iedere student weet (al) wat keuzedelen zijn (12% weet dat niet) of heeft er al mee te maken in dit studiejaar (20% geeft aan geen keuzedelen te hebben). Van de studenten voor wie de keuzedelen wel van toepassing zijn, is net iets meer dan veertig procent tevreden over het aanbod dat er is. Ongeveer één op de vijf studenten is dat niet.

figuur 70: Ben je tevreden over het aanbod van keuzedelen in je opleiding?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Studenten aan vakscholen zijn aanmerkelijk vaker tevreden over het aanbod van keuzedelen dan studenten aan roc's en aoc's, respectievelijk oordeelt 51, 43 en 40 procent hierover positief. Studenten aan entreeopleidingen zijn vaker positief over het aanbod aan keuzedelen (58%) in vergelijking met de studenten van de andere niveaus (telkens om en nabij de 43%).

5.5 RECHTEN EN PLICHTEN

Het totaaloordeel van studenten over rechten en plichten is gebaseerd op twee vragen:

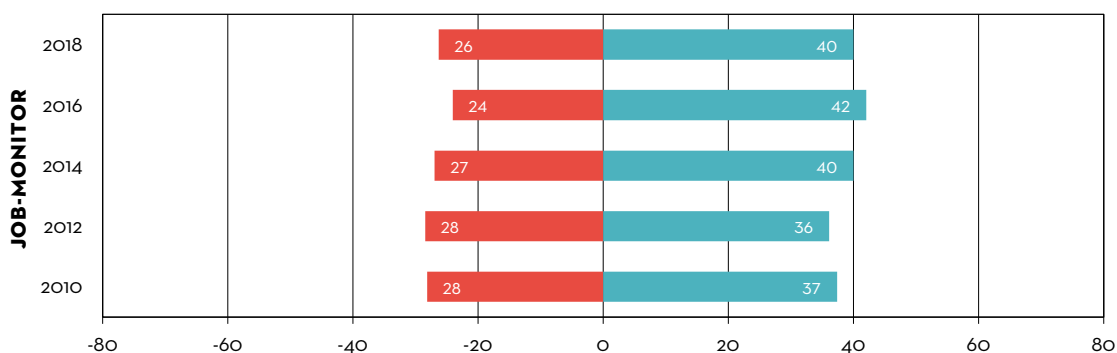
- Ben je goed geïnformeerd over je rechten en plichten?
- Ben je tevreden over de wijze waarop op school wordt omgegaan met klachten van studenten?

Daarnaast is in een aparte vraag geïnformeerd naar de bekendheid met de klachtenafhandeling:

- Weet je waar of bij wie je terecht kan als je een klacht hebt? (blauw: ja)

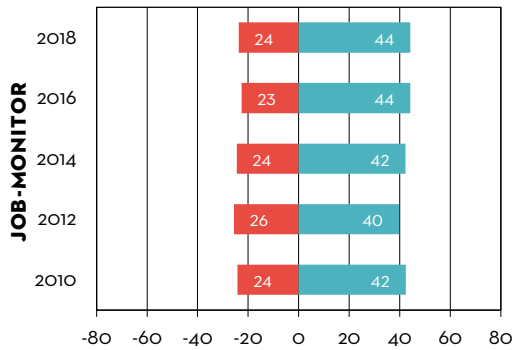
VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Studenten zijn dit jaar ten opzichte van vorige meting minder positief in hun totaaloordeel over rechten en plichten: veertig procent van de studenten is er dit jaar tevreden over, tegenover ruim een kwart die dat niet is (in 2016 was 42% tevreden en 24% ontevreden).

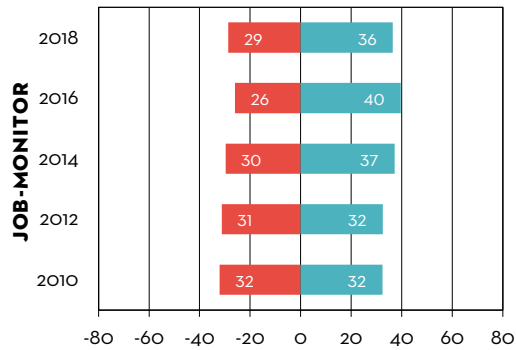

figuur 71: Oordeel over rechten en plichten (totaaloordeel)

De achteruitgang in het totaaloordeel hangt met name samen met een gegroeide ontevredenheid over de wijze waarop op school wordt omgegaan met klachten van studenten. Het percentage dat daarover wel tevreden is, loopt dit jaar terug van veertig procent naar 36 procent. En ook het percentage studenten dat er expliciet niet tevreden over is, neemt toe. De tevredenheid over het geïnformeerd worden over rechten en plichten, blijft meer stabiel. Ook daar zijn studenten echter niet uitgesproken tevreden over. Tegenover elke twee tevreden studenten staat één ontevreden student.

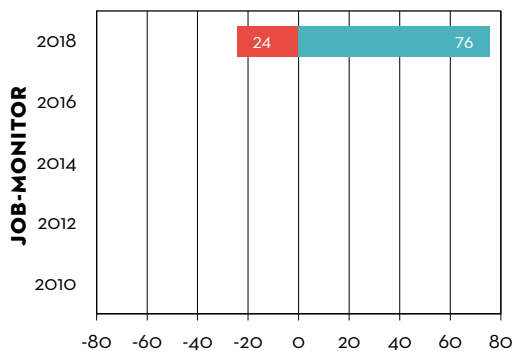

figuur 72: Ben je goed geïnformeerd over je rechten en plichten?

figuur 73: Ben je tevreden over de wijze waarop op school wordt omgegaan met klachten van studenten?

Driekwart van de studenten weet waar ze terecht kunnen op school als ze een klacht hebben. Een kwart weet dat niet. Een vergelijking met eerdere jaren is niet goed te maken omdat de vraag dit jaar minder antwoordcategorieën kent dan in vorige meting.

figuur 74: Weet je waar of bij wie je terecht kan als je een klacht hebt? (blauw: ja)

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Studenten aan vakscholen zijn vaker positief in zowel hun totaaloordeel over rechten en plichten als over de twee afzonderlijke aspecten daarvan (het geïnformeerd worden over rechten en plichten en de wijze van omgaan met klachten). Over alle aspecten zijn de aoc-studenten het minst tevreden. Het aandeel studenten dat weet waar ze terecht kunnen met een klacht, verschilt niet tussen de drie schooltypen.

Vergelijken we de oordelen over rechten en plichten tussen studenten van verschillende niveaus dan blijken de studenten aan entreeopleidingen hierover het meest positief: op alle punten is een meerderheid van deze studenten te spreken over de bestaande procedures. Dat geldt in aanzienlijk mindere mate voor de niveau-4-studenten die op alle punten het minst vaak positief oordelen.

Vrouwelijke studenten zijn wat betreft het omgaan met klachten minder vaak tevreden dan mannelijke studenten. Op de andere punten binnen dit thema vinden we tussen mannen en vrouwen geen verschil.

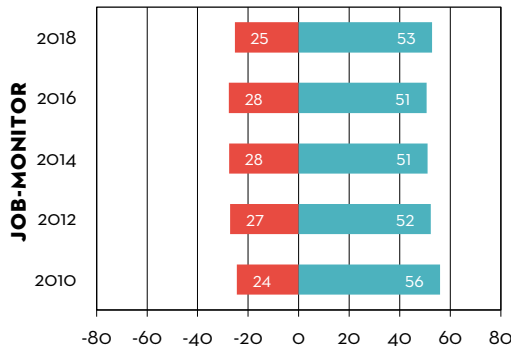
5.6 KANTINE

Het oordeel van studenten over de kantine is gemeten door het stellen van de vraag:

- Ben je tevreden over de kantine op je school?

VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Studenten zijn dit jaar iets meer tevreden en iets minder ontevreden over de kantine op hun school: 53 procent oordeelt positief, een kwart negatief.

figuur 75: Ben je tevreden over de kantine op je school?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Studenten aan vakscholen oordelen aanzienlijk positiever over de kantine op hun school dan aoc-studenten en roc-studenten (resp. 63%, 55% en 52%). De verschillen tussen leerweg, niveau en geslacht zijn klein.

5.7 SAMENVATTING

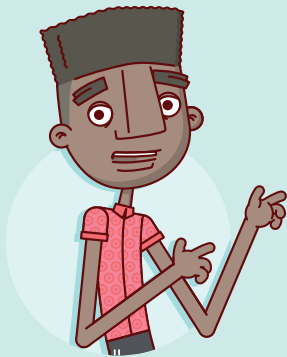
Studenten zijn overwegend positief in hun oordeel over veiligheid en sfeer op hun school. Nog altijd acht procent is dat echter niet. De sfeer op de opleiding is wat de meeste studenten betreft goed. Ook hebben studenten in meerderheid het idee dat school er voldoende aan doet om studenten zich er thuis te laten voelen. Het enige puntje dat toch net wat minder positief beoordeeld wordt, is de mate waarin het in en om het schoolgebouw schoon is. Hierover is zo'n één op de acht studenten niet tevreden. Studenten aan vakinstellingen, entreeopleidingen en mannelijke studenten zijn het vaakst te spreken over veiligheid en sfeer.

Minder positief zijn studenten over de onderwijsfaciliteiten, met uitzondering van de beschikbaarheid van internet (dat zit overduidelijk wel goed op de scholen). De meeste aandacht vraagt de mogelijkheid om ergens op school rustig te studeren: daarover is één op de drie studenten niet tevreden. Ook is er een duidelijke kloof tussen de beschikbaarheid van internet enerzijds en het gebruik van ict voor school anderzijds: slechts de helft van de studenten vindt dat docenten er op een goede manier mee werken en dat school studenten voldoende ondersteunt bij het gebruik van ict voor de opleiding. Ook hierover zijn studenten van vakscholen vaker positief, net als entreestudenten en mannelijke studenten.

De tevredenheid over de informatie die voorafgaand aan de opleiding aan studenten wordt verstrekt stijgt langzaam. In deze meting is die informatie wat 62 procent van de studenten betreft op orde.

Sinds 2016-2017 nieuw in het mbo en daarom deze meting nieuw in deze JOB-monitor is het werken met keuzedelen. Gevraagd naar de tevredenheid over het aanbod ervan, is daar wat de studenten betreft nog terrein te winnen. Net iets meer dan veertig procent van de studenten die ermee te maken heeft, vindt het aanbod op orde, twintig procent is het daar juist niet mee eens. Studenten aan vakscholen en entreeopleidingen zijn het meest tevreden met het aanbod.

De stijgende lijn in de oordelen over rechten en plichten die zich in de afgelopen drie metingen toonde, kwam dit jaar tot een abrupt eind. Dat heeft te maken met een gestegen ontevredenheid over de wijze waarop door school met klachten van studenten wordt omgegaan. Over alle aspecten van rechten en plichten zijn studenten aan aoc's en niveau-4-studenten het minst positief.

DIT ZEGT JOB

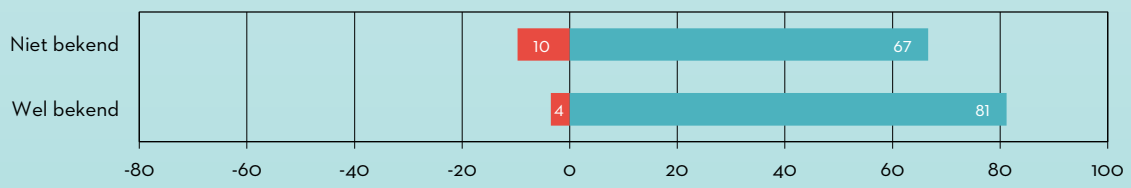
Een school moet een leeromgeving zijn waar studenten zich veilig kunnen ontwikkelen en waar zij ondersteund worden door goede faciliteiten. Het is belangrijk dat de schoolorganisatie zich bezig houdt met de juiste faciliteiten, veiligheid en sfeer. Een goede schoolorganisatie biedt ook ruimte aan studenten om deels een eigen invulling te geven aan de opleiding en zorgt dat studenten ergens terecht kunnen met vragen of klachten.

ONDERWIJSFACILITEITEN

58 procent van de studenten geeft aan tevreden te zijn over de onderwijsfaciliteiten. 16 procent geeft aan ontevreden te zijn. Een grote winst die nog te behalen valt, ligt bij het organiseren van rustige leerplekken. Studenten geven al sinds 2010 aan dat zij niet tevreden zijn over het aanbod van ruimtes om rustig te studeren. Ook dit jaar geven de studenten weer aan dat zij erg ontevreden zijn hierover. Slechts 44 procent van de studenten geeft aan hierover tevreden te zijn en maar liefst 32 procent geeft aan ontevreden te zijn. JOB zou graag zien dat scholen dit probleem oppakken. Studentenraden zouden een belangrijke rol kunnen spelen in het achterhalen wat de verwachtingen zijn van studenten bij een plek om rustig te studeren. Tevredenheid hangt voor een groot gedeelte samen met stilleruimtes (zie hoofdstuk 9).

SFEER EN VEILIGHEID

JOB maakt zich zorgen over de resultaten van sfeer en veiligheid. De resultaten over sfeer en veiligheid tonen dat acht procent van de studenten negatief is. 68 procent van de studenten is positief. Daarin is de schoonheid van het gebouw een negatieve uitschieter, met dertien procent die ontevreden is. Hoewel het mooi is dat de meerderheid zich veilig voelt, moet ook de vijf procent waarbij dit niet het geval is, serieus genomen worden. Veiligheid is juist een enorm belangrijk aspect van onderwijs. In de uitkomsten van de JOB-monitor is een verband gevonden tussen het gevoel van veiligheid op school en weten waar of bij wie de student terecht kan met een klacht. Van de groep studenten die aangeeft te weten waar ze terecht kunnen met een klacht, zegt 81 procent zich veilig te voelen op school. Van de groep studenten die aangeeft niet te weten waar zij hun klacht kunnen neerleggen, geeft slechts 67 procent van de studenten aan dat zij zich veilig voelen op school en zelfs één op de tien studenten die niet weet waar hij zijn klacht kwijt kan, voelt zich niet veilig.

figuur 76: Voel je je veilig op school? Naar bekendheid met waar terecht kunnen met een klacht

KLACHTEN

Gebrek aan veiligheid is één van de redenen van de noodzaak voor het informeren van de studenten over waar zij met hun klacht naartoe kunnen. Het klachtenrecht is dan ook niet voor niets ingevoerd in augustus 2017. Met dit klachtenrecht zijn er nieuwe klachtenregelingen opgesteld per school. Deze dienen toegankelijk te zijn voor de studenten zodat zij ergens terecht kunnen met een klacht. Eind 2017 heeft JOB dan ook een JOB-tour georganiseerd met klachten als thema. Hierin werden signalen opgevangen dat veel studenten niet weten hoe en waar zij een klacht kunnen indienen. Uit de JOB-monitor blijkt nu dat nog bijna een kwart (24%) van de studenten niet weet bij wie zij met een klacht terecht kunnen. Slechts 36 procent van de studenten is tevreden met de wijze waarop school omgaat met klachten van studenten, dat vinden wij weinig. Zeker ten opzichte van maar liefst 29 procent die niet tevreden is. Het is dan ook om deze reden dat JOB het afgelopen jaar gepleit heeft voor een ombudsman op elke school.

Het is belangrijk dat studenten überhaupt weten wat hun rechten en plichten zijn. Deze zijn opgenomen in de onderwijsovereenkomst (OOK) en het onderwijsreglement en examenreglement (OER). Toch geeft bijna een kwart van de studenten (24%) aan niet goed geïnformeerd te zijn over wat hun rechten en plichten zijn. JOB ondersteunt daarom het onderzoek naar de manier waarop de OOK de rechtspositie van de student verbetert en in welke vorm de OOK dit kan doen.

KEUZEDLEN

Waar scholen voorheen vrije ruimte hadden om een deel van de opleiding te ontwikkelen, is er nu meer aandacht voor wat de student binnen de opleiding wil. Als vervanging voor deze eerdere vrije ruimte zijn nu keuzedelen ingevoerd om de student de mogelijkheid te geven meer dan voorheen een eigen richting te kiezen binnen de opleiding. JOB ziet dit als een goede ontwikkeling in het onderwijs. Helaas is het algemene oordeel over het aanbod aan keuzedelen in de opleiding niet erg positief. Slechts 43 procent van de studenten is tevreden ten opzichte van maar liefst 21 procent van de studenten die ontevreden zijn (figuur 77). Keuzedelen zijn dus nog niet overal op orde. Vooral de domeinen Handel en ondernemerschap (36%) en Economie en administratie (39%) scoren laag in tevredenheid over het aanbod van keuzedelen in de opleiding. Veiligheid en sport en entreeopleidingen springen er positief uit, waarbij bij beide domeinen 58 procent van de studenten tevreden is. De verschillende opleidingen kunnen dus veel van elkaar leren in de wijze waarop keuzedelen worden ontwikkeld en ingevoerd. Keuzedelen als onderdeel van de opleidingen zijn nog vol in ontwikkeling. JOB vindt dat de basis, waaronder kwaliteit en aanbod, de focus moet krijgen in deze ontwikkeling van keuzedelen.

DOMEIN

figuur 77: Ben je tevreden over het aanbod van keuzedelen in je opleiding?

AANDACHTPUNTEN VOOR ONDERWIJSLAND:

- Studenten moeten beter bewust zijn van hun rechten en plichten. Hierbij is het belangrijk dat scholen duidelijk moeten communiceren naar hun studenten waar zij met hun klachten naartoe kunnen.
- JOB is van mening dat op elke school een ombudsman moet worden aangesteld.
- De invoering van keuzedelen is een belangrijke nieuwe ontwikkeling in het mbo. In de ontwikkeling hiervan dient de behoefte van studenten te worden meegenomen want er is nog veel ontevredenheid bij de studenten.

+

ABC

.

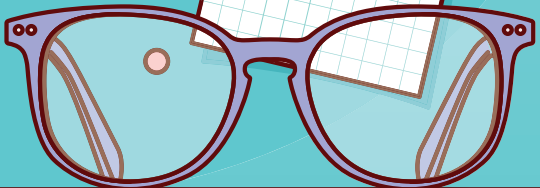
.

+

+

2+2=
22?

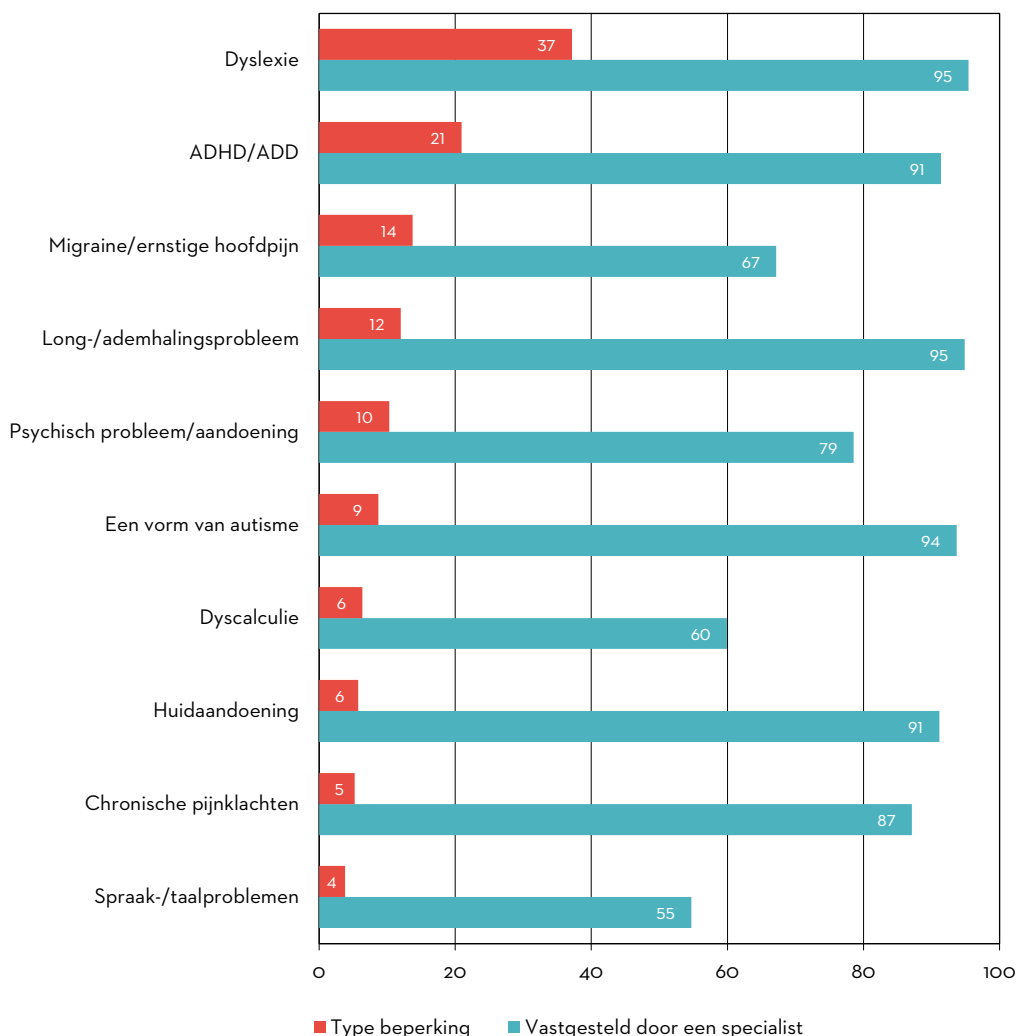
STUDEREN MET

EEN BEPERKING

In dit zesde hoofdstuk gaat het om studeren met een beperking. We geven in dit hoofdstuk een beschrijving van het aantal studenten met een beperking en in hoeverre deze studenten tevreden zijn over de ondersteuning die zij op school hiervoor krijgen.

6.1 STUDENTEN MET EEN BEPERKING

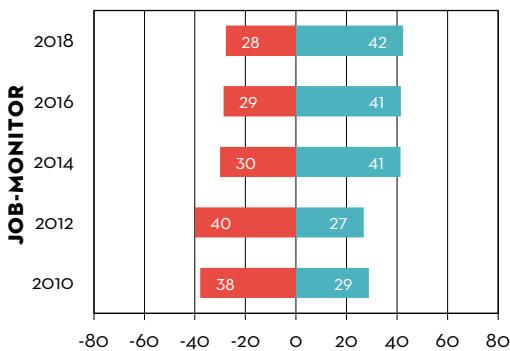
In het mbo heeft 40 procent van de studenten te kampen met een beperking. Het aandeel studenten in het mbo met een beperking is licht gestegen ten opzichte van 2016. Bij het overgrote deel van deze studenten (87%) is één of meer beperkingen vastgesteld door een specialist, dit is nauwelijks anders dan in 2016. De meest voorkomende beperking onder mbo'ers is dyslexie (37%). Andere veel voorkomende beperkingen onder mbo-studenten zijn, net als in 2016, ADHD/ADD (21%), migraine (14%), long-/ademhalingsproblemen (12%) en psychische problemen (10%). In deze top-5 van meestvoorkomende beperkingen wordt migraine het minst vaak officieel door een arts vastgesteld.

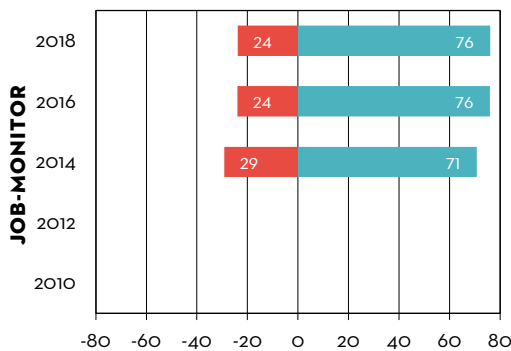
figuur 78: Percentages type beperking en vastgesteld door specialist (meerdere antwoorden mogelijk; alleen studenten met beperking; tien meest voorkomende handicaps (afgezien van anders) geselecteerd in figuur)

Op de vraag of studenten last hebben van hun beperking in de opleiding geeft 42 procent aan dat zij hier nooit last van hebben tegenover 28 procent die antwoorden dat (heel) vaak hebben. Deze aandelen zijn vergeleken met 2016

onveranderd. Vergelijkbaar met 2016, meldt ruim driekwart bij school dat zij een beperking hebben. Studenten die aangeven dat zij (veel) last hebben van hun beperking, geven in meerderheid (86%) bij school aan dat zij een beperking hebben. Veertien procent van de studenten die (veel) last hebben van hun beperking, meldt hun beperking dus niet. Van de groep die weinig tot geen last van hun beperking hebben, is het aandeel dat bij school meldt dat zij een beperking hebben lager: 67 procent geeft hun beperking aan bij school tegen 33 procent die dit niet meldt.

figuur 79: Heb je last van je beperking(en) in je opleiding? (blauw: nooit)

figuur 80: Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt? (blauw: ja)

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Aan opleidingen van aoc's (47%) en vakscholen (46%) studeren relatief vaak studenten met een beperking; bij opleidingen van roc's is het aandeel studenten met een beperking het kleinst (39%). Studenten aan aoc's maken hun beperking, in vergelijking met studenten aan roc's en vakscholen, het meest kenbaar aan de instelling.

Bol-studenten kondigen meer dan bbl-studenten bij hun instellingen aan dat zij een beperking hebben.

Bijna één op de vier mannelijke studenten geeft aan dat zij in hun opleiding vaak last hebben van hun beperking; onder vrouwen is dit aandeel met één op de drie studenten hoger. Bijna de helft van de mannelijke studenten heeft nooit last van zijn beperking in de opleiding, ook dit verschilt weer van de vrouwelijke studenten (36% heeft nooit last).

6.2 TEVREDENHEID OVER ONDERSTEUNING

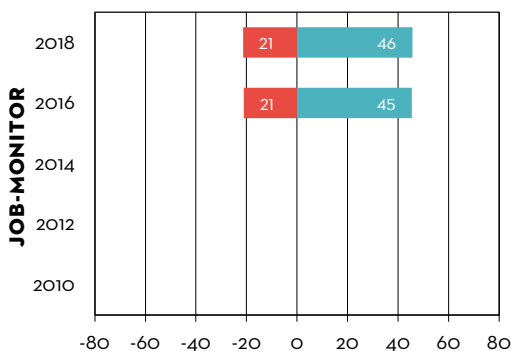
Aan de studenten die bij hun school hebben aangegeven dat zij een beperking hebben, zijn drie vragen over de ondersteuning hierbij vanuit school voorgelegd:

- Houden docenten voldoende rekening met jouw beperking?
- Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er op school zijn voor jouw beperking?
- Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor mensen met jouw beperking?

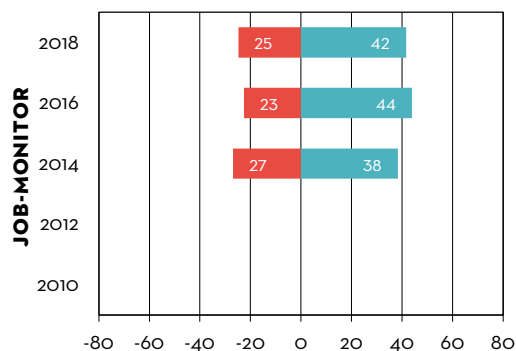
Deze vragen konden niet samengevoegd worden tot één totaaloordeel en worden daarom als drie losse vragen besproken. Bij deze drie vragen konden studenten aangeven dat voor hen geen aanpassingen nodig zijn. Zij zijn buiten de analyses gehouden. In deze paragraaf besteden we aandacht aan de studenten waarvoor, indien ontevreden, beter naar de ondersteuning gekeken moeten.

VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

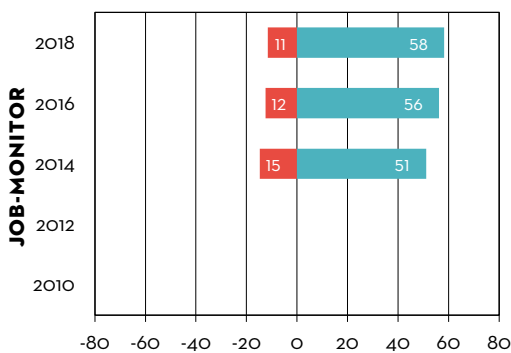
Vergeleken met 2016 is het aandeel studenten dat aangeeft dat docenten (ruim) voldoende rekening houden met hun beperking nauwelijks veranderd. Ook in 2018 geeft bijna de helft van de studenten aan dat docenten hier genoeg rekening mee houden en geeft één op de vijf studenten aan dat dit (bijna) nooit gebeurt. De tevredenheid onder mbo'ers over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen op school voor hun beperking, bijvoorbeeld werkplekaanpassingen, verlenging examentijd, extra verlichting, is licht gedaald ten opzichte van een jaar eerder. De ontevredenheid hierover is licht gestegen. De stijgende lijn in tevredenheid ingezet in 2016 was van tijdelijke aard. De mate van tevredenheid over de geschiktheid van het gebouw voor mensen met dezelfde beperking lijkt wel nog steeds toe te nemen, zij het minder hard dan in 2016. Ook hier is ruimte voor verbetering aangezien 58 procent van de studenten met een beperking hier tevreden over is in 2018.

figuur 81: Houden docenten voldoende rekening met jouw beperking?

figuur 82: Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er op school zijn voor jouw beperking?

figuur 83: Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor mensen met jouw beperking?

6.3 VERSCHILLEN IN TEVREDENHEID

Alleen wat betreft de tevredenheid over de geschiktheid van het gebouw voor studenten met een beperking zijn verschillen naar schooltype gevonden. Studenten aan vakscholen zijn hier meer tevreden over dan studenten aan andere instellingen.

Kijken we naar het soort beperking dan valt op dat het aandeel mbo'ers met dyscalculie dat ontevreden is met de mate waarin docenten rekening houden met hun handicap groter is dan het aandeel tevreden studenten. Studenten die blind of (zeer) slechtziend zijn, problemen hebben met (trap)lopen of bewegen dan wel een hart- of vaatziekte hebben, zijn in meerderheid tevreden over de mate waarin docenten met hun beperking rekening houden. Over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen op school zijn studenten met dyscalculie en degenen die verslaafd zijn (aan drugs, alcohol, gamen of gokken) het minst tevreden. Voor beide beperkingen geldt dat het aandeel studenten dat ontevreden is over de geboden hulpmiddelen en aanpassingen het aandeel dat tevreden is, overstijgt. Het meest te spreken over de hulpmiddelen zijn studenten die blind of (zeer) slechtziend zijn, een hart- of vaatziekte hebben of problemen hebben met (trap)lopen of bewegen. Het minst tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor hun beperking, zijn studenten die te kampen hebben met migraine/ernstige hoofdpijn. Studenten die blind of (zeer) slechtziend zijn of een vorm van autisme (bijv. PDD-NOS, Asperger, klassiek autisme) hebben, zijn het meest tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor hun beperking.

6.4 VERSCHILLEN IN TEVREDENHEID BIJ STUDENTEN MET EN ZONDER BEPERKING

Kijken we naar verschillen in tevredenheid tussen mbo'ers die studeren met en zonder een beperking, dan zijn er (net als in 2016) weinig verschillen te zien. Met één uitzondering: over het kunnen werken in eigen tempo zijn studenten met een beperking minder tevreden dan studenten zonder beperking. Splitsen we de studenten met een beperking op in een groep die aangeeft dat docenten in voldoende mate rekening houdt met hun beperking en in een groep die aangeeft dat dit niet voldoende gebeurt, dan zien we meer verschillen. Wanneer de docent in de ogen van studenten voldoende rekening houdt met hun beperking, dan heeft dit een positief gevolg voor de tevredenheid. Op alle tevredenheidsvragen scoort deze groep studenten meer tevreden dan de groep die aangeeft dat docenten niet voldoende rekening houdt met hun beperking. De grootste verschillen constateren we bij het belang dat school hecht aan de mening van studenten, de tevredenheid over de begeleiding vanuit de opleiding en de tevredenheid over de motivatie door docenten. Van de studenten die aangeven dat docenten voldoende rekening houden met hun beperking, geeft twee derde aan dat school hun mening belangrijk vindt. Houdt de school volgens de studenten niet voldoende rekening met hun beperking, dan geeft nog geen derde aan dat school belang hecht aan hun mening. Over de begeleiding bij de opleiding is driekwart van de studenten die aangeven dat docenten met hun beperking rekening houdt tevreden tegenover 40 procent van de studenten waar de docent geen rekening met hun beperking houdt. Ook over hoe docenten hen motiveren, zijn studenten waarvan de docent met hun beperking rekening houdt meer tevreden dan de studenten die aangeven dat er met hun beperking geen rekening wordt gehouden: 68 procent tegenover 37 procent. Verder valt op dat over één onderwerp, het mee willen praten over het verbeteren van school of opleiding, de twee groepen studenten niet noemenswaardig van elkaar verschillen.

6.5 SAMENVATTING

In dit hoofdstuk is ingezoomd op studeren met een beperking. Het aandeel mbo-studenten met een beperking is vergeleken met 2016 licht gestegen. Het soort beperking waar studenten mee te kampen hebben, verschilt niet. In de top-3 van meest voorkomende beperkingen onder mbo'ers staan dyslexie, ADHD/ADD en migraine. Iets minder dan 30 procent geeft aan vaak tot heel vaak last te hebben van hun beperking tijdens hun opleiding. Ruim tien procent van de studenten die last heeft van hun beperking meldt hun beperking bij school niet. Op de vraag of docenten voldoende rekening houden met hun beperking antwoordt één op de vijf studenten negatief. Bijna de helft van de studenten met een beperking is wel tevreden met de mate waarin docenten rekening houden met hun beperking. Eén op de vier studenten is ontevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen op school, bijna de helft is hierover wel positief gestemd. Over het gebouw is de meerderheid wel tevreden en geeft één op de tien studenten aan dat hier nog wel verbeteringen gewenst zijn.

Vooraf studenten met dyscalculie zijn in grote mate ontevreden over hoeveel docenten hiermee rekening houden. Ook de geboden hulpmiddelen en aanpassingen voor studenten met dyscalculie laten, net als voor studenten die te kampen hebben met verslavingsproblematiek, volgens deze studenten in grote mate te wensen over. Voor studenten die blind of (zeer) slechtziend zijn, een hart- of vaatziekte hebben of problemen hebben met (trap)lopen, zijn de hulpmiddelen voldoende aanwezig.

Docenten zijn een belangrijke schakel in de tevredenheid onder studenten met een beperking. Wanneer docenten in voldoende mate rekening houden met de beperking van deze studenten, is de tevredenheid op bijna alle vlakken hoger dan wanneer er geen of in mindere mate door docenten rekening gehouden wordt met de beperking. Vooral over het belang dat school hecht aan de mening van studenten, de begeleiding bij de opleiding en de motivatie van studenten door docenten zijn studenten waar docenten rekening houden met hun beperking, een stuk meer tevreden.

DIT ZEGT JOB

Studeren met een beperking kan lastig zijn. Gelukkig zijn er allemaal extra mogelijkheden binnen de Wet passend onderwijs om ervoor te zorgen dat iedereen de ondersteuning kan krijgen die nodig is. Deze ondersteuning kan uiteenlopen van hulp bij planning tot een aanpassing in het examen.

Veel studenten⁶ geven aan last te hebben van een beperking, bijna 40 procent! Van deze 40 procent geeft bijna een derde van de studenten aan (veel) last te hebben van hun beperking in de opleiding die ze volgen. JOB vindt het zorgelijk dat één op de tien studenten, die veel last heeft van zijn of haar beperking, dit niet meldt bij de school. Studenten hebben namelijk recht op extra aandacht en begeleiding als ze daar behoefte aan hebben. JOB vindt het ook zorgelijk om te zien dat 21 procent van de studenten aangeeft dat docenten onvoldoende rekening houden met hun beperking. Dit is een belangrijk signaal naar de scholen. JOB zou graag zien dat er goed contact is tussen de zorgcoördinator en de docenten, zodat docenten weten hoe ze moeten en kunnen omgaan met de beperkingen van de studenten.

Verder vindt JOB het jammer om te zien dat een kwart van de studenten niet tevreden is over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er op school zijn voor studenten met een beperking. JOB roept scholen op om nog meer hun best te doen om voor elke student passend onderwijs te bieden. JOB vermoedt dat hierin de informatievoorziening over beschikbare hulp vanuit de school tekortschiet. We zouden graag zien dat deze informatie beter naar de studenten gecommuniceerd wordt, zowel voorafgaand aan als tijdens de opleiding.

Een kwart van alle studenten met een beperking geeft aan dat zij hun beperking niet bij hun school hebben gemeld. Er kunnen verschillende redenen spelen waarom studenten de beperking niet benoemen. We zijn bang dat studenten bij de intake op hun school niet durven te zeggen dat ze één of meerdere van de voorgaande beperkingen of chronische ziekten hebben. Hierdoor lopen studenten de kans op extra begeleiding mis. JOB zou graag zien dat de informatievoorziening voorafgaand aan de opleiding beter wordt, zodat studenten voor hun intake al weten welke extra begeleiding er op school wordt aangeboden.

JOB is dieper in de resultaten van studenten met dyscalculie en dyslexie gedoken. De bekendheid van dyslexie lijkt zijn vruchten af te werpen, studenten met dyslexie zijn namelijk niet meer of minder tevreden over de lessen Nederlands en Engels, dan andere studenten. Bij studenten die aangeven dyscalculie te hebben is het opvallend dat tien procent aangeeft minder tevreden te zijn over de lessen rekenen dan de andere studenten. JOB vraagt zich af of dit te maken heeft met het feit dat studenten met dyscalculie minder goed begeleid worden. JOB adviseert de studentenraad om hierover in gesprek te gaan met studenten met dyscalculie, en daarna met de school.

AANDACHTSPUNTEN VOOR ONDERWIJSLAND:

- JOB vindt het zorgelijk dat 21 procent van de docenten onvoldoende rekening houdt met de beperking van een student.
- JOB ziet graag dat er een betere samenwerking komt tussen de zorgcoördinator en de docenten.
- JOB zou ook graag zien dat de school meer aandacht besteedt aan de informatievoorziening over welke extra begeleiding studenten kunnen krijgen.

⁶: De vragen waarnaar wordt verwezen in dit hoofdstuk zijn alleen ingevuld door studenten met een beperking. Waar we in deze paragraaf “de studenten” schrijven, bedoelen we dus “de studenten met een beperking”.

INSPRAAK

Studenteninspraak is de spil van een organisatie als JOB. In de vragenlijst en in het rapport is de bijzondere aandacht dan ook niet voor niets. In dit hoofdstuk kijken we naar de (herkenbare) aanwezigheid van een studentenraad op school, het belang dat school hechten aan de mening van studenten en de mate waarin studenten zelf zouden willen meepraten over het verbeteren van hun onderwijs.

7.1 AANWEZIGHEID STUDENTENRAAD

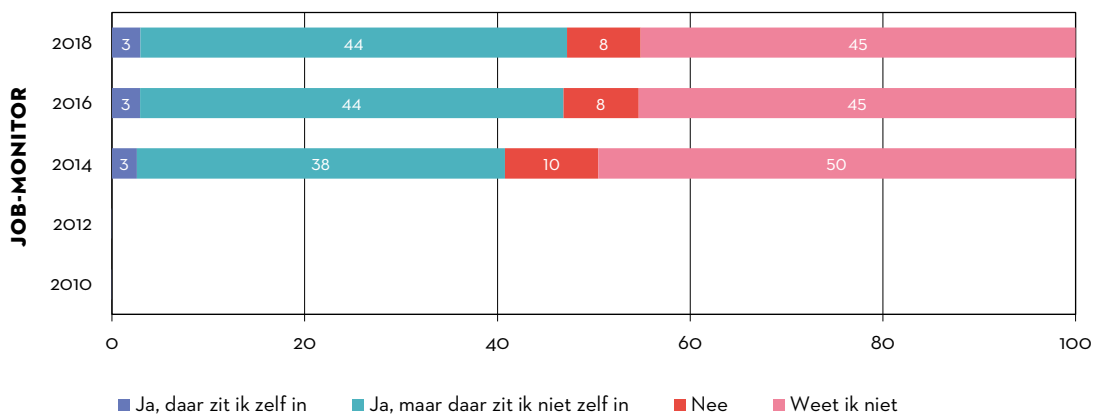
Over de aanwezigheid van een studentenraad is in de JOB-monitor de volgende vraag gesteld:

- Heb je een studentenraad of deelnemersraad op school?

Studenten konden hun ja-antwoord specificeren naar het al dan niet zelf in een studentenraad zitten.

VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Ten opzichte van 2016 is de aanwezigheid van de studentenraad (en ook bekendheid ervan) volledig onveranderd gebleven. Ook deze meting geeft 45 procent van de studenten aan niet te weten of er een studentenraad is. Net iets minder dan één op de tien studenten geeft aan zeker te weten dat er géén is. En in totaal geeft 47 procent aan dat er op hun school wel degelijk een studentenraad actief is. Het is opmerkelijk dat drie procent van de studenten aangeeft zelf in de studentenraad te zitten. Omgerekend naar daadwerkelijke aantallen studenten (op een instelling met 25.000 studenten, zou de studentenraad dan uit zo'n 750 studenten bestaan), is dat vrijwel onmogelijk. Wat hier echter vermoedelijk aan de hand is, is dat ook studentenpanels en andere gremia waar studenten hun stem kunnen laten horen door de studenten tot studentenraad gerekend zijn. En op die manier bekeken is het zeker positief dat daar in die mate aan deelgenomen wordt.

figuur 84: Heb je een studentenraad of deelnemersraad op school?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Op roc's is de onbekendheid van de studentenraad het grootst. Van de roc-studenten weet 46 procent niet van het bestaan ervan af, op aoc's geldt dat voor 43 procent van de studenten en op vakscholen voor 33 procent.

Bbl'ers zijn aanzienlijk vaker onbekend met het bestaan van de studentenraad dan bol-studenten, respectievelijk 61 en 41 procent geeft aan niet te weten of er op hun school een dergelijke raad is. Ook de deelname aan een studentenraad is onder bbl-studenten veel minder gebruikelijk.

Niveau-4-studenten zijn vaker bekend met de studentenraad dan studenten van andere niveaus. Minst bekend is de studentenraad bij entreestudenten en niveau-2-studenten. Het zijn overigens wel de studenten aan entreeopleidingen die het vaakst aangeven zelf ook zitting te hebben in de studentenraad.

Vrouwelijke studenten zijn vaker op de hoogte van het bestaan van de studentenraad dan de mannelijke studenten.

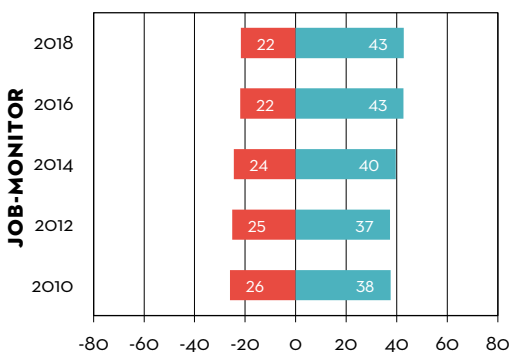
7.2 BELANG GEHECHT AAN INSPRAAK

Over het belang van inspraak is aan studenten het volgende gevraagd:

- Vindt de school jouw mening belangrijk?

VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Ook het belang dat volgens studenten op school gehecht wordt aan inspraak, is ten opzichte van vorige meting onveranderd gebleven. Nog altijd is minder dan de helft van de studenten ervan overtuigd dat de school belang hecht aan hun mening. Ruim één op de vijf studenten geeft aan dat school dat wat hen betreft onvoldoende doet.

figuur 85: Vindt de school jouw mening belangrijk?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Studenten aan vakinstellingen hebben net iets vaker het gevoel dat school hun mening belangrijk vindt. Dat geldt ook voor studenten aan entreeopleidingen (niveau-4-studenten zijn hierover het minst tevreden). Overigens is het zo dat als studenten merken dat school hun mening belangrijk vindt, ook hun algemene tevredenheid over school toeneemt. De groep die merkt dat school hun mening niet belangrijk vindt, geeft hun school als rapportcijfer een 5,4. De groep die merkt dat school hun mening waardeert, geeft de school een 7,4.

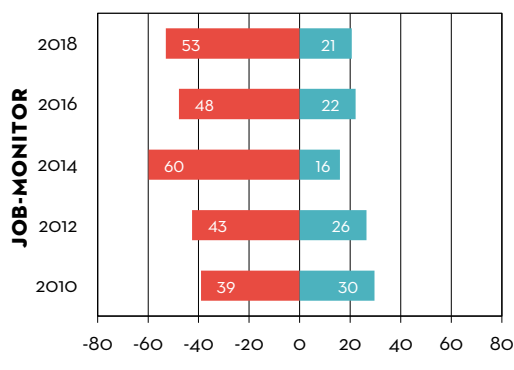
7.3 ACTIEF MEEDENKEN OVER BELEID

Zelf actief meedenken over beleid is als volgt voorgelegd aan de studenten:

- Zou je zelf willen meepraten over het verbeteren van jouw school en/of opleiding?

VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Dit jaar geven studenten minder vaak dan twee jaar geleden aan dat ze zelf mee zouden willen praten over het verbeteren van hun school of opleiding. Meer dan de helft geeft aan dat (zeker) niet te willen, tegenover 21 procent die daar wel positief tegenover staat.

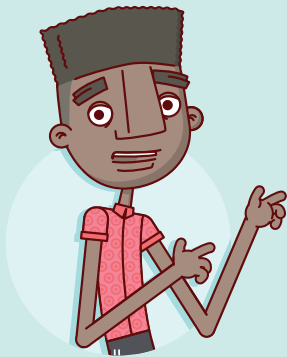
figuur 86: Zou je zelf willen meepraten over het verbeteren van jouw school en/of opleiding?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Studenten aan vakinstellingen willen niet vaker dan andere studenten meepraten over het verbeteren van hun school of opleiding. Wel geven ze minder vaak aan dat expliciet niet te willen. Bol-studenten geven vaker dan bbl-studenten aan actief mee te willen denken met school over zaken die het onderwijs aangaan. De animo om dat te doen is ook bij de studenten aan entreeopleidingen aanzienlijk hoger dan bij de studenten van andere niveaus. Van de entreestudenten wil bijna veertig procent van de studenten meepraten, bij de overige niveaus ligt dat om en nabij de twintig procent. Als studenten aangeven dat school hun mening belangrijk vindt, neemt de bereidheid om mee te denken overigens wel toe.

7.4 SAMENVATTING

In dit hoofdstuk is gekeken naar de meningen van studenten ten aanzien van inspraak op school. Het laat zien dat de studentenraden nog altijd voor hun zichtbaarheid moeten blijven vechten: dit jaar geeft opnieuw 45 procent van de studenten aan niet van het bestaan van de studentenraad af te weten en denkt bijna één op de tien studenten zelfs dat de raad er helemaal niet is. Ook voor de scholen is er werk aan de winkel: één op de vijf studenten vindt niet dat school belang hecht aan hun mening. De bereidheid om zelf mee te praten over het verbeteren van school en/of opleiding is eveneens laag. Ongeveer één op de vijf studenten zegt dit te willen doen, tegenover meer dan de helft van de studenten die dat (zeker) niet wil. Inspraak lijkt op vakinstellingen iets beter voor elkaar dan op aoc's en roc's. Ook is het een onderwerp dat bol-studenten duidelijk meer aanspreekt dan bbl-studenten. Alhoewel de bekendheid van studentenraden onder studenten aan entreeopleidingen het laagst is, zijn het wel de entreestudenten die vaker aangeven dat hun mening ertoe doet en zijn het deze studenten die vaker mee willen praten over het verbeteren van het onderwijs.

DIT ZEGT JOB

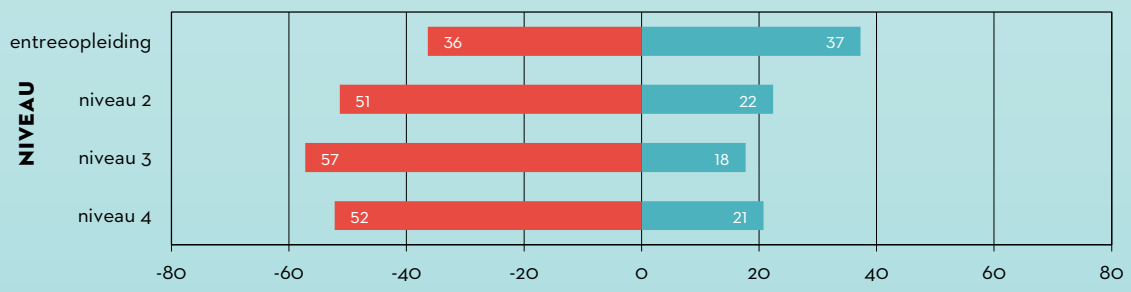
De JOB-monitor draait om inspraak. Het uiteindelijke doel van de JOB-monitor is dat de stem van de student gehoord wordt en dat de resultaten leiden tot een gesprek tussen de studenten, de studentenraad en de instelling over hoe het onderwijs verbeterd kan worden.

DE STUDENTENRAAD

De studentenraad speelt een belangrijke rol bij inspraak op school. Elke school is wettelijk verplicht om een studentenraad te hebben. Toch weet nog steeds bijna de helft (45%) van de studenten niet of er een studentenraad op school is. Acht procent geeft zelfs aan dat er geen studentenraad op school is. Dit betekent dat er iets mis gaat op één of meer scholen of dat deze studenten niet weten dat er een studentenraad actief is op de school. In beide gevallen is dit natuurlijk een probleem, omdat de studentenraad de studenten moet vertegenwoordigen. Studentenraden hebben namelijk allerlei rechten en plichten in hun samenwerking met het College van Bestuur van de school. Zo heeft de studentenraad instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de schoolbegroting en heeft zij initiatiefrecht om voorstellen in te dienen. Studentenraden kunnen hun werk alleen goed doen als zij en de studenten die zij vertegenwoordigen elkaar kunnen vinden en met elkaar praten. JOB hoopt dat de JOB-monitor studentenraden kan helpen om een beter beeld te krijgen van hun school en de gegevens kan gebruiken om hun medestudenten beter te vertegenwoordigen. Toch begrijpt JOB dat het opzetten van dit gesprek nog best lastig kan zijn. Studentenraden kunnen daarom altijd terecht bij JOB voor advies. Daarnaast biedt JOB eendaagse en tweedaagse trainingen aan voor studentenraden.

MEEPRATEN MET ONDERWIJS

Net als vorige jaren blijkt dat opvallend veel (37%) entreestudenten willen meepraten over het verbeteren van hun onderwijs en opleiding. Van onze algemene ledenvergaderingen (ALV's), die bezocht worden door de studentenraden vanuit het hele land, weten we dat studentenraden over het algemeen bestaan uit niveau-4-studenten. Echter is JOB ervan overtuigd dat entreestudenten een belangrijke rol kunnen spelen in studentenraden en spoort studentenraden aan om deze studenten meer te betrekken.

figuur 87: Zou je zelf willen meepraten over het verbeteren van jouw school en/of opleiding? Naar niveau

Studenten beoordelen de opleiding positiever wanneer hun mening serieus genomen wordt. Van alle studenten die aangeven dat de school hun mening niet belangrijk vindt, is slechts 44 procent tevreden over de opleiding die zij gekozen hebben. Wanneer de school de mening van de student wel belangrijk vindt volgens de student, springt het percentage studenten dat tevreden is over de opleiding naar 82 procent. Dit positieve verband is precies waarom JOB de mening van de student zo hoog in het vaandel heeft.

figuur 88: Hoe tevreden ben je over de opleiding die je hebt gekozen? Naar de mate waarin school jouw mening belangrijk vindt

AANDACHTSPUNTEN VOOR ONDERWIJSLAND:

- Studentenraden zijn een belangrijk onderdeel in het verbeteren van het onderwijs. Wij zouden dan ook graag zien dat zij beter bekend zijn bij hun medestudenten. JOB zal hier studentenraden in blijven ondersteunen.
- De mening van de student is belangrijk! Scholen moeten hier naar luisteren en de mening van de student hoog in het vaandel hebben. Dit draagt bij aan een grotere tevredenheid van studenten.

ALGEMEEN

OORDEEL

Hoe tevreden zijn studenten over de opleiding en school die ze gekozen hebben? En gaan ze eigenlijk wel met plezier naar school? Deze vragen en de toebedeelde rapportcijfers aan opleiding en school worden in dit hoofdstuk besproken.

8.1 SCHOOL EN STUDIE

Het totaaloordeel algemene tevredenheid is opgebouwd uit de scores op twee vragen:

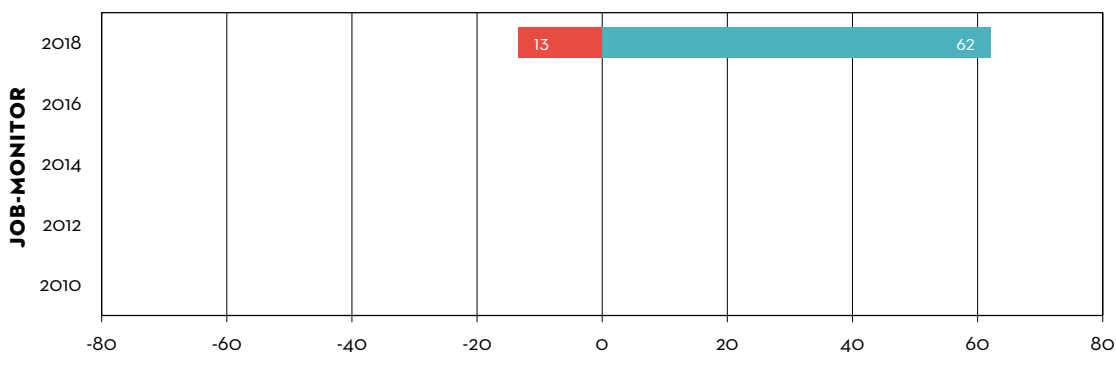
- Hoe tevreden ben je over de opleiding die je hebt gekozen?
- Hoe tevreden ben je over de school die je hebt gekozen?

Deze vragen zijn dit jaar voor het eerst voorgelegd aan studenten. Een vergelijking met eerdere jaren is dan ook niet mogelijk.

Ook nieuw en niet in het totaaloordeel te vatten, is de volgende vraag:

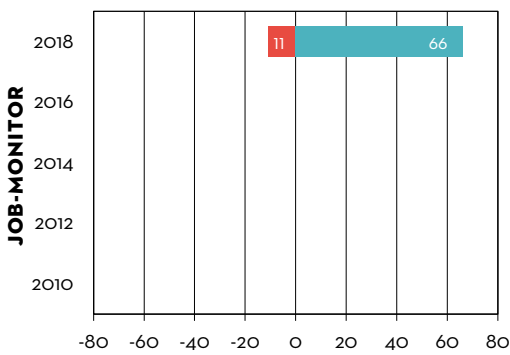
- Ga je met plezier naar school?

Een meerderheid van de mbo'ers is tevreden met hun keuze voor school en opleiding. Echter, we zien ook dat dertien procent van de studenten ontevreden is.

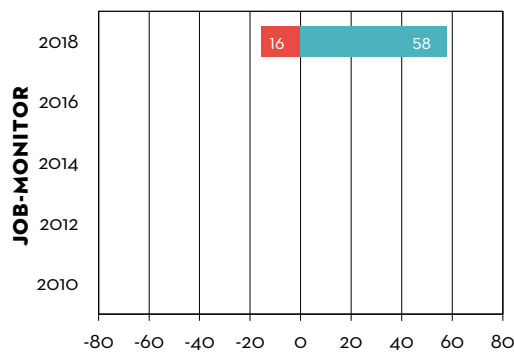

figuur 89: Oordeel over algemene tevredenheid (totaaloordeel)

Over de keuze voor de opleiding is twee derde van de mbo-studenten tevreden, één op de tien is ontevreden. Het aandeel studenten dat tevreden is over de school is lager. Hierover is 58 procent van de mbo'ers tevreden en zestien procent is ronduit ontevreden over de gekozen instelling.

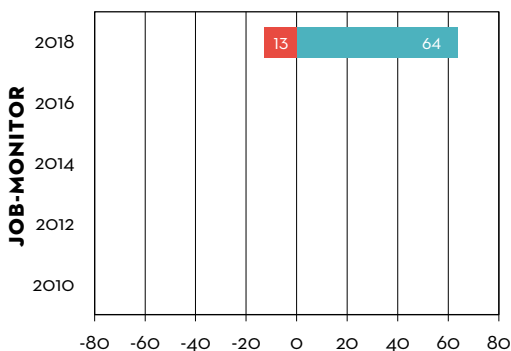

figuur 90: Hoe tevreden ben je over de opleiding die je hebt gekozen?

figuur 91: Hoe tevreden ben je over de school die je hebt gekozen?

Op de vraag of men met plezier naar de opleiding gaat, antwoordt 64 procent van de mbo-studenten instemmend. Dertien procent gaat echter niet met plezier naar school.

figuur 92: Ga je met plezier naar jouw opleiding?

8.2 BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Studenten aan vakscholen zijn meer tevreden over de gekozen opleiding en de gekozen school dan studenten aan roc's en studenten aan aoc's. Wat betreft het met plezier naar school gaan, zien we ook hier bij studenten aan vakscholen een grotere mate van plezier, dan bij studenten aan roc's en aoc's.

Tussen bol- en bbl-studenten zijn er nauwelijks verschillen in tevredenheid over de gekozen school en het met plezier naar school gaan. Wat betreft de tevredenheid over de gekozen opleiding constateren we wel verschillen: bbl-studenten zijn meer tevreden over hun opleiding dan bol-studenten.

Studenten aan niveau-4-opleidingen zijn het meest tevreden met de gekozen opleiding. Voor studenten op niveau 3, op de voet gevolgd door studenten aan entreeopleidingen, geldt dit minder. Het minst tevreden met de gekozen opleiding zijn studenten aan niveau-2-opleidingen. Wat betreft de gekozen school zien we een iets ander beeld. Over de gekozen school zijn studenten aan entreeopleidingen meer tevreden dan studenten van de andere niveaus. Studenten van entreeopleidingen gaan ook het meest met plezier naar school; studenten van niveau 2 het minst.

Tussen mannelijke en vrouwelijke studenten zien we geen noemenswaardige verschillen in tevredenheid over de gekozen opleiding. Ditzelfde geldt voor de tevredenheid over de gekozen school. Mannelijke en vrouwelijke studenten verschillen eveneens nauwelijks van elkaar in hun antwoord als gevraagd wordt of zij met plezier naar school gaan.

8.3 RAPPORTCIJFERS

De studenten is gevraagd om een waardering te geven aan de opleiding en de school waar ze deze opleiding volgen. Zij hebben dat gedaan met het beantwoorden van de volgende twee vragen:

- Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding?
- Welk rapportcijfer geef je jouw school?

Het gemiddelde rapportcijfer dat studenten dit jaar aan hun opleiding geven is een ruime voldoende: 7,1. Aan de school geeft men gemiddeld dit jaar een 6,7. Hiermee stijgt ook dit jaar zowel de waardering voor de opleiding als de waardering voor de school weer licht. Zoals ook in het volgende hoofdstuk aan de orde komt, zijn dit geen cijfers die de norm moeten zijn voor individuele instellingen. Het zijn gemiddelde cijfers van een landelijke populatie. De populatie van individuele instellingen kan hiervan verschillen door zaken die niet (volledig) te wijten zijn aan het beleid van individuele instellingen.

tabel 2: Gemiddeld rapportcijfer voor opleiding en instelling, naar jaar

	2010	2012	2014	2016	2018
Rapportcijfer opleiding	6,9	6,9	7,0	7,0	7,1
Rapportcijfer instelling	6,4	6,4	6,5	6,6	6,7

Bron: JOB-monitor 2018

8.4 BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Studenten aan vakscholen geven gemiddeld het hoogste rapportcijfer aan hun school (7,3) en aan hun opleiding (7,4). Studenten aan roc's geven hun school gemiddeld een 6,6 en hun opleiding een 7,1. Ook studenten aan aoc's waarderen hun opleiding meer dan hun school: zij geven hun school gemiddeld een 6,7 en hun opleiding een 7,0.

Bbl-studenten geven hun opleiding met een 7,2 een iets hoger rapportcijfer dan bol-studenten die gemiddeld een 7,1 aan hun opleiding geven. De school krijgt van bol-studenten weer een iets hoger rapportcijfer: 6,7 tegenover een 6,6 van bbl-studenten.

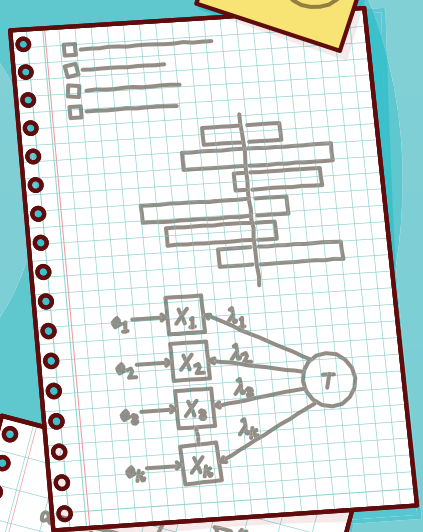
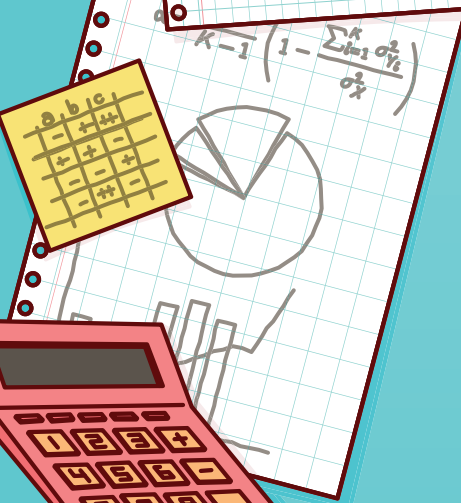
Zowel studenten aan entreeopleidingen als van opleidingen van niveau 3 en niveau 4 geven hun opleiding gemiddeld een 7,2. Studenten van niveau 2 waarderen hun opleiding iets lager; zij geven gemiddeld een 7,0 aan hun opleiding. De school krijgt van studenten aan entreeopleidingen de hoogste waardering: een 7,2 gemiddeld. Studenten van niveau 2 en niveau 4 geven de school gemiddeld een 6,7; studenten van niveau 3 een 6,6 gemiddeld.

De school krijgt van zowel mannelijke studenten als van vrouwelijke studenten een 6,7. De opleiding wordt door vrouwen gemiddeld iets beter gewaardeerd met een 7,2 tegenover een 7,1 van de mannelijke studenten.

8.5 SAMENVATTING

In dit hoofdstuk is de algemene tevredenheid, het plezier van het naar school gaan en de rapportcijfers voor zowel de school als de instelling gepresenteerd. Een meerderheid van de mbo'ers is tevreden over de opleiding die ze gekozen hebben. Over de gekozen instelling waar deze opleiding gevolgd wordt, is men in mindere mate tevreden (58%). Een meerderheid van de mbo'ers gaat met plezier naar de opleiding, dertien procent niet. Studenten aan vakscholen zijn meer tevreden dan de andere studenten over hun opleiding en school. Zij zijn ook degenen die vaker aangeven met plezier naar school te gaan. Bbl-studenten zijn meer tevreden over hun opleiding dan bol'ers, qua tevredenheid over school verschillen zij niet in mening. Over de opleiding zijn studenten van niveau-4-opleidingen het meest tevreden en studenten van niveau-2-opleidingen het minst. Studenten aan entreeopleidingen zijn daarentegen het meest tevreden over hun school in vergelijking met studenten van andere niveaus. Ook gaan studenten aan entreeopleidingen het vaakst met plezier naar school; studenten van opleidingen op niveau 2 gaan het minst vaak met plezier naar school.

De opleiding wordt ook dit jaar met een 7,1 hoger gewaardeerd dan de school (6,7). Vooral bij studenten aan roc's en aoc's is het verschil in waardering tussen opleiding en school groot. Studenten aan vakscholen geven hun opleiding gemiddeld een 7,4 en hun school een 7,3. Van roc-studenten krijgt de opleiding een gemiddeld cijfer van 7,1 en de school een 6,6. Aoc-studenten geven hun opleiding gemiddeld een 7,0 en hun school gemiddeld een 6,7.

A small yellow square icon containing a 3x3 grid. The top row is labeled 'a, b, c'. The cells contain signs: $-$, $+$, $+$ in the first row; $+$, $+$, $+$ in the second row; $-$, $+$, $-$ in the third row.

WAT BEPAALT

TEVREDENHEID?

Tot dusver is een beschrijving gegeven van een reeks tevredenheidsoordelen. In dit laatste hoofdstuk maken we een overkoepelende analyse van de resultaten die in deze JOB-monitor verzameld zijn. Waarin verschillen instellingen het sterkst van elkaar? En: verschillen ze wel écht van elkaar? Ook kijken we naar resultaten in samenhang: zijn er aspecten binnen een opleiding die meer dan andere de uiteindelijke tevredenheid bepalen? En waar begin je als school als je tevredenheid wil verbeteren? Kortom: in dit laatste hoofdstuk gaan we de diepte in!

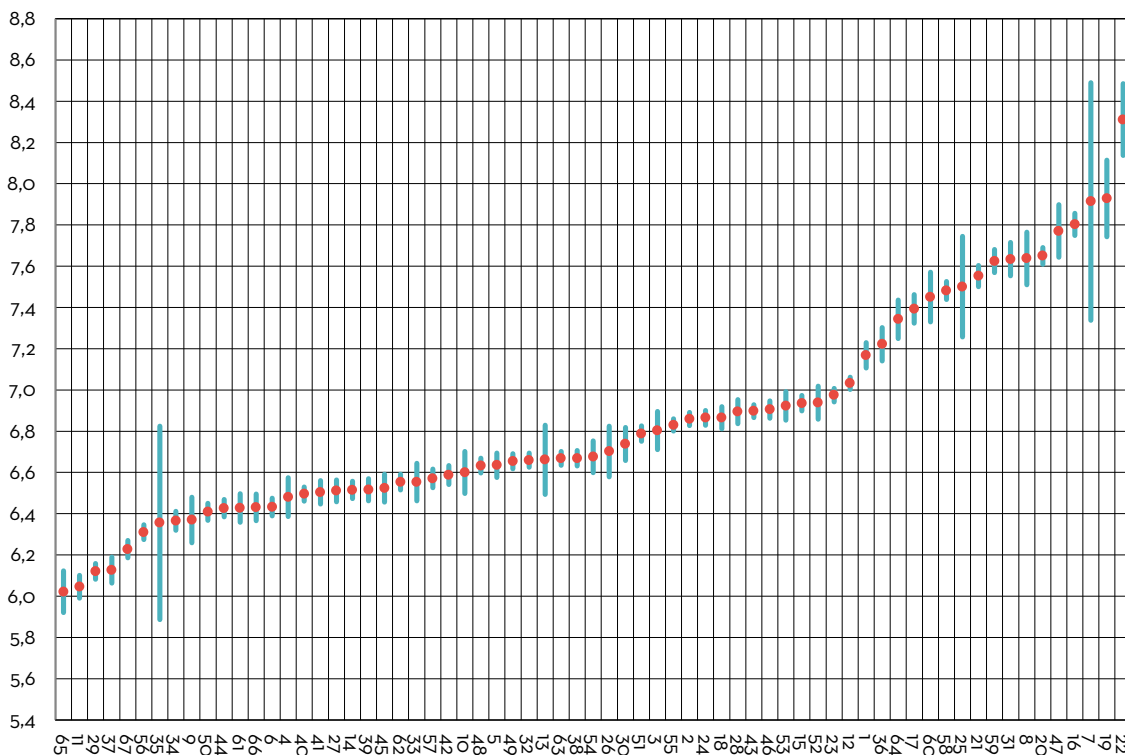
9.1 VERSCHILLEN JUIST INTERPRETEREN

Het blijft verleidelijk om op basis van de JOB-monitor instellingen rechtstreeks met elkaar te vergelijken. Toch is het van belang dat niet “zomaar” te doen. In deze en volgende paragraaf noemen we twee belangrijke voorwaarden voor het vergelijken van verschillen. In de volgende paragraaf gaan we in op de invloed van instelling en opleiding op de uitkomsten, in deze paragraaf komt het toetsen van verschillen aan bod.

Omdat de JOB-monitor, ondanks de hoge respons, nog altijd een onderzoek betreft waarbij niet iedere student zijn of haar mening over het onderwijs geeft, is het te kort door de bocht om de precieze gemiddelden direct met elkaar te vergelijken. Het is noodzakelijk om bij het interpreteren van de resultaten rekening te houden met een bepaalde bandbreedte waarbinnen het feitelijke gemiddelde zal liggen. De bandbreedte van een gemiddelde wordt door twee dingen bepaald: het aantal studenten dat aan het onderzoek mee doet en de mate waarin hun antwoorden op elkaar lijken. Of het gemiddelde in deze resultaten een correcte weergave is van het feitelijk gemiddelde (waarbij dus echt alle studenten hun mening zouden hebben gegeven), is waarschijnlijker als er meer studenten meedoen aan het onderzoek.

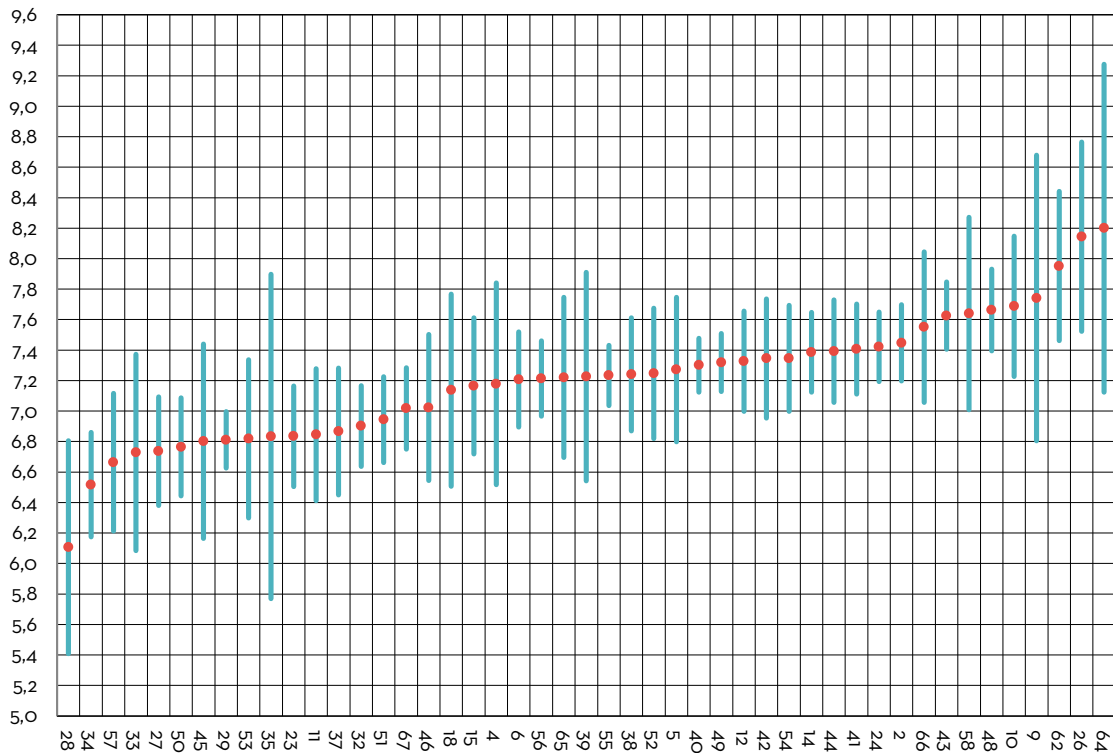
In onderzoek dat gebaseerd is op de bevraging van een deel van de populatie, is het gebruikelijk om bij het toetsen van verschillen te rekenen met een 95%-betrouwbaarheidsinterval, waarbij met 95 procent zekerheid vast te stellen is dat het gemiddelde van een bepaalde groep tussen een bepaalde onder- en bovenwaarde ligt. Wanneer de gemiddelden van groepen onderling vergeleken worden, is het belangrijk om het betrouwbaarheidsinterval in die vergelijking toe te passen: pas als het interval nergens een overlap vertoont met dat van de vergelijkingsgroep, mag er van een verschil gesproken worden. In figuur 93 zijn de rapportcijfers per instelling weergegeven met naast het puntgemiddelde (het gemiddelde dat overal gerapporteerd wordt) ook het betrouwbaarheidsinterval. Als er sprake is van overlap, is dat in dit figuur direct zichtbaar. Een andere manier om met deze (schijn)verschillen om te gaan, is de verschillen consequent te toetsen (bijv. met een t-toets) en alleen als verschillen te benoemen als de verschillen significant blijken te zijn.

In figuur 93 is op basis van het betrouwbaarheidsinterval te zien dat de ogenschijnlijk best scorende instelling feitelijk niet beter is dan de nummer twee en drie. Sterker nog, de instelling op plaats drie scoort met een puntgemiddelde van 7,9 statistisch gezien absoluut niet beter dan de twaalf instellingen daaronder.

figuur 93: Rapportcijfer per instelling (geanoniseerd), naar instelling (betrouwbaarheidsintervallen)

Het belang van het rekening houden met de betrouwbaarheidsintervallen, wordt des te meer duidelijk wanneer ingezoomd wordt op deelgroepen binnen instellingen. In figuur 94 is het rapportcijfer uitgedraaid voor uitsluitend studenten aan entreeopleidingen. De best scorende instelling, afgaande op het puntgemiddelde, lijkt instelling 64 met gemiddeld een 8,2. Bestudering van de betrouwbaarheidsintervallen wijst echter uit dat het gemiddelde alleen significant afwijkt van de twee instellingen met het laagste puntgemiddelde, maar bijvoorbeeld niet significant beter is dan de 6,7 van instelling 57. Ondanks dat dit op het oog grote verschillen lijken, mag absoluut niet gesteld worden dat de ene instelling het hierin beter doet dan de andere. Het verkleinen van de betrouwbaarheidsintervallen is mogelijk door meer studenten de vragenlijst in te laten vullen zodat ze een betere afspiegeling zijn van de groep waarover uitspraken gedaan wordt.

figuur 94: Rapportcijfer per instelling (geanonimiseerd), naar instelling (betrouwbaarheidsintervallen; uitsluitend entreeopleidingen)

9.2 INVLOED VAN INSTELLING EN OPLEIDING OP TEVREDENHEID

In de vorige paragraaf is een eerste voorwaarde voor eerlijke vergelijking gegeven: ogenschijnlijke verschillen dienen altijd getoetst te worden omdat je op het oog verschillen niet altijd op hun statistische waarde kunt schatten. In het geval van tevredenheidsonderzoek komt daar nog een tweede voorwaarde bij: zorg dat er geen appels met peren vergeleken worden. Het is bekend dat mbo-instellingen sterk verschillen in de samenstelling van hun studentpopulatie. Voorbij gaan aan verschillen in de samenstelling van de groep studenten die aan een instelling studeert, maakt dat bij een ongecorrigeerde vergelijking van instellingen vooral verschillen in individuele kenmerken van studenten worden vergeleken en niet zozeer verschillen tussen instellingen. De mate waarin instellingen mede bepalen hoe hoog de tevredenheid van studenten is, is vast te stellen met behulp van een multilevelanalyse die precies laat zien hoeveel procent van de tevredenheid op elk niveau (student - opleiding - instelling) verklaard wordt. Gemiddeld is 88 procent van de verschillen terug te voeren op verschillen tussen studenten, twee procent op verschillen tussen instellingen en tien procent op verschillen tussen opleidingen. Op een aantal punten zijn opleiding en instelling wel sterker bepalend.

De vijf tevredenheidsaspecten waar de invloed van instelling het grootst is, zijn:

- rapportcijfer school (6,3% van de verschillen is terug te voeren op verschillen tussen instellingen);
- tevredenheid over de kantine (5,2%);
- gebruik kunnen maken van internet (4,5%);
- mogelijkheid om rustig te studeren (4,4%);
- tevredenheid over de keuze voor de school (4,2%).

De invloed van opleiding is het grootst bij onderstaande vijf tevredenheidsaspecten:

- gebruik gekochte leermaterialen (23,7%);
- totaaloordeel lessen en programma (17,4%);
- uitval onderwijsfaciliteiten (14,5%);
- tevredenheid over het rooster (14,5%);
- op tijd de uitslag van een toets horen (13,6%).

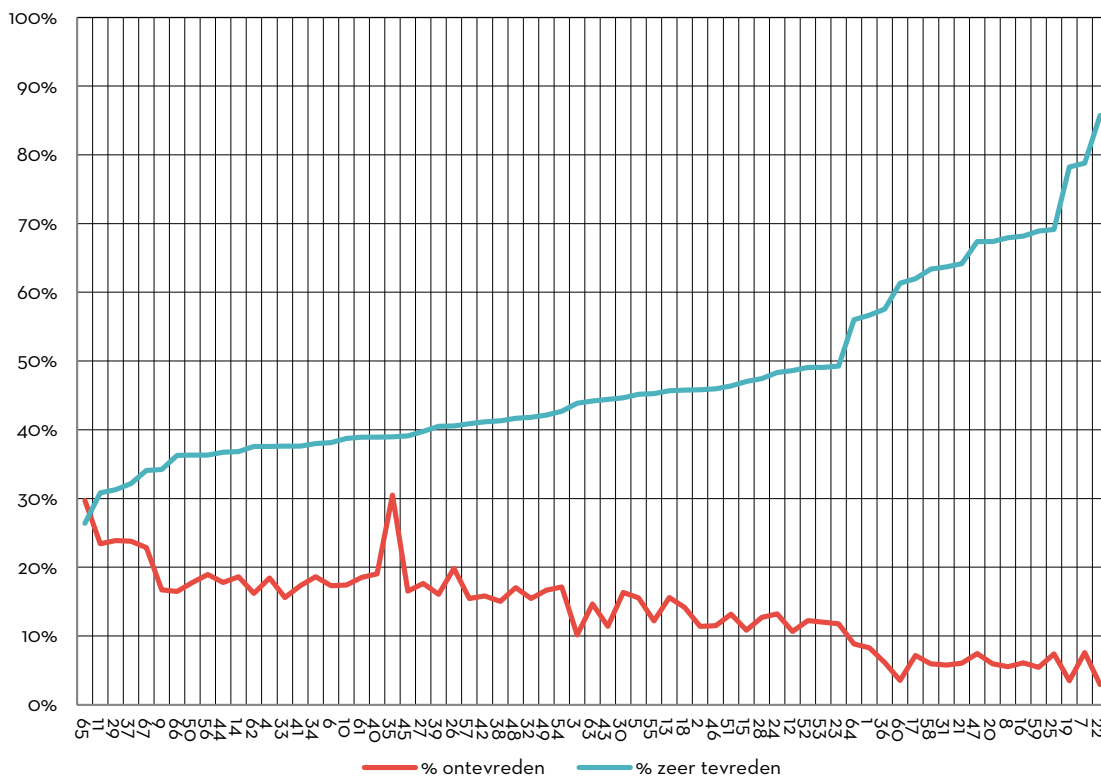
Verschillen waarbij individuele kenmerken van de studenten het meeste invloed hebben, zijn:

- actief mee willen praten over verbeteren school/opleiding (95,4%);
- tevredenheid over hoe toetsen worden afgenomen (94,1%);
- voldoende mogelijkheid om in eigen tempo te leren (93,4%);
- je veilig voelen op school (92,8%);
- goed beeld hebben van eigen voortgang (92,5%).

Omdat tevredenheidsscores dus in sterke mate bepaald worden door kenmerken van studenten, is het belangrijk daarmee rekening te houden bij vergelijkingen met andere opleidingen en instellingen. Dat kan statistisch door in een multivariate analyse uitkomsten te 'controleren' voor de achterliggende kenmerken (van liefst zowel student, opleiding als instelling), maar ook eenvoudiger door bij de keuze van de vergelijkingsgroep verstandig te kiezen. Zonder meer een opleiding aan een groot roc in de Randstad naast eenzelfde opleiding aan een kleine vakschool in een niet-stedelijk gebied zetten, is absoluut niet zinvol. Je weet op voorhand al dat de studenten die aan beide opleidingen studeren te sterk van elkaar verschillen.

9.3 TEVREDEN STUDENTEN

Wat onderscheidt de zeer tevreden student nu van de ontevreden student? We vergeleken de twee uitersten: de groep die opleiding en instelling gemiddeld een 7,5 of hoger geven en studenten die een rapportcijfer 5,5 of lager uitdeelden. Landelijk is 43 procent te categoriseren als zeer tevreden, tegenover vijftien procent ontevreden. In figuur 95 zijn de twee groepen per instelling weergegeven. Op één instelling zijn er meer ontevreden dan zeer tevreden studenten, op alle andere instellingen zijn er meer (en veelal beduidend meer!) zeer tevreden studenten dan dat er ontevreden studenten zijn.

figuur 95: Percentage ontevreden en zeer tevreden studenten per instelling

Om te bepalen welke kenmerken en tevredenheidsaspecten het sterkst van invloed zijn op de indeling in de ene of de andere groep, is een grote logistische regressie uitgevoerd. Hierin zijn door de statistische software zelf achtergrondkenmerken en tevredenheidsoordelen toegevoegd op basis van de sterkste bijdrage aan het verschil tussen beide groepen, daarbij elke toevoeging controlerend voor de onderlinge samenhang met andere kenmerken/oordelen. Deze analyse laat zien dat de volgende achtergrondkenmerken het sterkst samenhangen met het behoren tot de groep zeer tevreden studenten:

- schoolsoort (studenten aan vakscholen zijn vaker zeer tevreden dan studenten aan aoc's en roc's);
- geslacht (vrouwelijke studenten zijn vaker zeer tevreden dan mannelijke studenten);
- niveau (niveau-2- en -3-studenten zijn minder vaak zeer tevreden dan niveau-4-studenten en studenten aan een entreeopleiding);
- leerweg (bbl-studenten zijn vaker zeer tevreden dan bol-studenten).

De volgende tien tevredenheidsoordelen zijn het meest bepalend voor het onderscheid tussen ontevreden en zeer tevreden studenten (in volgorde van belangrijkheid):

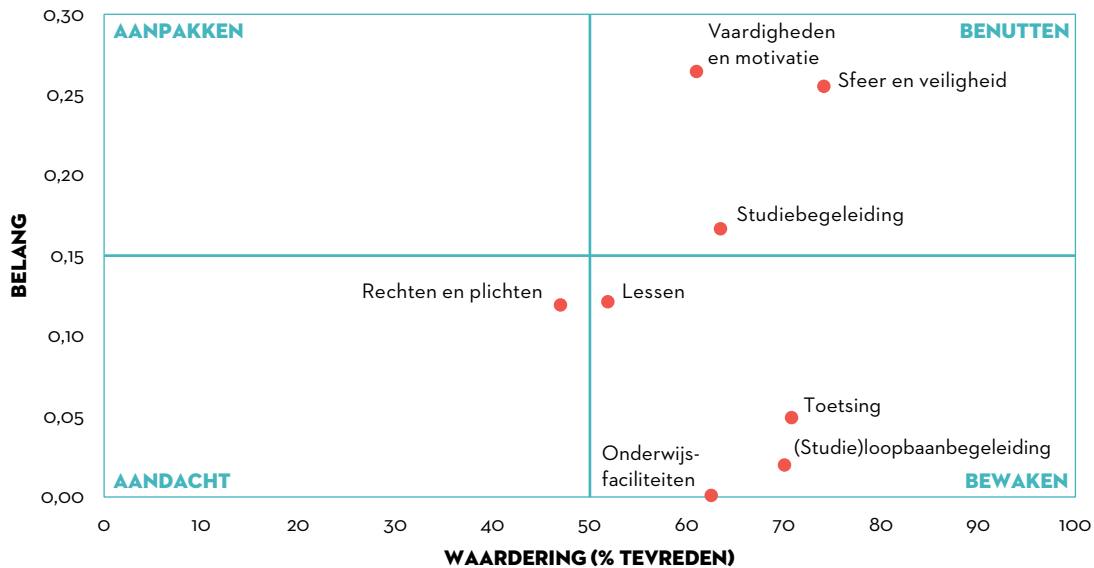
- begeleiding bij de opleiding;
- sfeer binnen de opleiding;
- nuttige lessen;
- informatie vooraf klopt met werkelijkheid;
- school vindt mening van studenten belangrijk;

- afwisseling in de manieren van lesgeven;
- lesmateriaal goed;
- in en om schoolgebouw schoon;
- goede docenten;
- goed beeld van eigen studievoortgang.

Studenten die op deze aspecten hoog scoren, hebben de grootste kans om tot de groep zeer tevreden studenten te behoren, ongeacht hun scores op de andere variabelen.

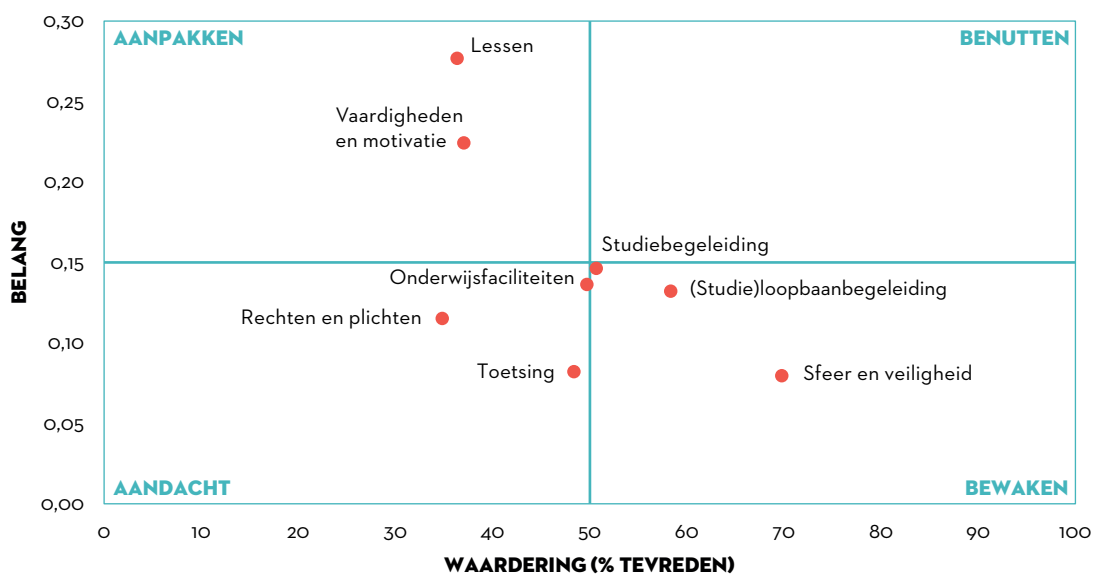
9.4 PRIORITEITEN BEPALEN

Eerder dit hoofdstuk is benadrukt hoe belangrijk het is om ‘verstandig’ te vergelijken, rekening houdend met het belang om te toetsen of verschillen ook daadwerkelijk significant zijn en met het ‘eerlijk’ vergelijken met opleidingen en scholen die qua kenmerken vergelijkbaar zijn. Dit is met alle genoemde haken en ogen bepaald geen makkelijke opdracht. JOB vindt het daarom terecht ook interessanter om de blik op de eigen instelling/opleiding te richten en daarbinnen te bepalen waar de mogelijkheden voor verbetering liggen. Een statistisch wellicht wat ingewikkeld, maar grafisch zeer heldere tool daarvoor is het opstellen van een prioriteitenmatrix. Hierin wordt het relatieve gewicht van de tevredenheidsoordelen (zie vorige paragraaf) voor het rapportcijfer voor de opleiding (“belang”) afgezet tegen het percentage tevreden studenten binnen elk tevredenheidsoordeel (“waardering”). De figuur die daaruit volgt, kent een verdeling in vier vlakken: “aanpakken” (belang hoog, tevredenheid laag), “bewaken” (tevredenheid hoog, belang laag), “benutten” (tevredenheid hoog, belang hoog) en “aandacht geven” (belang laag, tevredenheid laag). Met een dergelijke prioriteitenmatrix ontstaat maximale stuurinformatie: in één oogopslag is te zien wat de studenten belangrijk vinden en hoe daar op dit moment al op gescoord wordt. Ter illustratie is voor twee verschillende opleidingen (beide aan een andere mbo-instelling) een prioriteitenmatrix opgesteld op basis van de totaaloordeelen.

figuur 96: Prioriteitenmatrix - voorbeeld 1

In het eerste voorbeeld zijn er niet direct urgente punten om aan te pakken: alle punten die statistisch belangrijk zijn voor de hoogte van het rapportcijfer, worden relatief hoog gewaardeerd. Er is ruimte voor verbetering waar het op de vaardigheden en motivatie van studenten aankomt: dit aspect is sterk bepalend voor de algemene tevredenheid, maar wordt door niet alle studenten als volledig op orde beschouwd. Daarnaast is het van belang om aandacht te schenken aan zaken die samenhangen met rechten en plichten en ook ervoor te zorgen dat de punten die nu goed gescoord worden ook in de toekomst goed blijven scoren.

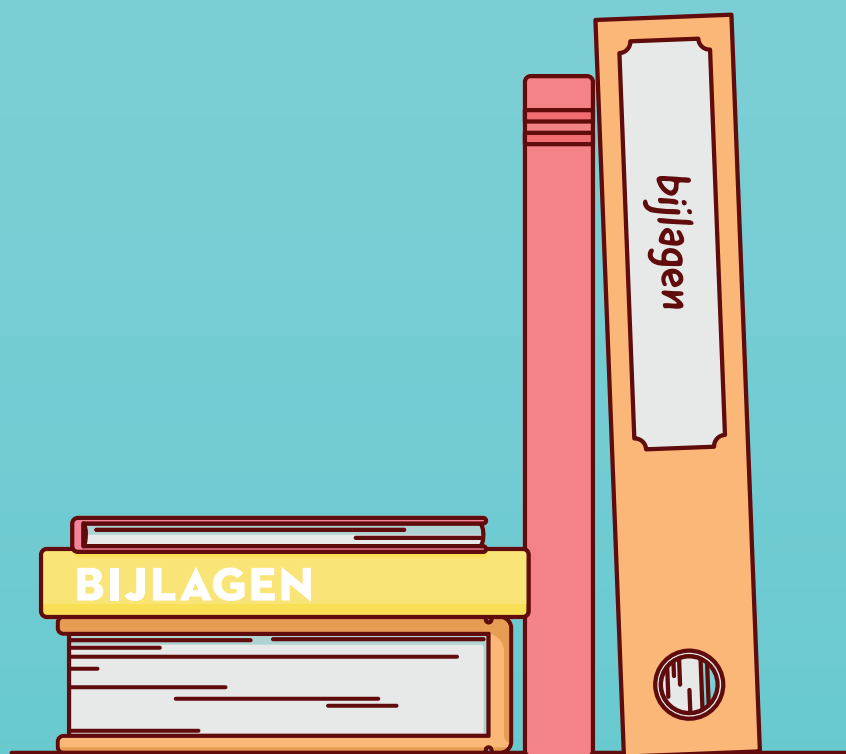
figuur 97: Prioriteitenmatrix - voorbeeld 2

In het tweede voorbeeld is er meer werk aan de winkel. Precies de zaken die het meest bepalend zijn voor de tevredenheid van studenten (tevredenheid over lessen en over vaardigheden en motivatie), worden door een minderheid van de studenten als voldoende op orde beschouwd.

9.5 SAMENVATTING

Dit hoofdstuk geeft een opfriscursus verstandig vergelijken. In tien metingen tijd is de JOB-monitor meer en meer een rankingsinstrument geworden, waar het feitelijk bedoeld was voor studenten om zelf binnen de instelling het gesprek aan te gaan over wat er volgens hen beter kan. Vergelijken is uiteraard wel mogelijk, maar in dit hoofdstuk is benadrukt dat dat écht met (statistische) aandacht moet gebeuren. Een eerste voorwaarde is niet alleen puntgemiddelden op een rij zetten, maar altijd toetsen of de gevonden verschillen wel écht zo verschillend zijn als ze lijken. Daarnaast is het essentieel om bewust de groep te kiezen waarmee vergeleken wordt. Immers, heel veel tevredenheidsoordelen blijken sterker bepaald te worden door verschillen tussen studenten, dan tussen instellingen. Verschillen die er ogenschijnlijk zijn, zijn vaak het gevolg van het type student dat er rondloopt. Wanneer met zorg met de data wordt omgegaan, biedt de JOB-monitor een rijke bron aan informatie en handvatten om concreet aan de slag te gaan. Een hulpmiddel daarbij kan een prioriteitenmatrix zijn waarbij in één oogopslag zichtbaar wordt op welke punten actie ingezet moet worden. Een andere interessante analyse die ook op instellings- of opleidingsniveau uitgevoerd kan worden, is het kijken naar wat tevreden van ontevreden studenten onderscheidt. In dit hoofdstuk deden we dat voor het totaal en ontdekten daar dat het verschil gemaakt wordt door het op orde hebben van vijf redelijk basale kernpunten van het onderwijs: studenten willen graag goed begeleid worden, hechten aan een goede sfeer, vinden het belangrijk dat de lessen die ze volgen nuttig zijn, ontvangen graag informatie die klopt met de werkelijkheid en (heel belangrijk!) studenten willen graag dat de school laat merken belang te hechten aan de inbreng van studenten.

BIJLAGEN

Bijlage A: Respons naar achtergrondkenmerken

Bijlage B: Indeling in clusters

Bijlage C: Vragenlijst

Bijlage D: Gebruikte afkortingen

Bijlage E: Lijst van tabellen en figuren

BIJLAGE A: RESPONS NAAR ACHTERGRONDKENMERKEN

tabel 3: Verdeling respondenten naar leerweg

	Aantal	%
Bbl	47.630	18,0
Bol	216.771	81,9
Ovo	131	0,0
Totaal	264.532	100,0

Bron: JOB-monitor 2018, ongewogen aantallen

tabel 4: Verdeling respondenten naar niveau

	Aantal	%
Entreeopleiding	5.152	1,9
Niveau 2	40.827	15,4
Niveau 3	65.159	24,6
Niveau 4	153.394	58,0
Totaal	264.532	100,0

Bron: JOB-monitor 2018, ongewogen aantallen

tabel 5: Verdeling respondenten naar geslacht

	Aantal	%
Man	130.947	49,5
Vrouw	133.585	50,5
Totaal	264.532	100,0

Bron: JOB-monitor 2018, ongewogen aantallen

tabel 6: Verdeling respondenten naar leeftijd

	Aantal	%
17 jaar en jonger	122.088	46,2
18-19 jaar	79.658	30,1
20-21 jaar	29.214	11,0
22-25 jaar	17.608	6,7
26 jaar en ouder	15.964	6,0
Totaal	264.532	100,0

Bron: JOB-monitor 2018, ongewogen aantallen

tabel 7: Verdeling respondenten naar al dan geen beperking

	Aantal	%
Geen beperking	155.209	58,7
Wel een beperking	105.101	39,7
Onbekend	4.222	1,6
Totaal	264.532	100,0

Bron: JOB-monitor 2018, ongewogen aantallen

tabel 8: Verdeling respondenten naar leerweg

	Aantal	%
Afbouw, hout en onderhoud	4.352	1,6
Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek	5.000	1,9
Bouw en infra	7.274	2,7
Cross-over	374	0,1
Economie en administratie	27.799	10,5
Entree	5.152	1,9
Handel en ondernemerschap	15.184	5,7
Horeca en bakkerij	13.244	5,0
Informatie en communicatietechnologie	12.294	4,6
Media en vormgeving	14.564	5,5
Mobiliteit en voertuigen	8.626	3,3
Techniek en procesindustrie	20.106	7,6
Toerisme en recreatie	5.104	1,9
Transport, scheepvaart en logistiek	8.715	3,3
Uiterlijke verzorging	7.991	3,0
Veiligheid en sport	17.780	6,7
Voedsel, natuur en leefomgeving	15.806	6,0
Zorg en welzijn	75.167	28,4
Totaal	264.532	100,0

Bron: JOB-monitor 2018, ongewogen aantallen

tabel 9: Verdeling respondenten naar schooltype

	Aantal	%
Aoc	14.448	5,5
Roc	233.180	88,1
Vakinstelling	16.839	6,4
Onbekend	65	0,0
Totaal	264532	100,0

Bron: JOB-monitor 2018, ongewogen aantallen

BIJLAGE B: INDELING IN CLUSTERS

CLUSTERINDELING JOB-MONITOR 2018

Cluster	Cronbach's alpha
Lessen/programma	0,76
Hoe tevreden ben je over de afwisseling in de manieren waarop je les krijgt?	
Vind je jouw docenten goed?	
Vind je het lesmateriaal goed?	
Worden boeken en lesmaterialen die je moet kopen, gebruikt?	
Heb je goed contact met je docenten?	
Toetsing en examinering	0,81
Weet je op tijd wanneer er een toets is?	
Weet je op tijd waar de toets over gaat?	
Krijg je de uitslag van een toets op tijd te horen?	
Sluiten de toetsen aan op wat je geleerd hebt?	
Hoe tevreden ben je over hoe een toets wordt afgenomen?	
Studiebegeleiding	0,71
Hoe vind je de begeleiding bij je opleiding?	
Heb je een goed beeld van je eigen voortgang bij je opleiding?	
Is er voldoende mogelijkheid om in je eigen tempo te leren?	
Onderwijsfaciliteiten	0,71
Kun je op school ergens rustig studeren?	
Als je een medewerker van school nodig hebt, kun je die dan bereiken?	
Kun je gebruik maken van internet als dat nodig is voor school?	
Hoe tevreden ben je over hoe docenten met ict werken?	
Ondersteunt school jou bij het gebruik van ict die je moet gebruiken voor jouw opleiding?	
Vaardigheden en motivatie	0,79
Weet je waarom je iets moet leren?	
Hoe tevreden ben je over hoe docenten jou motiveren?	
Word je voldoende uitgedaagd tijdens de les?	
Vind je de lessen die je krijgt nuttig?	
Stage (bol)	0,81
Ben je door school goed voorbereid op je stage/bpv?	
Had je moeite om een stage-/bpv-plaats te vinden?	
Helpt de school je bij het vinden van een stage-/bpv-plaats?	

- Leer je op je stage-/bvp-plaats voldoende?
- Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je stage/bpv?
- Ben je tevreden over de begeleiding door de school tijdens je stage/bpv?
- Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf tijdens je stage/bpv?
- Vind je dat jouw begeleider op school en jouw stagebegeleider voldoende contact hebben?
- Ben je tevreden over de manier waarop jouw stage/bpv wordt beoordeeld?

Werkplek (bbl)**0,76**

- Had je moeite om voor je opleiding een werkplek te vinden?
- Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf op je werkplek?
- Kun je jouw werkervaringen voldoende op school bespreken?
- Leer je op je werkplek voldoende?
- Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je werkplek?
- Ben je tevreden over de manier waarop jouw praktijkdeel wordt beoordeeld?
- Vind je dat de school en jouw leerbedrijf voldoende contact hebben?

Studie- en loopbaanbegeleiding**corr. 0,55**

- Weet je wat je na je opleiding kan gaan doen?
- Ben je tevreden over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor vervolgopleiding?

Rechten en plichten**corr. 0,50**

- Ben je goed geïnformeerd over je rechten en plichten?
- Ben je tevreden over de wijze waarop op school wordt omgegaan met klachten van studenten?

Sfeer en veiligheid**0,79**

- Is het in en om het schoolgebouw schoon?
- Voel je je veilig op school?
- Vind je dat je school voldoende doet om je er veilig / op je gemak te laten voelen?
- Hoe vind je de sfeer binnen jouw opleiding?

School en studie**corr. 0,58**

- Hoe tevreden ben je over de opleiding die je hebt gekozen?
- Hoe tevreden ben je over de school die je hebt gekozen?

Bron: JOB-monitor 2018

BIJLAGE C: VRAGENLIJST

1. In welk leerjaar zit je?

1 2 3 4 + mijn school werkt niet met leerjaren indien BBL: + weet niet

A. INFORMATIE

2. Je hebt informatie gekregen over je opleiding voordat je aan je opleiding begon [i]. Klopt deze informatie met wat je nu over je opleiding weet?

helemaal niet ja, zeker + ik heb geen informatie gekregen

[i] Hiermee bedoelen we informatie die je van school over je opleiding hebt gekregen voordat je begon, zodat je wist wat je te wachten stond. Denk hierbij aan je rooster, de verdeling van school/stage, enz.

B. ONDERWIJS(INHOUD)

THEMA: LESSEN / PROGRAMMA

3. Hoe tevreden ben je over de afwisseling in de manieren [i] waarop je les krijgt?

heel ontevreden heel tevreden

[i] Denk hierbij aan de afwisseling van zelfstandig leren, in groepjes leren, klassikaal leren en afstandsleren maar ook de afwisseling tussen theorielessen en praktijklessen

4. Hoe tevreden ben je over de lessen Nederlands?

heel ontevreden heel tevreden + ik krijg geen lessen Nederlands

5. Hoe tevreden ben je over de lessen rekenen?

heel ontevreden heel tevreden + ik krijg geen lessen rekenen

6. Hoe tevreden ben je over de lessen Engels?

heel ontevreden heel tevreden + ik krijg geen lessen Engels

7. Ben je tevreden over de hoeveelheid stage/werk in je opleiding[i]?

heel ontevreden heel tevreden

[i] Ook als je nog geen stage hebt gelopen, zijn we benieuwd naar wat je daarvan vindt!

8. Vind je dat er op school veel onderwijsactiviteiten [i] uitvallen?

veel te veel nooit

[i] We bedoelen dan niet alleen lessen, maar ook bijvoorbeeld het werken aan projecten.

9. Ben je tevreden over je rooster [i]?

heel ontevreden heel tevreden

[i] We bedoelen hiermee bijvoorbeeld de verdeling van je lesuren over een dag (heb je veel tussenuren), over de week (een korte lesdag afgewisseld met een lange lesdag), hetzelfde vak snel achter elkaar.

10. Vind je dat roosterwijzigingen op tijd worden doorgegeven?

veel te laat ruim op tijd + n.v.t.

11. Vind je jouw docenten goed [i]?

helemaal niet ja, zeker

[i] Dit is misschien niet makkelijk in te vullen, want het verschilt natuurlijk per docent, maar probeer toch een gemiddelde voor docenten op jouw opleiding in te vullen.

12. Vind je het lesmateriaal [i] goed?

helemaal niet ○○○○○ ja, zeker

[i] We bedoelen dan niet alleen schoolboeken, maar ook digitaal lesmateriaal en de spullen in het praktijklokaal.

13. Worden boeken en lesmaterialen die je moet kopen ook gebruikt?

veel te weinig ○○○○○ altijd + ○ n.v.t.

14. Heb je goed contact met je docenten?

heel slecht ○○○○○ heel goed

THEMA: TOETSING EN EXAMINERING

15. Weet je op tijd wanneer er een toets is?

veel te laat ○○○○○ ruim op tijd + ○ n.v.t.

16. Weet je op tijd waar de toets over gaat?

veel te laat ○○○○○ ruim op tijd + ○ n.v.t.

17. Krijg je de uitslag van een toets op tijd te horen?

veel te laat ○○○○○ ruim op tijd + ○ n.v.t.

18. Sluiten de toetsen aan op wat je hebt geleerd?

helemaal niet ○○○○○ ja, zeker + ○ n.v.t.

19. Hoe tevreden ben je over hoe een toets wordt afgenomen [i]?

heel ontevreden ○○○○○ heel tevreden + ○ n.v.t.

[i] Hiermee bedoelen we of er voldoende toetsen aanwezig zijn, er geen geluidsoverlast is, op tijd begonnen wordt met de toets etc.

THEMA: STUDIEBEGELEIDING

20. Hoe vind je de begeleiding [i] bij je opleiding?

heel slecht ○○○○○ heel goed

[i] Hiermee bedoelen we alles wat er vanuit school wordt gedaan aan begeleiding bij het leren. Hieronder vallen ook gesprekken met de mentor/docenten, de studietoelichting en de studietoelichting/begeleider.

21. Heb je een goed beeld van je eigen voortgang [i] bij je opleiding?

helemaal niet ○○○○○ ja, zeker + ○ n.v.t.

[i] Hiermee bedoelen we of je weet welke cijfers je hebt gehaald en hoe je ervoor staat in je opleiding.

22. Is er voldoende mogelijkheid om in je eigen tempo te leren?

veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende

THEMA: ONDERWIJSFACILITEITEN

23. Kun je op school ergens rustig studeren?

helemaal niet ○○○○○ ja, zeker indien niveau 1: + ○ n.v.t.

24. Als je een medewerker[i] van school nodig hebt, kun je die dan bereiken?

heel moeilijk ○○○○○ heel makkelijk + ○ n.v.t.

[i] Een medewerker kan iedereen zijn die op school werkt, bijvoorbeeld een docent maar ook een mentor, studietoelichting of studietoelichting/begeleider.

25. Kun je gebruik maken van internet als dat nodig is voor school?

helemaal niet ja, zeker

[i] We bedoelen hiermee bijvoorbeeld of de wifi-verbinding altijd sterk genoeg is.

26. Hoe tevreden ben je over hoe docenten met ict [i] werken?

heel ontevreden heel tevreden

[i] Met ict bedoelen we bijvoorbeeld computers, digitale leeromgevingen, smartboards of apps.

27. Ondersteunt [i] school jou bij het gebruik van ict die je moet gebruiken voor jouw opleiding?

helemaal niet ja, zeker

[i] We bedoelen hiermee bijvoorbeeld hulp bij het installeren van apps of een e-mailadres die je nodig hebt voor school.

THEMA: VAARDIGHEDEN EN MOTIVATIE

28. Weet je waarom je iets moet leren?

nooit altijd

29. Hoe tevreden ben je over hoe docenten jou motiveren?

heel ontevreden heel tevreden

30. Word je voldoende uitgedaagd [i] tijdens de les?

veel te weinig ruim voldoende

[i] We bedoelen hiermee bijvoorbeeld of je je niet verveelt tijdens de les.

31. Vind je de lessen die je krijgt nuttig?

veel te weinig ruim voldoende

THEMA: STAGE/BPV (BOL) (ALLEEN BOL)

32. Heb je stage [i] gelopen of doe je dat op dit moment?

Ja, ik loop deze week stage Ja, ik heb stage gelopen maar doe dat nu niet Nee [verder naar vraag 49]

[i] We bedoelen hier alleen de stage die je loopt voor een langere tijd voor de opleiding die je nu volgt. Niet een stage die je maar 1 dag hebt gelopen of die je al eerder voor een andere opleiding deed.

33. Ben je door je school goed voorbereid [i] op je stage/bpv?

helemaal niet ja, zeker

[i] hiermee bedoelen we of de school je heeft geïnformeerd over wat de stage/bpv inhoudt, wanneer je aanwezig moet zijn, wie je begeleider wordt etc

34. Had je moeite om een stage-/bpv-plaats te vinden?

heel veel moeite geen moeite

35. Helpt de school je bij het vinden van een stage-/bpv-plaats?

helemaal niet ja, zeker

36. Leer je op je stage-/bpv-plaats voldoende?

veel te weinig ruim voldoende

37. Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je stage/bpv?

veel te weinig ruim voldoende

38. Ben je tevreden over de begeleiding door de school tijdens je stage/bpv?

heel ontevreden heel tevreden

39. Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf tijdens je stage/bpv?

heel ontevreden ○○○○○ heel tevreden

40. Vind je dat jouw begeleider op school [i] en jouw stagebegeleider [ii] voldoende contact hebben?

veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende

[i] We bedoelen hiermee jouw stagebegeleider vanuit school, soms wordt dit ook wel bpv-begeleider of onderwijsbegeleider genoemd.

[ii] We bedoelen hiermee de stagebegeleider op je stage, soms wordt dit ook wel leermeester, praktijkbegeleider of werkbegeleider genoemd.

41. Ben je tevreden over de manier waarop jouw stage/bpv wordt beoordeeld?

heel ontevreden ○○○○○ heel tevreden + ○ n.v.t.

THEMA: WERKPLEK (BBL) | ALLEEN BBL

42. Had je moeite om voor je opleiding een werkplek te vinden?

heel veel moeite ○○○○○ geen moeite

43. Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf op je werkplek?

heel ontevreden ○○○○○ heel tevreden

44. Kun je jouw werkervaringen voldoende op school bespreken?

veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende

45. Leer je op je werkplek voldoende?

veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende

46. Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je werkplek?

veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende

47. Ben je tevreden over de manier waarop jouw praktijkdeel wordt beoordeeld?

heel ontevreden ○○○○○ heel tevreden

48. Vind je dat de school en jouw leerbedrijf voldoende contact hebben?

veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende

C. (STUDIE)LOOPBAANBEGELEIDING

49. Weet je wat je na je opleiding kan gaan doen [i]?

veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende

[i] We bedoelen hiermee of je weet welk beroep je na je opleiding kan uitoefenen en welke mogelijkheden je hebt om verder te studeren.

50. Ben je tevreden over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor vervolgopleiding[i]?

heel ontevreden ○○○○○ heel tevreden + ○ n.v.t.

[i] Hoe goed word je op school geholpen bij de keuze voor wat je na je opleiding gaat doen: een bepaalde baan, of juist nog verder studeren?

51. Ben je tevreden over het aanbod van keuzedelen in je opleiding?

heel ontevreden ○○○○○ heel tevreden + ○ ik heb geen keuzedelen + ○ ik weet niet wat keuzedelen zijn

D. OVERIGE VOORZIENINGEN

52. Ben je tevreden over de kantine op je school?

helemaal niet ja, zeker

E. RECHTEN EN PLICHTEN

53. Ben je goed geïnformeerd over je rechten en plichten [i]?

helemaal niet ja, zeker

[i] Een recht is bijvoorbeeld het op tijd terugkrijgen van een toets en een plicht is bijvoorbeeld de aanwezigheidsplicht.

54. Weet je waar of bij wie je terecht kan als je een klacht hebt?

Ja Nee

55. Ben je tevreden over de wijze waarop op school wordt omgegaan met klachten van studenten [i]?

helemaal niet ja, zeker + ik heb tot nu toe geen klacht gehad en ik ken niemand met een klacht

[i] Het gaat hier om klachten die jij misschien hebt (gehad), maar ook om klachten van je medestudenten.

F. OP SCHOOL MET EEN BEPERKING

56. Heb je een van de volgende lichamelijke handicaps, functiebeperkingen of (chronische) ziektes?

Je kunt meerdere antwoorden aankruisen. [multi resp, max. 5 aanklikbaar]

- Nee [exclusief, naar vraag 63]
- Spraak- en/of taalproblemen (bijv. stotteren, afasie)
- Blind of zeer slechtziend (ook met bril nog slechtziend)
- Doof of zeer slechthorend
- Problemen met (trap)lopen, bewegen en/of gebruik van armen
- Dyslexie
- Dyscalculie
- Chronische pijnklachten
- Migraine / ernstige (spannings)hoofdpijn
- Eetstoornis (boulimie, anorexia, obesitas)
- Long- en ademhalingsprobleem (bijv. cara, astma, chronische bronchitis, CF)
- Huidaandoening (bijv. eczeem, psoriasis)
- Suikerziekte / diabetes
- ADHD of ADD
- Psychisch probleem / aandoening (bijv. psychose, depressie, angststoornis, dwangneurose)
- Verslaving aan drugs, alcohol, gamen of gokken
- Een vorm van autisme (bijv. PDD-NOS, Asperger, klassiek autisme)
- Artrose, reuma of andere gewrichtsklachten
- Epilepsie
- Hart- en vaatziekte (bijv. hartaandoening, hoge bloeddruk, vernauwde vaten)
- Ernstige darmstoornis (bijv. ziekte van Crohn, colitis)
- Anders

57. Is dit vastgesteld door een specialist? [alleen als vraag 56 ≠ nee; apart voor alle aangekruiste beperkingen]

Ja Nee

58. Heb je last van je beperking(en) in je opleiding? [alleen als vraag 56 ≠ nee]

nooit heel vaak

59. Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt? [alleen als vraag 56 ≠ nee]

Ja Nee

60. Houden docenten voldoende rekening met jouw beperking? [alleen als vraag 59 ≠ nee]

veel te weinig ruim voldoende

61. Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen^[i] die er op school zijn voor jouw beperking?

[alleen als vraag 59 ≠ nee]

heel ontevreden heel tevreden + ik heb dat niet nodig.

^[i] We bedoelen hiermee rust- of werkruimtes, werkplekaanpassingen, extra verlichting, scanner, computeraanpassingen zoals bijvoorbeeld spraak of braille, ringleiding, verlenging examentijd.

62. Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw ^[i] voor mensen met jouw beperking? [alleen als vraag 59 ≠ nee]

heel ontevreden heel tevreden + ik heb dat niet nodig.

^[i] We bedoelen hiermee de toegankelijkheid van school, bijvoorbeeld door drempels, liften, breedte van de deuren, aangepaste toiletten enzovoorts.

G. INSPRAAK

63. Vindt de school jouw mening belangrijk?

helemaal niet ja, zeker

64. Heb je een studentenraad of deelnemersraad op school?

Ja, daar zit ik zelf in Ja, maar daar zit ik niet zelf in Nee Weet ik niet

65. Zou je zelf willen meepraten over het verbeteren van jouw school en/of opleiding?

beslist niet heel graag

H. SFEER EN VEILIGHEID

66. Is het in en om het schoolgebouw schoon?

helemaal niet ja, zeker

67. Voel je je veilig op school?

helemaal niet ja, zeker

68. Vind je dat je school voldoende doet om je er veilig / op je gemak te laten voelen?

veel te weinig ruim voldoende

69. Hoe vind je de sfeer binnen jouw opleiding?

heel slecht heel goed

70. Ga je met plezier naar jouw opleiding?

helemaal niet ja, zeker

I. EINDOORDEEL

THEMA: SCHOOL & STUDIE

71. Hoe tevreden ben je over de opleiding die je hebt gekozen?

heel ontevreden heel tevreden

72. Hoe tevreden ben je over de school die je hebt gekozen?

heel ontevreden heel tevreden

THEMA: CIJFER

73. Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding?

74. Welk rapportcijfer geef je jouw school?

BIJLAGE D: GEBRUIKTE AFKORTINGEN

aoc	Agrarisch onderwijscentrum
bbi	Beroepsbegeleidende leerweg
bol	Beroepsopleidende leerweg
bpv	Beroepspraktijkvorming
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
JOB	Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs
mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ovo	Overige opleidingen (ook wel derde leerweg)
roc	Regionaal opleidingscentrum
SBB	Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven

BIJLAGE E: LIJST VAN TABELLEN EN FIGUREN

TABELLEN

tabel 1:	Overzicht respons JOB-monitor 2018	9
tabel 2:	Gemiddeld rapportcijfer voor opleiding en instelling, naar jaar	90
tabel 3:	Verdeling respondenten naar leerweg	104
tabel 4:	Verdeling respondenten naar niveau	104
tabel 5:	Verdeling respondenten naar geslacht	104
tabel 6:	Verdeling respondenten naar leeftijd	105
tabel 7:	Verdeling respondenten naar al dan geen beperking	105
tabel 8:	Verdeling respondenten naar leerweg	106
tabel 9:	Verdeling respondenten naar schooltype	106

FIGUREN

figuur 1:	Oordeel over lessen (totaaloordeel)	20
figuur 2:	Hoe tevreden ben je over de afwisseling in de manieren waarop je les krijgt?	21
figuur 3:	Vind je jouw docenten goed?	21
figuur 4:	Vind je het lesmateriaal goed?	21
figuur 5:	Worden boeken en lesmaterialen die je moet kopen, gebruikt?	21
figuur 6:	Heb je goed contact met je docenten?	21
figuur 7:	Vind je dat er op school veel onderwijsactiviteiten uitvallen? (blauw=(bijna) nooit)	22
figuur 8:	Ben je tevreden over je rooster?	22
figuur 9:	Vind je dat roosterwijzigingen op tijd worden doorgegeven?	22
figuur 10:	Hoe tevreden ben je over de lessen Nederlands?	23
figuur 11:	Hoe tevreden ben je over de lessen rekenen?	23
figuur 12:	Hoe tevreden ben je over de lessen Engels?	24
figuur 13:	Oordeel over vaardigheden en motivatie (totaaloordeel)	25
figuur 14:	Weet je waarom je iets moet leren?	25
figuur 15:	Hoe tevreden ben je over hoe docenten jou motiveren?	25
figuur 16:	Word je voldoende uitgedaagd tijdens de les?	25
figuur 17:	Vind je de lessen die je krijgt nuttig?	25
figuur 18:	Oordeel over toetsing en examinering (totaaloordeel)	26

figuur 19:	Weet je op tijd wanneer er een toets is?	27
figuur 20:	Weet je op tijd waar de toets over gaat?	27
figuur 21:	Krijg je de uitslag van een toets op tijd te horen?	27
figuur 22:	Sluiten de toetsen aan op wat je hebt geleerd?	27
figuur 23:	Hoe tevreden ben je over hoe een toets wordt afgenomen?	28
figuur 24:	Worden boeken en lesmaterialen die je moet kopen, gebruikt?	31
figuur 25:	Aanbod lessen Nederlands, rekenen en Engels	32
figuur 26:	Oordeel over studiebegeleiding (totaaloordeel)	36
figuur 27:	Hoe vind je de begeleiding bij je opleiding?	37
figuur 28:	Heb je een goed beeld van je eigen voortgang bij je opleiding?	37
figuur 29:	Is er voldoende mogelijkheid om in je eigen tempo te leren?	37
figuur 30:	Oordeel over studie- en loopbaanbegeleiding (totaaloordeel)	38
figuur 31:	Weet je wat je na je opleiding kan gaan doen?	39
figuur 32:	Ben je tevreden over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor vervolgonderwijs?	39
figuur 33:	Oordeel over stage (bol, totaaloordeel)	40
figuur 34:	Ben je door je school goed voorbereid op je stage/bpv?	41
figuur 35:	Had je moeite om een stage-/bpv-plaats te vinden? (blauw=geen moeite)	41
figuur 36:	Helpt de school je bij het vinden van een stage-/bpv-plaats?	41
figuur 37:	Leer je op je stage-/bpv-plaats voldoende?	41
figuur 38:	Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je stage/bpv?	41
figuur 39:	Ben je tevreden over de begeleiding door de school tijdens je stage/bpv?	41
figuur 40:	Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf tijdens je stage/bpv?	42
figuur 41:	Vind je dat jouw begeleider op school en jouw stagebegeleider voldoende contact hebben?	42
figuur 42:	Ben je tevreden over de manier waarop jouw stage/bpv wordt beoordeeld?	42
figuur 43:	Ben je tevreden over de hoeveelheid stage in je opleiding? (bol)	43
figuur 44:	Oordeel over werkplek (bbl, totaaloordeel)	44
figuur 45:	Had je moeite om voor je opleiding een werkplek te vinden? (blauw=geen moeite)	45
figuur 46:	Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf op je werkplek?	45
figuur 47:	Kun je jouw werkervaringen voldoende op school bespreken?	45
figuur 48:	Leer je op je werkplek voldoende?	45
figuur 49:	Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je werkplek?	46
figuur 50:	Ben je tevreden over de manier waarop jouw praktijkdeel wordt beoordeeld?	46
figuur 51:	Vind je dat de school en jouw leerbedrijf voldoende contact hebben?	46

figuur 52:	Ben je tevreden over de hoeveelheid bpv in je opleiding? (bbl)	46
figuur 53:	Ben je tevreden over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor vervolgopleiding? Naar niveau	49
figuur 54:	Weet je wat je na je opleiding kan gaan doen? Naar mate waarin studenten tevreden zijn over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor vervolgopleiding	50
figuur 55:	Had je moeite om een stage-/bpv-plaats te vinden? Naar domein (bol)	51
figuur 56:	Had je moeite om een stage-/bpv-plaats te vinden? Naar of school helpt bij vinden stageplaats (bol)	52
figuur 57:	Ben je tevreden over de begeleiding door de school tijdens je stage/bpv? Naar mate van contact tussen begeleider op school en op stage (bol)	52
figuur 58:	Oordeel over sfeer en veiligheid (totaaloordeel)	56
figuur 59:	Is het in en om het schoolgebouw schoon?	57
figuur 60:	Voel je je veilig op school?	57
figuur 61:	Vind je dat je school voldoende doet om je er veilig/op je gemak te laten voelen?	57
figuur 62:	Hoe vind je de sfeer binnen jouw opleiding?	57
figuur 63:	Oordeel over onderwijsfaciliteiten (totaaloordeel)	58
figuur 64:	Kun je op school ergens rustig studeren?	59
figuur 65:	Als je een medewerker van school nodig hebt, kun je die dan bereiken?	59
figuur 66:	Kun je gebruikmaken van internet als dat nodig is voor school?	59
figuur 67:	Hoe tevreden ben je over hoe docenten met ict werken?	59
figuur 68:	Ondersteunt school jou bij het gebruik van ict die je moet gebruiken voor jouw opleiding?	59
figuur 69:	Klopt de informatie over de opleiding die je kreeg voordat je aan de opleiding begon met wat je nu weet?	60
figuur 70:	Ben je tevreden over het aanbod van keuzedelen in je opleiding?	61
figuur 71:	Oordeel over rechten en plichten (totaaloordeel)	62
figuur 72:	Ben je goed geïnformeerd over je rechten en plichten?	63
figuur 73:	Ben je tevreden over de wijze waarop op school wordt omgegaan met klachten van studenten?	63
figuur 74:	Weet je waar of bij wie je terecht kan als je een klacht hebt? (blauw: ja)	63
figuur 75:	Ben je tevreden over de kantine op je school?	64
figuur 76:	Voel je je veilig op school? Naar bekendheid met waar terecht kunnen met een klacht	66
figuur 77:	Ben je tevreden over het aanbod van keuzedelen in je opleiding?	68
figuur 78:	Percentages type beperking en vastgesteld door specialist (meerdere antwoorden mogelijk; alleen studenten met beperking; tien meest voorkomende handicaps (afgezien van anders) geselecteerd in figuur)	72
figuur 79:	Heb je last van je beperking(en) in je opleiding? (blauw: nooit)	73
figuur 80:	Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt? (blauw: ja)	73
figuur 81:	Houden docenten voldoende rekening met jouw beperking?	74

figuur 82:	Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er op school zijn voor jouw beperking?	74
figuur 83:	Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor mensen met jouw beperking?	74
figuur 84:	Heb je een studentenraad of deelnemersraad op school?	80
figuur 85:	Vindt de school jouw mening belangrijk?	81
figuur 86:	Zou je zelf willen meepraten over het verbeteren van jouw school en/of opleiding?	82
figuur 87:	Zou je zelf willen meepraten over het verbeteren van jouw school en/of opleiding? Naar niveau	84
figuur 88:	Hoe tevreden ben je over de opleiding die je hebt gekozen? Naar de mate waarin school jouw mening belangrijk vindt	85
figuur 89:	Oordeel over algemene tevredenheid (totaaloordeel)	88
figuur 90:	Hoe tevreden ben je over de opleiding die je hebt gekozen?	88
figuur 91:	Hoe tevreden ben je over de school die je hebt gekozen?	88
figuur 92:	Ga je met plezier naar jouw opleiding?	89
figuur 93:	Rapportcijfer per instelling (geanonimiseerd), naar instelling (betrouwbaarheidsintervallen)	95
figuur 94:	Rapportcijfer per instelling (geanonimiseerd), naar instelling (betrouwbaarheidsintervallen; uitsluitend entreeopleidingen)	96
figuur 95:	Percentage ontevreden en zeer tevreden studenten per instelling	98
figuur 96:	Prioriteitenmatrix - voorbeeld 1	99
figuur 97:	Prioriteitenmatrix - voorbeeld 2	100

COLOFON

De JOB-monitor 2018 is het tevredenheidsonderzoek van de Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB) onder studenten in het mbo.

Algemene projectcoördinatie:

Jasper van Doremalen
Marlon Bosscher

Onderzoek:

ResearchNed, Nijmegen

Froukje Wartenbergh-Cras
Joyce Bendig-Jacobs
Danny Brukx

Ontwerp:

MegaMoniek (Moniek van Adrichem)

Druk:

Postfly, Amsterdam

De JOB-monitor 2018 kon worden uitgevoerd dankzij een financiële bijdrage van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

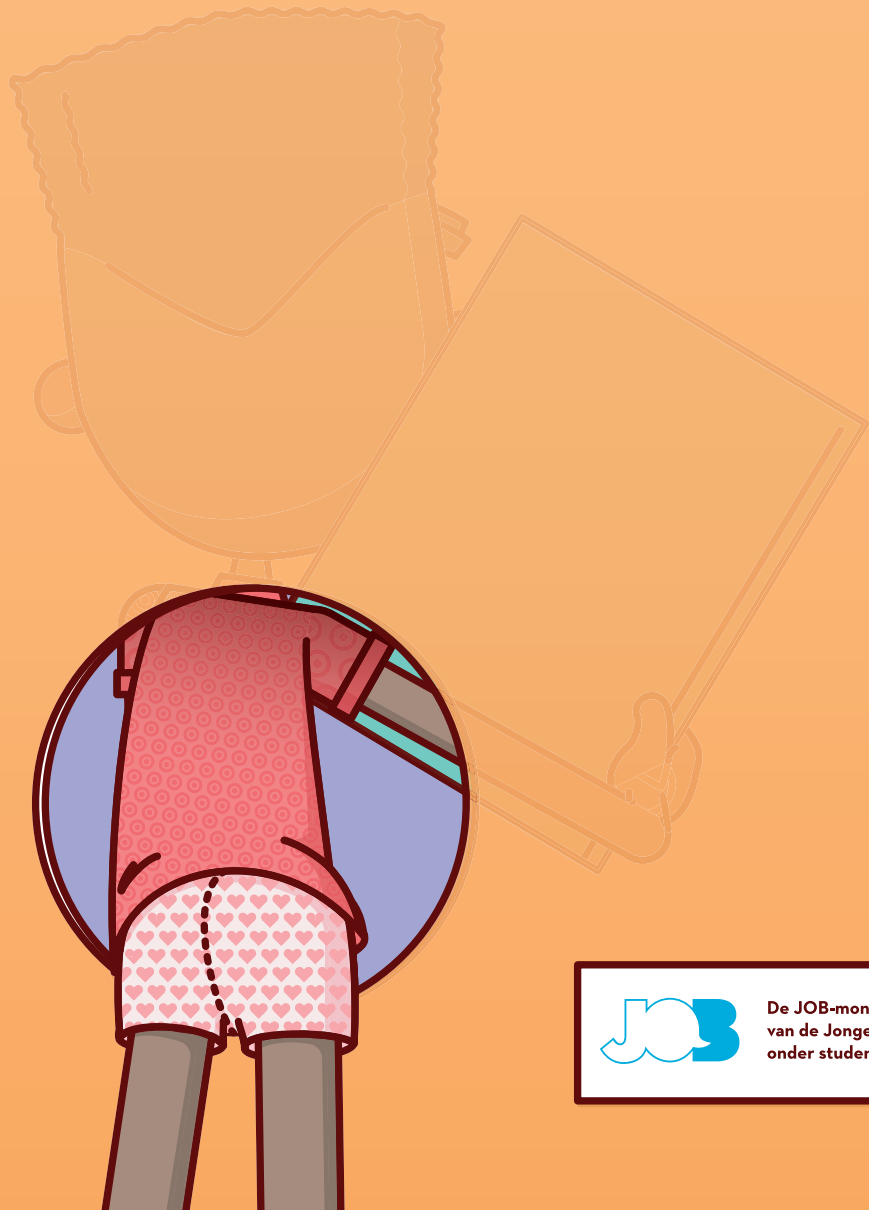
© 2018 ResearchNed Nijmegen in opdracht van de Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB). Alle rechten voorbehouden. Het is niet geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in publicaties zonder nauwkeurige bronvermelding. ResearchNed werkt conform de kwaliteitsnormen NEN-EN-ISO 9001:2008 voor kwaliteitsmanagementsystemen en NEN-ISO 20252:2012 voor markt-, opinie- en maatschappelijk onderzoek. Het onderzoeksrapport kan worden gedownload via www.jobmbo.nl. Gedrukte exemplaren kunnen worden (na)besteld bij JOB via info@jobmbo.nl.

JONGERENORGANISATIE BEROEPSONDERWIJS

Drieharingsstraat 6
3511 BJ Utrecht
Nederland

030 79 00 915
info@jobmbo.nl
www.jobmbo.nl

 De JOB-monitor 2018 is het tevredenheidsonderzoek van de Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB) onder studenten in het mbo.